

308957

ప్రతి దినము ప్రకటించబడును

VOL. 4.

జనవరి 1917 సం. సెప్టెంబరు నెల 6 వ తేది గురువారము

No. 132

నంపుటము. ౪.

వింగళనామ సంవత్సర శాత్రపదమాస బహుళ పంచమి.

సంచిక ౧౩౨

మిక్కిలి మనోహరముగు సువాసన 126

(రిజిస్టరు కాబడినది.) ఆటో దిల్ బహార్. (రిజిస్టరు కాబడినది.)

ఇప్పుడికాలపు దుని కనువగునది, సాటిలేని సువాసనను కలుపుచు మనోహరముగాని, రాయముగాని, చేర్చబడకయే సిద్ధము చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.

నీ తువాలపై కొన్ని బిందువులు చిలుకరించిచో, మనోగ్యమగు సువాసన ని స్ఫులరించును.

ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో నులగును.

చిన్నవైజు (అర డ్రాం)	సీసా 1-కి రు	0-8-0
మధ్యరకము వైజు 1-డ్రాం	" "	0-12-0
వేరొకవైజు 2 "	" "	1-4-0
వెద్దవైజు 4 " లేక 1/2 బెన్స్	" "	2-0-0

వి. పి. ఖర్చులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము.

పట్లె, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధులగు ప్రతిపాపులూను దొరకును. దీనికి అనేకమగు నకలు సెట్లు కలవు. కావున, తాము కొనునపుడు సీసాపైన ఈ, కాడ్డపైన ఆటో దిల్ బహార్ అను పేరును పరిశీలింపుడు. ఈ ఆటో దిల్ బహార్ అను పేరును పరిశీలించేయ గోరువారి కొరకు వారికి వ్రాసినచో అణాకిన్ముగల సువాసనకాడ్డ ఉచితముగ పంపుదురు.

సోల్ వజంబు ఆన్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కో; నెం. 1135, జమ్మూమసీదు బొంబయి.

ఇంగ్లీషు

మోటరు యంత్ర విద్యాశాల

3-24 పాటర్నురోడ్డు, మాంటురోడ్డు.

ఆంగ్లములే ఆంగ్లములే ప్రత్యేక పాఠశాలలు కలుగ చేయబడును. 820

వైవాకి దరఖాస్తు చేసికొన వలయును.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కాపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసు దీపములు - బొమ్మల కాడ్డలు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించెదము. కాటలాగు కావలెనా? (592)

వి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్సు, విశాఖపట్టణము.

హెచ్.టి. మహమ్మద్ అండు కో,

[723] మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ

కాశీలోనుండు అనేక పట్టు, జరి విచిత్రమయిన మంచినస్తువులు వీరుబహుశపుకగ సప్లయచేతురు.

ఒకసారి ఆర్డరు యిచ్చిచూచినచో తమకే తెలియగలదు.

కారణంబు: ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము. సంఘదురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు జూపబడినది. అందరు జదివితీరవలయును. రు 0-4-0 పోస్టేజీ వేలు.

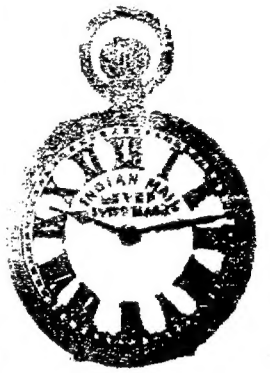
ఆంధ్రప్రదేశ్ కాకాకార్యాలయము, 7, తంబు శెట్టి వీధి మద్రాసు.

ఇండియన్ మెయిల్ లీవరు వాచ్.

5 సంవత్సరములు గ్యారంటీ గలది.

చక్కని గొలుసుతో నెల 3-0-0 పోస్టేజీ 0-4-0.

ఇది మార్కెట్ సిద్ధపగుబడి నది. కావున నెవరికర్థ నుండును. వెల స్వల్పమైనను ఫల బోధిక మని యనుభవమున తెలియును. దృఢమైన సామానులచేత తేలు బడి డిస్కంప్రైజ్ ఆను గ్లాసు దూము కలిగియుండునుచే గాలి కాలము నిలువక శ్చైత్యకరముగ సనిచేయును. గడిచినాము నెట్లవై 'ఇండియన్ మెయిల్' అను పేరుండును. వెట్లలోపల గ్యారంటీ (588)

పూర్తి మరమ్మరిచి యుండును.

ఇండియన్ మెయిల్ గ్లాసుదూము వీని వెల రు 2-8-0

చిరునామా:— సుమీయరు వాచ్ కంపెనీ,

సోమబాన్సు నెం. 167 నడరాను.

శ్శశానవాటిక

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి కృతిమగు నవల కాలికోబైండు 1-0-0 అట్టబైండు అ. 0-14-0

839 మానేజరు, కలాభివర్ధని

రాయవరం, రామచంద్రపురం పోస్టు; గోదావరిజిల్లా.

AMRUTANJAN

BEST INDIAN PAIN BALM. PRICE 8 ANNAS PER BOTTLE. SOLD EVERYWHERE. Our Catalogue sent free on application. AMRUTANJAN DEPOT, Bombay & Madras.

అనిలైన్ చాయలు - టర్క్ లీడ్ (బెర్లిన్)

బెన్ జో - షర్ షర్ (బెర్లిన్)

కాంగోరెడ్ (బేయర్)

టిన్ను 1-కి కెన్సలు 8 గలది.

పర్ పరైవ్ 4 (B.N.) కి సెవాచాయ

టిన్ను 1-కి ఆవున్నలు 20 గలది.

బొంబయి వైవిధ్యము:—

సాలే నుమామ్మద్ హాజీ, యుజ్జహీం కంపెనీ, 791 నెం 248, 249 ఎస్ ట్రేడ్, మద్రాసు.

తేలుమందు వెల సీసా ౧-కి 0-8-0

కుట్టినచోట కొంచెము మందుపోసిన వాడ. నూయచుగను.

తేలుకాటువలన విషము నెత్తురులో ప్రవేశించదు.

బాధ నరముల వెంట పెద్దనరము

దగ్గరనుండి అగుట ప్రారంభించును

కుట్టినచోటను బండ పారునటుల చేసిన బాధ తగ్గును. ఈ దానము ననేకులు పరిశీలించిరి. ఇది మిగుల ఘాటుగలిగి నీటివలె నుండును.

తేలుకాటువలన అపాయము లేదుగాని చికిత్స బాధ గలదు. అమృతాంజనము డిప్లో, 6, తంబు శెట్టి వీధి, నడరాను.

The Glory of Man is his STRENGTH

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO. Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bier's Principle of Hyparaemic Treatment by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing postage &c, charged extra) Patented all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients. Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man. Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested of (669)

free descriptive literature regarding this marvellous cure, especially mentioning the "Andhra Patrika" to the— ECTREUSS (A. P. DEPTT.) SOLE AGENCY FOR THE : BATALA, (India) EAST

సంయుక్త విధానము

హిందూ ప్రతిపక్షమును మానసియులు మోచర్ల రామ చంద్రరావు పంతులుగారి పాలు (వ్రాయుచున్నార) :-

ఫెడరలు పరిపాలనమును నెలకొల్పట కింతరక్షణముల కంటే నీ దేశమున నిపుడు విశేషముగ నవకాశములున్నవి. రాష్ట్రములకును, మొత్తపు సాలకవర్గమునకును అధికారములను క్రమముగ విభజించినచో, వర్తమాన పరిస్థితులనుబట్టి ఫెడరలు పరిపాలనా విధాన మిదేశమున సులభముగ వర్ధిలగలదు. వర్తమానమున వివిధ రాష్ట్రముల కెట్టి స్వతంత్రతయును లేదు. విదేశములతోడ సంబంధముల విషయమున హిందూ దేశమంతయు నైక్యముగ నున్నది. గాని స్వదేశ వ్యవహార పరిస్థితులను వివిధ రాష్ట్రములు స్వాతంత్ర్యమును బడయవలసియున్నది. పూర్వకాలముల యందలి రాజ్యములు, రాజకీయములయందు సర్వసాతంత్ర్యమును గలిగియుండెను. సమానముగ చారిత్రక గాఢము, అన్యోన్యముగ నాశ్రియములు, ప్రజాజీవనమునందలి యైక్యత మున్నగునవి స్వతంత్ర రాష్ట్రము లన్నిటియందును గానగలుగు. ఆంగ్లేయుల రాకవలన హిందూ దేశమున కదిరకెన్నడు లేని రాజకీయైక్యత లభ్యపడినది. ఏకాధిపత్యపరిపాలన భారతీయుల భావము లన్నియు మాన్యమొంది దేశీయమహాజన సభతో నుద్భవించిన జాతీయోద్యమ మంగ్లేయు లిండియా దేశమున కొనర్చిన. మహాభక్తకారమున వచ్చును. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యపు టాధిపత్యముక్రింద స్వచ్ఛందముగ వివిధ రాష్ట్రములతో నుండిన ఫెడరలు పరిపాలనము నీ దేశమునకు లభ్యపడ చేయుట యే మాతృభక్తి యుతుడగు ప్రతిభారతీయుని యాశయమై యుండవలయునని కాంగ్రెసుసభాధ్యక్షుల పదవినుండి 1904 సం॥ మన ౨౯ హెన్రీకాటన్ గారు వచించియున్నారు. ఫెడరలు పరిపాలనము ప్రజల యాశయము. అట్టి పాలనా విధానమును క్రమక్రమముగ వారి కొనుగట పాలకుల విధియనిగూడ కాటన్ గారనియున్నారు. రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యముతో గూడిన ఫెడరలు పరిపాలనమును హిందూ దేశమంతయు నామోదించును.

హిందూ దేశమున జాతి మతభేదము లపారములై యున్నవి. విస్తీర్ణమున నీ దేశము 1,766,557 చదరపు మైళ్లు. యజ్ఞదేశమును మినహాయించినచో యూరోపు ఖండమున కంటే 12,000 చదరపు మైళ్లధికము. నూటికి 81½ వంతు లాంగ్ల పరిపాలనముక్రిందను, 18½ వంతులు స్వదేశ సంస్థానాధీశుల యాజమాన్యము క్రిందను ఉన్నవి. గనుక నితరవివిధాల దేశమున నుండు వివిధ జాతులవారి నైతిక, రాజకీయ, పారిశ్రామిక, సాంఘికాది పురోవృద్ధి నాయుచుండుట మిక్కిలి ప్రయాసము. గనుక కొన్ని సులభమార్గము లిదివరలో నూచింపబడియున్నవి. జాతులును, భాషలునుబట్టి స్వతంత్ర ప్రాంతములనే ర్పరచిన యుక్తము గ నుండును. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజనను పరిపాలనమునకును, విద్యాభివృద్ధికిని గూడ సహకారియై యుండును. గనుక ఆంగ్లో ఇండియను పాలకులు కొందరి భావప్రయుక్త రాష్ట్రవిభజనము నామోదించియుండిరి. ఒరిస్సా కోశప్రత్యేక రాష్ట్రము నొనర్చవలసినదని 1879వ సం॥న సర్వాధిపతి గారును, సింధుదేశమును ప్రత్యేక పండులముగ నొనర్చవలసినదని ౨౯ ప్రాన్సిసు యంగ్ హెన్రీకాటన్ గారును సిఫారసుల నొనర్చియున్నారు. అంధకాసులను కొందఱు ప్రజానాయకులగుండ నిట్టియభిప్రాయములనె రాయలు కమిషను వారి కడ వెలువరించి యున్నారు. వర్తమానమున ప్రబలియున్న రాష్ట్రీయ విభజన మనంత్రప్రకరముగ నున్నది. ఫెడరలు పరిపాలనా విషయమున హిందూ దేశమున నిదివరలో కొంత పురోవృద్ధి గలిగియున్నది. గనుక రాష్ట్రీయ విభజనమును జాతిభాషల సంస్కరముల బట్టి సవరించినచో ఫెడరలు పరిపాలనా విధాన మిదేశమున మరింత వర్ధిలవ దగును.

కాంగ్రెసు లీగుసభ లామోదించిన సంస్కరణ విధానము తుట్టతొదలు ఫెడరలు పరిపాలనమును నెలకొల్పవలె యున్నది పరిపాలనా కార్యములయందును, శాసన నిర్మాణమునను, ఇండియా దొరతనము సామ్రాజ్యమునంతవరకు ఇండియా ప్రతి యధికారమునకు లోబడక యుండవలయుననియు, రాష్ట్రీయవ్యవహారములయందు ఇండియా ప్రభుత్వమునారు జోక్యము కలుగజేసికొనగూడ దనియు, వై సంస్కరణవిధానమున నూచింపబడినది. కాంగ్రెసులీగుసభల సంస్కరణవిధానమున రాష్ట్రీయదొరతనములకు కొన్ని యధికారము లీయబడును. తక్కిన యధికారము లిండియా దొరతనమువారికుండును. (1) హిందూ దేశమున కంతకును సంబంధించిన శాసనములు

(2) అంతర రాష్ట్రీయ ఆర్థికసంబంధములకు సంపర్కముగల శాసనములు (3) సామ్రాజ్య ఆదాయ వ్యయములకు సంబంధించిన సమస్యలు (4) హిందూ దేశపు పన్నులు, ధనము మున్నగువాటికి సంబంధించిన విషయములు— ఈ నాలుగంటముల యందును, ఇండియా దొరతనమువారి కధికారమున్నది. గనుక కాంగ్రెసు లీగుసభల సంస్కరణ విధానము ఇండియా దొరతనమునకును, రాష్ట్రీయ దొరతనములకును అధికార విభజన మొనర్చవలసినదని కోరుచున్నది.

వస్తువు నీటిసరఫరా

స్పెషలువర్క్స్ ఆఫీసు ప్రసంగము

నిన్నటి సాంకలము డి. రాఘవేంద్ర రావుగారి యాధిపత్యముక్రింద కల్లెలు మందీరమున సేక సభ జరిగెను. కాంగ్రెసేమనవారి స్పెషలువర్క్స్ ఆఫీసు జె. డబ్ల్యు. మాడెగారు, వర్తమానమున సప్లయ అగుచున్న నీటినిగూర్చి ఉపన్యసించిరి. నీటి సప్లయని గూర్చి యిష్టానుసారము వ్రాతలు వ్రాయుచు ప్రసంగముల నొనర్చుచుండుట చింతాకరము. ఈ వ్రాతలు ప్రసంగముల మూలమున పౌరులు వ్యాఖ్యల పడవచ్చును. నిజస్థితిని తెలియజేసి వ్యాఖ్యల తననింప నేనీ యుపన్యాసమును తలవెట్టితిని నని చెప్పుచు, యుపన్యాసకుడు కాంగ్రెసేమనవారి నీటిసప్లయకి సంబంధించిన చారిత్రమునంతయు వివరించిరి. పురమునకు తగినంత నీటిని సప్లయచేయలేమని కాంగ్రెసేమనవారికి నిరారణయయ్యెను. కాంగ్రెసేమన వారికి సందర్భమున నాలుగు మాన్యములు నూచింపబడినవి. దినమున కొన్ని గంటలకాలము వైపులను గట్టిపెట్టుట వీనిలో సేకటి. కాంగ్రెసేమనవారి విధానమును పది దినములవరకును బెట్టిరిగాని తమ కకత్యువును నీరు లభ్యముకాకపోయెనని నాలుగు మూలలనుండియు ఆసమృతి వెలువడినది. వడియగట్టిన నీటితో నపరి శుభ్రమగు నీటిని గలిపి వదలవలసినదని పిమ్మట కమిటీవారు నిశ్చయించిరి. క్రొత్త ఫిట్టలనుమరికొన్నిటి నెలకొల్ప వలసినగూడ కమిటీవారు తీర్మానించియున్నారు.

నీటిని వడియగట్టు సమస్యయొక్క, మరయొక విషయము గూడ ధీతిని కలుగజేయుచున్నది. పురమున నీటి ఖర్చు విశేషము గ నున్నది. నిరధికముగ వాడబడుచుండినచో, వానలు మరియక యున్నయెడల రిజర్వాయరులోని నీరు పురమునకు చాలకపోవుటగూడ తటస్థింపవచ్చును. ఈవిషయము లిప్పుడు కాంగ్రెసేమన వారియెడల బెట్టబడినది. వారు దీర్ఘాలోచన మొనర్చవగును. నీటి దుర్వ్యయము శాఖజేయవలయును. నీటిపారి శుభ్రమును గూర్చి కొన్ని యంశముల జెప్పవలసియున్నవి. విద్యాధికులుగూడ ప్రస్తుతపు నీటిని తూలనాడుచున్నారు. ఈనీటివలన కలరాజనించునట! ఈవాక్యము లసత్యములేగాక. లేనిపోని ధీతిని కలిగించును. నీటిసప్లయవలన నింతక కచ్చుకు కలరాపుట్టినదను నిదర్శన మెచ్చటను గానరాదు. చెన్నపురిలోని ఫిట్టలలోనే. గాక లోకముం దంతటి నుండును, నీరు కొన్ని సార్లు కడు నిర్మలముగ నుండదు. కొన్ని వేళలయందు నీరు బొత్తిగ పాడుగ నుండును. గిండిలోని కింగుప్రతిష్ఠాపనముతక్కు, నీటిని పరిశీలన చెన్నపురియందు వేరొక ప్రతిష్ఠాపనము లేదు. ఈ ప్రతిష్ఠాపనములో నీ యువకము నిర్వ్యయ క్రియవిధానముల శోధింపబడుచున్నది. పనిముట్లు లేమిచే, వీరినీటియందు కిములున్నవియు లేనిదియుపరిశీలన నశక్తులై యున్నారు. గనుక కొన్ని ఫిట్టలనుండి నీరు నీటినిపరిశోధించుచుండిరి. మొత్తము వైపులనుండి విడువబడిన నీరును నెట్టిదోషములును లేనచెప్పవచ్చును. 1915 సం॥ నవంబరుమాసముననుండి 1916 సం॥ అక్టోబరుమాసమువరకు నీటిగున నీటిపరిశీలన జరిగినది. గాని ఆ సమయమున డైరెక్టరు గారు నెలపుదీసికొనుటచే, కొంతకాలము నీటిశోధన ముగి పోయినది. జాత్రమాసముననీటిపరిశీలన వరల ప్రారంభింపబడినది. పరిశీలన పర్యవసానములు మూడురోజులయందు తప్ప తక్కిన దినములయందు సంశ్లేషకరముగ నుండెను. స్థితిగతులంతవరకు ధైర్యము నొనగుచున్నది. అట్టి సంగతియందు, వడియగట్టిననీరును, వడియగట్టని నీరును ఒక్కరిటిగ నున్నవని వాదించుట సహేతుకము గాదు. శాస్త్రీయ పరిశోధనా పర్యవసానముల క్రమముగ సభ మొనర్చుకొనుటలో కొన్ని వేళలయందు క్రిమి శాస్త్రజ్ఞులతోగూడ చాల కష్టముగ నుండును. అట్టిచో, క్రిమి శాస్త్రజ్ఞులను లేని వ్యక్తు లా పర్యవ సానముల సభము జేయబూనుట సాహసము. నీటిపరిశోధనమునకు సంబంధించిన

చిన యంశములన్నియు యున్నయెడ, శాస్త్రజ్ఞానములేక నాయంశముల సభము జేయజూచుట సుమంజసముగాదు. శాస్త్రజ్ఞానము లేనివ్యక్తు లిట్టి విషయముల యందు ముందడుగిడి, సరఫరా అగుచున్న నీరు అపరిశుభ్రమని వక్కాణించుట, ప్రమాదకరము.

1916 - 17 సం॥ పు. పరిపాలనా నివేదనము వెలువడినది మొదలు మరణముల రేటు వెయ్యింటికి 2-౩ హెచ్చెను. నీటిలో లోపముండుటచే మరణములు హెచ్చినవని వెంటనే కొందరు వ్యక్తులు పర్యవసానమును జెల్పియున్నారు. ఈ ప్రకారము వాదించినచో నీటిసప్లయ క్రొత్తపద్ధతిని నెలకొల్పినపుడు మరణపురేటు తగ్గెనుగాన, నీటిపారిశుభ్రత మున మరణములు తగ్గినవని వాదించుట యుక్తమై యుండవలయును.

నీటిసప్లయ సంబంధమున చిత్తు లితర పట్టణముల యందుగూడ నున్నవి. ప్రత్యేకముగ వ్యక్తుల కుచితముగ నీటిని సరఫరాచేసి, యిరువది నాలుగు గంటలకాలము వైపులనుండి నీటిని ధారాశముగ విడచిన పురము వేరొకటి యీదేశమున గానరాకున్నది. బొంబయి కలకత్తా నగరములయందొట్టి సరఫరా జరుగుచుండుటలేదు. ఈతీరున శుభ్రమగు నీటిని సప్లయచేయగల పుర ముండుట సంభవించినచో, చెన్నపురి యట్టి పట్టణములలో మొదటిది కావలయును. సహాయపడవలసిన వారందఱును సహకారము కలిగి వర్ధించినచో నిట్టికీర్తి యాపురమునకు సంఘటింప వచ్చునని మాడెగారుపన్యసించిరి.

స్తాలుకాజుకోర్టు సీకింద్రాబాదు

వ్యాజ్యము రిగ్యులర్ నం. 34-1917 దావా తేది 24-1-1917.

వాది:- సోమవీరయ్య ప్రతివాది:- సి. లింగరాజు

చెల్వారి లింగరాజు ధిమాట్రీకల్ అండుకో, ప్రాప్రయిటరు రాజమండ్రికి.

వాది అనేవాడు సీమిద రు 270-0-0 హాలీలకు వ్యాజ్యము తెచ్చినందువల్ల స్వతహాగా గాని క్రమముగా సంగతులు తెలియచెయ్యబడి వ్యాజ్యముతోచేరి ముఖ్యమైన అన్ని క్రశ్నలకు ఉత్తరము చెప్పకూడిన ప్రిడరు ద్వారాగాని, అట్టి అన్ని క్రశ్నలకు ఉత్తరము చెప్పకూడిన కూడా వచ్చే యేదో ఒక మనిషి ద్వారాగాని సదరు దావాకు క్రత్యుత్తరము చెప్పగలండులకు 1917 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 13 తారీఖున షగలు 11 గంటలకు ఈ కోర్టులో హాజరయ్యెట్టు యిందువల్ల నీకు ఆజ్ఞాపించడమయినది; నీవు హాజరయ్యెట్టు యేర్పాటుచేసిన రోజున వ్యాజ్యమును సమాప్తముగా పరిష్కరించడమునకు నిర్ణయించి పుండేటందున ఆ రోజున నీ ప్రతివాదమునకు ఎవరి సాక్ష్యమును ఏ దస్తావేజులను ఆధారముగా నమ్ముటకు నీవు ఉద్దేశించియున్నావు ఆ సాక్షుల నందరిని, ఆ దస్తావేజుల నన్నిటిని హాజరుచేయుటకు నీవు నిదముగ నుండవలసినది;

పయిన చెప్పబడ్డ దినముందు నీవు హాజరుకాకుండా తప్పిపోయ్యెడల, నీ హోరీతునుండు ఆ వ్యాజ్యమును విమర్శచేసి తీర్మానించడమవునని నీవు తెలుసుకోవలసినది.

ఎరుక-1. నీ సాక్షులు తమంతట తామే హాజరుగా ఉండరని నీకు హోచేయెడల, కోర్టువారికి మనవి చేసికొని ఆవశ్యకమైన బత్తెమును కట్టెమిదట యే సాక్షి అయినా హాజరయ్యెట్టున్న ఆ సాక్షిని హాజరుచేసేలాగున ఆదగడమునకు నీకు హాట్కవున్న యేదయినా దస్తావేజును హాజరుచేసేటట్టును బలవంతపరచడమునకు యీ కోర్టులోనుంచి నీవు సమ్యమును పుట్టించవచ్చును.

2. నీవు దావాను వోప్స్కో నేమెడల నీ వొంటిమిదగాని సాత్తుమిదగాని యీ రెంటిమిదగాని డిక్రీని ఆమలులోకి తేకుండా పుండేట్టు చేసుకోవడమునకు వ్యాజ్యపు కర్వులతో కూడా వైకమును కొట్టుకొని నీవు కట్టవలసినది.

సీకింద్రాబాదు కోర్టు కర్కు. 1-9-1917.

భార్య నెంటుజారి గెజెటు.

మా తిరునేండ రంగాచార్యులు గారు చెప్పే ప్రకారం లేవన కవిత్వమున గల సేమింపబడిరి.

ప్రెడరిక్టర్ జేమ్స్ గ్రీన్ గారు విశాఖ పట్నము స్థానికము సభ్యులుగ నేమింపబడిరి.

విశాఖ రైలివేరంట్ల గారు గాయదుర్గ తాలూకా బోర్డు సభ్యులు.

గుత్తిలక్ష్మణరెడ్డి గారు గంపపురము జిల్లాబోర్డు సభ్యులుగ నేమింపబడిరి.

మార్వాడి హిందూజు గారు గుత్తితాలూకా బోర్డు సభ్యులుగ నేమింపబడిరి.

పి. నారాయణ చార్య గారు కడపతాలూకా బోర్డు సభ్యులు.

ఎస్. శేషారెడ్డి గారు కడప జిల్లాబోర్డు సభ్యులుగ నేమింపబడిరి.

జి. వెంకటరావు గారు కడపజిల్లా బోర్డుసభ్యులు రఘునాథరావు గారు గుమ్మారు తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగ నేమింపబడిరి.

దీనబంధుమహంతి గారు ఉత్తరపురము తాలూకాబోర్డు సభ్యులు.

రఘునాథపాణి గారు గంజాముజిల్లా బోర్డుసభ్యులుగ నేమింపబడిరి.

మోతే రంగయ్య నాయుడు గారు రాజమండ్రితాలూకా బోర్డునకు వైసుప్రెసిడెంటు.

జి. నీలచలము శ్రేష్ఠి గారు గుంటూరుజిల్లా బోర్డు సభ్యులు.

కవలముడి గోపాలకృష్ణయ్య చాదరిగారు మరల బెజవాడ తాలూకా బోర్డుసభ్యులు.

మహమ్మదు మహమ్మద్ ముస్సేసా హాయి బహద్దూర్ గారు బందరు తాలూకాబోర్డు సభ్యులు.

చిట్టలూరి కృష్ణస్వామి, రాళ్ళపల్లి సూర్య ప్రకాశ రావు గారు నరసాపురము తాలూకాబోర్డు సభ్యులు.

జి. ఎస్. నరేంద్రరావు గారు ఆత్మకూరు తాలూకా బోర్డు సభ్యులు.

దొరతనమువారి ప్రకటనములు.

విశాఖపట్టణము పోస్టాఫీసు ఎ. జి. బ్రాడ్లెగారికి పెన్షెంబరుమాసము మొదలొక నెల యిరువది దినములు ప్రీవి లేజి నెలవు.

నెలవు కావేగమె లెట్టి నెంటు కమాండరు ఫ్రాన్సిసు హ్యూస్ కుక్ గారు గూడలూరు పోస్టాఫీసునకు పనిచేయు వలయును.

గూడలూరు పోస్టాఫీసున ఆరెన్సెసు రోజు గారు ఎ. జి. బ్రాడ్లెగారి స్థానమున విశాఖపట్టణమున పోస్టాఫీసున.

గోదావరిజిల్లాలో మొదటితరగతి మేజిస్ట్రేటు, నేపా ఆయ్యలము పంతులుగారికి స్వహస్తమున ఆంగ్లభాషయందు సాక్ష్యముల వ్రాసుకొన నధికార మియ్యబడినది.

ఈక్రింది యుద్ధ్యోగులు 7-వ గ్రేడు డిప్యూటీ కలెక్టర్లుగ పనిచేయుదురు:—మంత్రిప్రగడ నరసింహము పంతులుగారు (తహశీల్దార్, గోదావరిజిల్లా), మల్లనరపు సన్యాసిరాజు పంతులుగారు (తహశీల్దార్, విశాఖపట్టణము). గోవిందస్వామి కృష్ణస్వామి నాయుడుగారు (తహశీల్దార్, బల్లారి). పాను గంటి అప్పారావు పంతులుగారు (తహశీల్దార్, కృష్ణా).

డిప్టీ కలెక్టర్ల బదలాయింపులు:— ముత్తస్వామి ఆయ్యరు సుందరరాజు ఆయ్యరుగారు విశాఖపట్టణము ప్రెజిడి, చంద్రశేఖరపురము సుబ్రహ్మణ్యయ్యయ్య కృష్ణ ఆయ్యరుగారు చిత్తూరునకు, నెట్టెమి రామమూర్తి నాయుడుగారు కర్నూలు నకు, పానుగంటి శ్రీహరిరావుగారు గుంటూరునకు, సుందరము కృష్ణమూర్తి ఆయ్యరుగారు, నెల్లూరునకు,

ఫారెస్టు ఆఫీసర్ల బదలాయింపులు:— డివియలు ఏ. ప్రాసిగారు కర్నూలు ఈస్టునకు జిల్లా ఫారెస్టు ఆఫీసునకు బదిలి చేయబడిరి.

గత మాసము 30 వ తేదీన మహాపల్లిలోని విశ్వవిద్యాలయ కలకాలయందలి ఆంగ్లవిద్యార్థులు సమావేశమై ఆంధ్ర సేవాసంఘమున యొక సంఘమును స్థాపించిరి. దానికి ఎం. వి. ఎస్. శర్మగారు కార్యదర్శి, చిట్టిమూరి రామయ్యగారు కార్యదర్శులు.

స్వరాజ్యవాదుల సభ.

కొద్దిదినముల క్రిందట చిత్తూరు మండల ప్రధాన స్వరాజ్యవాదుల మహాసభ మదనపల్లిలో కృష్ణవిద్యాలయ భవనమున సమావేశమయినది. మానసియులగు నరసింహయ్యగారు, దొరస్వామియ్యగారు, గిరిరావు పంతులుగారు, ఎన్. కే. రామస్వామిగారు మున్నగు మహానీయులును, బండలము లోని పలువోట్లనుండి వచ్చిన ప్రతినిధి ప్రేక్షకులును సభ నలంకరించిరి. ఆంధ్రరాష్ట్ర స్వరాజ్యసమితి కార్యదర్శులు గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు పంతులుగారు అధ్యక్షత వహించిరి.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు గిరిరావు పంతులుగారు సర్వోత్తమరావుగారిని సభాధిపత్యము వహింపునకు కోరుచు, స్వరాజ్యము సంపాదించుటకు మనము చేయదగిన విధానముల గొన్నిటిని సూచించిరి. అధ్యక్షు లధ్యక్షకోపన్యాసమున స్వరాజ్యమును కోరుటకు మనమేల ముందరజేయవలయునో తెలిపిరి. ప్రకృత రాజకీయ పరిస్థితులను, పూర్వపు మనరాజుల పరిపాలన విధానములను తారతమ్యము సూచించిరి. ఎప్పుడు మనదేశము నిరంకుశాధికారుల చేతులలోనుండి బయటపడనో అప్పుడేకాని మనకు మన భవిష్యత్తును మనము ముక్తిలేదని వచించిరి. భారతభూమి ఆంగ్లసామ్రాజ్యము లోనుండి వీడిపోయి స్వతంత్ర రాజ్యముగా నండుటకు వాంఛించలేదనియు, అటుల వాంఛించుట మన అభిప్రాయము కాదనియు వచించి ఆంగ్ల పతాకము క్రింద స్వరాజ్యముగానుండి తనభూమిలోని గృహకృత్యముల తానెచక్కచెట్టుకొనవలయునని కోరుచున్నదని నుడిపిరి. బ్రాహ్మణేతరవర్గాలయందు గురించి చెప్పుచు ఎన్నటికిని బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతరులకు వైషమ్యములు లేవని నాడుచు ఈ యుద్ధ్యోగమున పనిచేయువారు భారత దేశాభ్యుదయమునకు సర్వతరపులనుపడె తలచినపక్షమున వారి విధానములు చేరుగా నుండునని చెప్పిరి. అధ్యక్షు లుపన్యాసమును ముగించుచు సభాజన సాయము సతిగారి భారత ప్రభుత్వము కీర్తించిరి.

అనంతరము జేములలో స్వరాజ్య ప్రాప్తికినిగాను స్వరాజ్యసమితి శాఖల నెలకొల్పి ప్రజలకోరుచు యొక తీర్మానము చేయబడినది. దీనిని నరసింహయ్యగారు సహించుచు తుఖాస్థాపనల ముఖ్యతను సూచించిరి. భాస్కరరెడ్డిగారు తీర్మానములను బలపరచిరి. అధ్యక్షులకు కందములతో సభముగ నెను.

వర్ణన యాత్ర

ప్రభుత్వమువారు కొండలకుబోవు ఆదారము, ఎన్నటికిని తొలగునట్లు లేదని సాధారణముగ తోచెదని. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు అట్టిబుని నెలకొని మహావీరేశ్వరమునకు బోక నరంబరు వరకును పూనానగరమున నే యుండి తరువాత బొంబాయికి వచ్చెదమని చేయుప్రకటనము యాయభిప్రాయమున కొంతవరకు తొలగించినది. ఈ విధముగ నికయుండువాడ విల్లింగ్డను ప్రభువు గా రాచరించెదరు గాక యని నమ్ముచున్నాము. ఈ విషయమై గాధాభిప్రాయములు ప్రబలముగ నున్నవి. విక్రమసారి ఈ ఆచారమును తిప్పించిన యెడల, దానిని మరల ఆచరించుట కభ్యంతరములు కలుగవచ్చును. ఈ విషయమై కానన సభలలో చేయబడిన విచారణల వలన యిందుగూర్చి ప్రజాభిప్రాయమెల్లప్పుడో గాననగును. ఇందులకు గుఱువులు ప్రజల సామ్యముండి యొసంగబడుచున్నందున, రాజధానిలోని ప్రజలతో కలసి మెలసి యుండుట ప్రభుత్వమువారి విధి గనుకన, యీ విషయమై ప్రజాభిప్రాయమును గణించవలయును. నేనుగి కాలమున చాల దినము లీ వ్యవస్థను నివాస మేర్పరచుకొనుట సరిగాదు. ఈ ఆచారముగూడ తొలగిపోవు ననుచును వచ్చునని మాకు నమ్మకము గలదు. ప్రస్తుత వినిషయమున కొంచెము సంస్కరణమైనను చాలును. బొంబాయిపట్టణము నేసంగి కాలమున వీరనుకొని నంత యుష్టగనిగి యుండెను — “పై ముసాఫ్ ఇండియా” పత్రిక.

మాపురమునందు గల స్వరాజ్యసమితి శాఖనామ బహుచురుకుతనముతో పనిచేయుచున్నా దని తెలుపుట కొంతయు సంతోషకరము. కొందరు యువకులు ప్రతివాదమును చుట్టు పట్లగల గ్రామముల కరుగుచు స్వరాజోద్ధ్యమమును గురించి యుపన్యాసముల నిచ్చుచున్నారు. (మదనపల్లి వీలేఖరి)

స్వపరిపాలనా వాంఛలు.

స్వపరిపాలనము నందని దేశములలోని ప్రజానాయకులు, మిత్రులుగ కోరికలను గోరుచు తమతమ యిష్టప్రకారము ఆనేక విధముల రాజకీయాంగోళనము ననుపవచ్చును. కాని స్వపరిపాలనము చేయవలసిన బాధ్యతము క్రి మసాధ్యము కాదనియు, కార్యనిర్వాహకాధ్యోగులు ప్రజాప్రతినిధులకు తుల్యరచారులుగ నుండిననేగాని స్వపరిపాలనము కుర్రతముగ నుండదనియు వీరందరును యొప్పుకొనక తీరదు. ఈ నాయకులు తమ కోరికలను గుర్తింపవలయును, తామివరకు ప్రతిక్షేపలని భావించి, తమ ప్రతికూల విచక్షణల పాత్ర నెవారి వాంఛల నే వీరును ఆమోదించక తప్పదు. ఈ అభిప్రాయములను “కేసరీ” పత్రిక కోయంబత్తూరులోని బ్రాహ్మణేతరసభ తీర్మానముల గూర్చి వ్యక్తీకరించింది. ఈవిధముగ బొంబాయి రాష్ట్రము లోని బెల్గాములోగూడ యొక బ్రాహ్మణేతరసభ జరుగనని తెలియుచున్నది. వర్ణప్రాతినిధ్యమును గూర్చి యెల్లెడలను బహిరంగ చర్చలు జరుగవలెననియు, యెల్లెడలను సోదరభావముతో రాజీనామాలు జరుగవలెననియు మాత్రాభిప్రాయము. ఈనియమము జాతీయమహాసభచే నామోదింపైనది, కావున దీనిని తగినవిధమున నాచరణలో తెట్టుటకై యత్నింపవలెను. ఈవిధముగ జరిగిన యెడల, యీ సభలన్నియు, ప్రస్తుతము జాతీయ సభావిధానములకు ప్రతికూలముగ నున్నటుల గానవచ్చినను, తుదకు యీవిధానములకు కనుకూలముగ నే తీర్మానముల జేయుననుటకు సందియములేదు. మాసమకాలికులు పలికినట్టి, అన్ని సభల తీర్మానములను మోమురూలు ఆశేసుమున కనుకూలముగ నే యుండి తీరవలయును. “కేసరీ” పత్రిక యీ విధముగ వ్రాయుచున్నది. “ప్రజలందరును కోరికల కోరుచు, నోరు తెరుకొని యున్నయెడల, స్వరాజ్యమును పదము తనంతట తానే వచ్చును.” — “యూఇండియా” పత్రిక.

హోమురూలు పతాకము కేసు.

3 వ తేదీన కోయంబత్తూరు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారి కోర్టులో బెంటెయ్య అరంజేయవాడియూ గాన్ల పక్షమున గాన్ల బి. వి. చ రి సిం హ య్య గారును, మంజీరి రామయ్యగారు, సి. వి. నేంకట్రాయుడుగారు, ఎన్. ఎస్. రామస్వామయ్యగారులును ఫిర్యాదీల పక్షమున ప్రియ్యగారును వాదప్రతివాదములను సలిపిరి. నాయంకాల్లము 6-30 గంటలకు వాదములు ముగిసినవి. పతాకముల నెరరు నెత్తగూడదను యుత్తరువును ఆ తేదీనవిన పోరుల న్యాయవాదులు గూడ వాదించిరి. మరునాడు తీర్పు చెప్పబడునని మేజిస్ట్రేటుగారు నడిపిరి.

ఈకోసు కేసులు ఇచ్చట 4-వ తేదీన విచారణ జరిగినది. 5-వ తేదీకి నాయువా చేయబడినది. ఇట్టి యుత్తరువులు సముచితములు కానని న్యాయవాది సంఘమువారు సభచేసి తీర్మానించిరి.

ఆంగ్లో ఇండియను పత్రికలు.

డాక్టరు టి.ఎం. నాయుగారు:— 24-1-1906 వ తేదీన నాయుగారు మదరాసు ప్రాంతీయపత్రిక కలుల వ్రాసిరి. “నేను ఆంగ్లపత్రికలను చాలాగా గూతతో ప్రతిదినమును చదువుచుందును. ఆంగ్లదేశపు రాజకీయవిషయక భావము నాకు సకళింకములగు ఆంగ్లో యిండియను పత్రికలను చదువుటవలన కలుగలేను. ఈ దేశమునందలి ఆంగ్లోయిండియను పత్రికల ఛాత్రవ్యాసములను నెను చదువునాకు లేదు. నేను నుడివిన విషయములను విశ్లేషింపవలదని ఈ ఆంగ్లోయిండియను పత్రిక నా దేశములను మోచురించు నంతటి దుర్విషయమునుగూడ వెల్లడించినది. అనాచుకుడగు ఆంగ్లోఇండియను వ్రాసునగాని కొంత నా దేశములే నన్ను బాగుగా నెరుంగుదురు. ఆంగ్లో యిండియనులకు కృష్ణులయై వెల్లడించునట్టికి వాచాలతను నాదేశముల రగు మీరు విశ్లేషింపక పరిపూర్ణముగ నిరసింపదగునని నేను కోరెదను. మనభవము నధికముగ తిని వారు నేడు మనలని గౌరవ పరుల జూచుచున్నారు. ఇట్టి స్థితి నెంతకాలము మనము సహింపగలము విషయమును నా దేశములే నిర్ధారణ చేయదగుదురు.” అని నాయుగారు నాడు వ్రాసిరి. “నేను దేశమును నిరంకుశాధికారుల యాచులను తెలదల్పవలెనను చున్నాను గాన ఈ నాయుగారి వ్రాతలను నా దేశములను ఆంగ్లో యిండియను మిత్రులను గూడ బాగుగా గమనింతురు గాక యని చెప్పే ప్రతి వర్తమను పి. ఎస్. వెంకటాచలము నాయుడుగారు మాకు వ్రాసిరి. (హిందూపత్రిక).

స్వరాజ్యసభ.

సర్వోత్తము రావుగారి యుఁ న్యాయము.

(మాస్టరు విశేషము యొద్దనుండి.)

విశాఖపట్టణము సెప్టెంబరు 1:— ఆంధ్రదేశము నందు స్వరాజ్యభావనా ప్రకటన సంచారముచేసి, ప్రజలను ప్రతి భావములనుగ నొనరించుచున్న గాడిదన్న హరిసర్వోత్తము రావు పంతులు ఎం. ఏ. గారు నిన్న సాయంత్రము మావిశ్వాసియా పురమునందు స్వరాజ్యమును గురించి యుపన్యసించిరి. సభ స్వరాజ్యమును గురించి యాజమాన్యము క్రిందను జరిగినది. ఆనరలు భూపతిరాజు సేకటపతిరాజు గారు సభాధిపత్యము వహించిరి. సభాధ్యక్షి ప్రేక్షకులతోను శ్రోతలతోను కిటికీల లాడుచుండెను. పురపురుషులలో చాలమంది సభ నలంకరించి యుండిరి.

ఉపన్యాసము.

యజమాన్యకర్తయైన గురించి చెప్పచు నుపన్యాసకులు తమయుపన్యాస ప్రారంభమునందు ఆ గృహకర్త పని త్రేతను గురించియు ఆర్థిక ప్రాచీన నాగక, జౌన్నత్యము లను గురించియు నుడిచి మహాపురుషులనుగనిన భారతదేశని రో మక సామ్రాజ్యము ఉన్నట్టి యందుండినప్పుడు, వాణిజ్యము నందు నాయక పుణ్యము వెలసెనని తెలియజేసిరి. అట్టిభారత వన్ను నేను ఎవరియింటి తేజమును గోల్పోయి, ఇతరదేశ ములకుఁ జే సభ్యులయందు వెనుకబడి, యందుంటును గతంచే నుని యుపన్యాసకులు ప్రస్తావించి, భారతీయులు తమ స్వతంత్ర శక్తులను వికసితచేసికొనుట కనకాశము లేక పరరాజ్యముల పాలనమునకు లోబడుచు చచ్చుట వలన దుష్ఫలి కలిగినదనిచెప్పిరి. జౌరంగ నేను గాజ్య కాలము మొదలు ప్రస్తుత పాలనా కాలము వరకును భారతీయులను నుపన్యాసకులు సంగ్రహముగ వివరించి సామ్రాజ్యముల భరితవన్ను వాక్రమించుకొనినప్పుడు, వారిలో వారియందు వ్యత్యపున్న యేర్పడి వానిస్వలాభకాంక్షచే నునదేశపు వ్యక్త మేల ప్రిణీతచేసే తెలియజెప్పి, ఆంగ్లలు వచ్చినప్పటికి కూడ నునదేశము భాగ్యవంతమై యుండెనను సిద్ధాంతమును బలపఱచి, జౌరంగ నేను మరణకాలమువరకున, మనదేశము స్వపరిపాలితమై యుండెనని నుడివిరి. అప్పుడు ప్రజలు ముఖ్యులై సంగ్రహములై యుండినటులు సంగీయములేదు.

ఆంగ్లలు మనదేశమునందు ఆంగ్లవిద్యావ్యాప్తిచేసి న యత్నములను, భారతీయులు బుద్ధిచుంతులై ముందు స్వా తంత్ర్యమును కొందరుండెల తమపని యేమగునని, ఇప్పటివలెనే అప్పుడును భయపడుచు వచ్చిన కొందరు ఆంగ్లలకు మెకాతే మహాశయము చెప్పిన మహావాక్యముల నుదహరించి, 1858వ వత్సరమునుండి నెటివరకును భరితవన్న పాలనమునందు కలిగిన మార్పులను వివరించి, దేశము మహాసభాదేశమును గురించియు, శాసన సభలందు భారతీయులను చేర్చుకొనుటను గురించియు వానిని సంగ్రహించిన విషయమును గురించియు నందువలనను దేశీయులకు కలిగిన లాభనష్టములను గురించియు విపులముగ జెప్పిరి. చిరకాలము దేశీయ మహాసభాయందు ప్రజలు చేసిన కృషి ఫలితవక పోవుటకులన నాయకులలో కొందరకు నిరాశ బనించినది. 1906-7 వ సంవత్సరములందు దేశమునందు కలిగిన తీక్షణాంతరము వాని ఫలితమేయని చెప్పవచ్చును.

మార్తెప్రభువు సంస్కరణ ప్రజాభి ఉపన్యాసకులు వివరించి సామ్రాజ్యులవలె భారతీయులు స్వపరిపాలనాధికారమున కర్హులుగాని మాత్రేప్రభువు లలవి పాలన తంత్రము నందు కొన్ని మార్పులను చేసియుండినను, శాసనసభయందు భారతీయులు తీర్మానములను ప్రవేశపెట్టుటకును, ప్రశ్నల నడుగుటకును వీలమార్తము కలిగి వానిని ఆచరణమునకు తెచ్చు నధికారము అధికారులయందే కలదని నుడివిరి. శాసన సభలం దేమి, స్థానికపాలనాధికార సంస్థలం దేమి తమ ప్రతి నిధులను తిన్నగ నెన్నుకొను నధికారమును ప్రజల కిచ్చి యుండలేదు. అందువలన మనవారు చాలమంది అందు సభ్యులుగ నున్నను, ప్రజాభిప్రాయము పూర్తిగ వ్యక్తమగుటకు వీలు లేకుండ నున్నది. కాని సభ్యుల శ్రమమార్తము తప్పలేదు. పాలనాధికార మంతయు నధికారుల హస్తంకై యుండుటచే మన ప్రతినిధులు చేయుచువచ్చిన ప్రయత్నములు నెగ్గుట లేదు. తత్కారణముచే మన శాసనసభ్యులయందు నిస్సహాయత్వ మేర్పడి ప్రజలకు ప్రభుత్వమునందు యాజమాన్యముండిన గాని లాభ ముండదని తెలిసికొని దేశీయసభ మహాత్మ దీయ సంఘము సంస్కరణ విధానమును ప్రకటించిరి.

కేవలము మన యాశయములను అధికారులకు వ్యక్త పరచినంతమాత్రమున లాభములేదని యుపన్యాసకులు తెలియజేసిరి. అధికారులు తమ యధికారమును విస్తరించుట కొప్పుకొనరు. రాజ్యతంత్రమునందు ఆనుభవము కలిగి మంచిచెడ్డలను తెలిసికొనిన కాని మనకు స్వతంత్రత కలుగజాలదు. కార్యనిర్వహణమునందే మానవులకు అష్టతి యేర్పడుచున్నది. మనకు ఆనకాశమును కలుగజేయవలసినదని మనము కోరుచుండ అధికారవ్యవహారము చేయుచున్న యభ్యంతరములను జేమేయగ నుపన్యాసకులు పేర్కొని వానిని ఖండించి వారి సిద్ధాంతములను పూర్వపక్షము చేసిరి. రాజపాలనము చేయుటకు తగిన విద్యాప్రతిపత్తి మనకు అనాదినుండియు కలదని మన ప్రాచీన చారిత్రము నుడువుచున్నది. పూర్వము గంగానదీ ప్రాంతమునందు ప్రజానిర్వహణ ప్రభుత్వములు (Republics) కలవనియు శ్రీలక్ష్మణుడు దండనాయకు రాంధ్రుగ పని చేయుచు వచ్చిననియు, ఇతిహాసములు తెలుపుచున్నవి. ఆంగ్లసామ్రాజ్యము నందలి అనాగరిక జాతులకూడ స్వపరిపాలనాధికారము ననుభవించుచుండ ప్రాచీన కాలమునందు సభ్యులతో తూగిన భారతవన్నము రాజ్యము నేలుటకు సమర్థురాలు కాదని చెప్పుట వింతగ నుండకమానదు.

కనడాకు స్వపరిపాలనాధికారము లభించినప్పుడు ఆక్రడి గ్రామములు విద్యాధికులై యుండలేదు. కిలివైన్ దీవులు ఆమెకావాని వశమైనప్పుడు, వారు భారతీయులవలె వికాసవంతలై యుండిరిచెప్పటకును వీలులేదు. అట్టిది, నూట యేబదివత్సరములనుండి, ఆంగ్లపాలనము క్రిందనుండిన మనము స్వరాజ్యమున కర్హులము కామని చెప్పజూడుట బాగుండదు. మతిభేదములుగల కనడాదేశము స్వపరిపాలనమున కర్హమై నప్పుడు మన మట్టివిద్యాధికారమునకు తగినని అధికారులు చెప్పవార్యములు యథార్థములు కావని యుపన్యాసకులు తెలియజేసి, మనదేశమునందలి మతిభేదములు మిథ్యయనివారుజూపుచేసిరి.

భరతవన్నమునుండి, ఆంగ్లలు వెదలిపోవలయునని భారతీయులు కోరుటలేదు. తామెప్పుడును వారిరక్షణము క్రింద నుండవలయుననియు భారతీయులు కోరుచున్నారు. ప్రస్తుతపు యుద్ధము మూలమునుండి, ముందు యుద్ధములతోపువు. మనము సేనలోచేరి యప్పుడు ఆంగ్లరాజ్యమును రక్షింపవలసిన భాగ్యుల మనయందు కలదు (సంతోషధ్యానములు).

మనదేశమునందలి అధికార వ్యవహారము భ్రమపడుచున్నది. వారి భ్రమ అజ్ఞానసంజాతము కాదు. వారు తమ యధికారమును త్యజించుట కొప్పుకొనరు వారిభ్రమ స్వార్థపరత్వ సంజాతముగాని కేరుకాదు.

ఆత్మపరిణామమునకు కర్మ మూలాధానము. మనము స్వయం కృషివలననే బాగుపడవలయును. స్వయంపోషణమునకు కావలసిన విధానము గాలోచించి మనము పనిచేయవలసి యుండును. ఆంగ్లేయులవలంబించు పద్ధతులను మనమును ఆవలంబించి, ఆంగ్లేయము చేసినగాని మనకు ముక్తికలుగదు.

1909 సంవత్సరము నాటికిని, 1917 నాటికిని అధికారుల దృష్టిపథమునందు కొంతమార్పు కలిగినది. మనము స్వపరిపాలనమున కర్హులము కామని మార్తప్రభువు అప్పట్లో చెప్పిన సిద్ధాంత మిప్పుడు మారి, మనము స్వపరిపాలనమున కర్హులమేగాని తత్ఫలప్రాప్తికై చాలకాలము వేచియుండవలయునను, శ్రీత్తసిద్ధాంతము బయలుదేరినది.

తమవారే నుపన్యాసకులు స్వదేశీ యనుపదమునకు అర్థము చెప్పవచ్చు, మన పూర్వవైభవము పునరుద్ధరించు ప్రయత్నములన్నియు స్వదేశీత్వగ పరిణమించునని నుడిచి, ఆశ్రమ విధానమును వివరించిరి. ఆశ్రమములు జీవితసాఫల్యమునకు సోపానములు. వానిని మన మవలంబించి ప్రస్తుతము పనిచేయవలసియుండును. ఇప్పుడు సామ్రాజ్యమునూడ నేనో విధముగ ఆశ్రమ స్వీకరణముచేసి, జీవితములను గడుపుచున్నాము. దేశమునందలి ప్రస్తుతస్థితికి తగినట్లు మనమును సుచరించి మన ధర్మమును నిర్వర్తించవలయును. మనకిప్పుడు విషయలోలత్వము విశేష మేర్పడియున్నది. పూర్వపు సంఘవ్యవస్థ యిప్పుడు మనదేశమునందు నుండినది. మన ప్రజలు ములముల మూడుచుండ మనము కుక్షింధరులమై వ్యయాధిక్యముచేయుట ధర్మముకాదు. మనకిప్పుడు ముక్తికలుగవలయుననిన త్యాగశీలము నవలంబించి లోకోద్ధరణమునకు బూరవలెను.

పిమ్మట వారు స్వదేశీయోద్యమమునుగురించి తెలిపి ప్రతివారును దేశీయవస్తువులను పోషింపవలయునని కోరిరి. స్వదేశీయోద్యమము నవలంబించుటవలన అధికలాభములే గాక రాజకీయమునందును లాభములు కలుగును. అప్పుడు ఆంగ్లల దృష్టి మనవై పునకు తిరుగును. శ్రీలును స్వదేశీవస్తువులను ధరించి తోడ్పడుటకు ఉపన్యాసకులు కోరిరి.

విజ్ఞానవాదమునకు అనుగుణములైన పద్ధతులను ఉపన్యాసకులు చూపించి తమ యుపన్యాసమును ముగించిరి. వారు తమయుపన్యాసాంతమునం దిట్లు నుడిచిరి.— దేశభాషలు విజృంభించినగాని మనకు లాభములేదు. గ్రామములందిప్పుడేనో యొకసంస్థ యేర్పడునట్లు మనము పనిచేయవలయును. ప్రజలందరిని యేకాభిప్రాయమునకు తెచ్చుటవలన మన కార్యము త్వరలో సిద్ధించగలదు. గయతులు ఆలోచనపవరే, బుద్ధి మంతులే గారి, వారికి విషయము తెలియదు. ఆ లోపమును తీర్చినయెడల మనకృషి ఫలించును. క్రైస్తవమతవ్యాప్తికై మినునరీ లేవిధముగ మనదేశమునకువచ్చి పనిచేయుచున్నారో అదేవిధముగ మనవారిలో కొందరు ఇంగ్లండునకువెళ్లి రాజకీయవిషయములను గమనించి పనిచేయవలయును.

అధ్యక్షుని ప్రసంగము.

సభాధ్యక్షులు యుపన్యాసకు సభిసందించి, ఆంగ్ల ప్రభుత్వమునందు మనకు కలిగిన లాభ నష్టములను తెలిపిరి. ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువలన మనకు కలిగిన లాభములతో బాటు మనకు దుష్ఫలత్వమును, నిర్ధనత్వమును కలిగినది. ఉద్యోగముచేత కొందరును, ఇతర వ్యాపకములచేత కొందరును జీవించుచున్నను వారందరు ధనవంతులని చెప్పుటకు వీలులేదు. పూర్వే నను పొట్టి గడవనివారు చాలమంది గలరు. వారి విషయమై ప్రభుత్వమువారేనో కొంత పనిచేయుచున్నారు. కాని నిజమాలోచించిన యెడల తమ కలెవరకును ఇబ్బంది కలుగదో అంతవరకే వారు పనిచేయుచున్నారని మాత్రము చెప్పక తప్పదు. అధికారవ్యవస్థ ప్రజాభిప్రాయమునకు లోబడియుండుట్లు చేసిన యెడల మనకు సౌఖ్యస్థితి కలుగును. ఇతర దేశములందిట్లే కలదు. మనము స్వపరిపాలనమున కర్హులమని చెప్పుచున్నాము. 150 యేండ్లు ఆంగ్ల పరిపాలనమునందు మనము స్వపరిపాలనమునకు అశక్తులమైన నురి 150 యేండ్లకు ఏమగుమో యని అధ్యక్షులు ప్రస్తావించి ప్రస్తుత విద్య విధానమును ఖండించి, గయతుల బీదస్థితిని వివరించి, ఇతర వృత్తుల వారంత పన్ను చెల్లించుచున్నారో గయతులు నంతే పన్ను చెల్లించవలసి యుండునని నుడిచి, ఉపన్యాసకులు సెలవిచ్చి యుండిన ప్రకారము తమ కష్ట నిష్ఠారములను ప్రజలు తెలుపుకొనుటకు ప్రజాతత్పరులు గ్రామస్థుల మద్దతినిచ్చించవలెనని నుడిచిరి.

వందనములు.

ప్రభుల లక్ష్మీనగసింహము పంతులు గారు సన్యాసకులకు వందనము లర్పించి, సాంఘికకర్త, జాతీయవికాసములకు నిష్ఠురతప మాచరించి, స్వదేశీ వ్రతమును ధరించినగాని ముక్తియుండదని, యుపన్యాసకులు నుడిచిన వాక్యములను శ్రోతలకు తిరుగజ్ఞాపకముచేసి, వారు (యుపన్యాసకులు) సభ్యులకు గావించిన హితోపదేశము త్రికాలములందును మార్త సేవాతత్పరులను చేయునుగాక యని కోరి, ఆచుభ్యమునే సభ్యులు హృదయములందుంచుకొని పనిచేయవలయు ననియు, అదియే యుపన్యాసకుల ముఖ్యసందేశము, హితోపదేశమనియు, నుడిచిరి. అంతటితో సభ ముగిసినది.

మదనపల్లి వార్తలు.

మదనపల్లి, సెప్టెంబరు 2:—గత నాలుగయిదు దినముల నుండి ఇచ్చట అవధినము చినుకులు కరియుచున్నవి. వాతావరణము మారి రాత్రి పూటలందు చలి అధికముగా నున్నది. జాతీయ కలాశాల.

ఈ పురమున నూతనముగా నెలకొల్పు బడిన జాతీయ విశ్వవిద్యాలయ కలాశాలయొక్క కార్యక్రమము బాగుగా జరుగుచున్నది. ప్రతిదినము శ్రోత విద్యార్థులు వచ్చుచున్నారు. ఇంతవరకు కలాశాలయందు గల విద్యార్థులసంఖ్య ఇంచుమించుగ 90 అందు 50 కి మైగ ఆంధ్రవిద్యార్థులు. ఇంకను అనేకులు రాగల నూచనలు కానించుచున్నవి.

దివ్యజ్ఞానము.

ప్రతివారమున మా పురమునందు గల దివ్యజ్ఞాన మందిరమునందు జాతీయకలాశాలాధ్యక్షులు త్రిలోకకరుగారు దివ్యజ్ఞాన శాస్త్రమునందు గల ముఖ్యవిషయముల బోధనసేయుచున్నారు. ప్రతి యుపన్యాసమునకును అనేకమంది బాలుమహాధ్యాయులు హాజరగుచున్నారు.

నిన్న సాయంత్రము దివ్యజ్ఞాన సమాజము పక్షమున అనిబిసెంటు చుందిరమున సభ జరిగెను. జాతీయ విశ్వవిద్యాలయ కలాశాలాధ్యక్షులు త్రిలోకకరుగారు జేయుకటిన్ను, చిట్టమూరి రామయ్యపంతులుగారు తత్వశాస్త్రమునందు గల ముఖ్య విషయములగురించి యుపన్యసించిరి. ఇట్లు ప్రతి పక్షమున నుపన్యాసములు జరుగునని తెలియుచున్నది. (మా విశేషి)

జర్మనీ

కెయిజరుగారి కుట్రలు.

డెన్మార్కు రాజ్యమును భంగపరుప యత్నించుట. లండను, సెప్టెంబరు 4:— బాల్టిక్ డెన్మార్కు విషయమై కెయిజరుగారికిని బారుగారికిని జరిగిన తంత్రీవార్తల వివరములను న్యూయార్కు హిరాల్డ్ పత్రిక ఇట్లు ప్రకటించుచున్నది. — చక్రవర్తులద్వారము బోర్గోదగ్గర సమావేశమైన పిదప బారుగారి సమ్మతినిబడసి కెయిజరుగారు బాల్టిక్ను బంధించు విధానముల నరయించుటకు. కాని డెన్మార్కువారు తమకు వ్యతిరేకముగ నుండుట చేతను, గ్రేటు బ్రిటనువారి ఆగ్రహభావముతో నుండుట చేతను 1905 సం॥మున బ్రిటను దేశీయులతో సంగ్రామమే గనుక సంభవించినచో బెర్లిన్మును ఆక్రమించుకొనిన రీతిగ డెన్మార్కునుకూడ తన నైస్వములతో ఆక్రమించుకొనుటకు కెయిజరు చక్రవర్తిగారు నిశ్చయించుకొనిరి. రష్యా జర్మనులతో డెన్మార్కువారు ఏకీభవించుచుండుటచే కొన్ని ఆసాకర్యములు చేకూరజాలవుగాన డెన్మార్కును తన స్వాధీనముజేసికొనినచో లాభకరముగ నుండునని కెయిజరుగారు పన్నాగమును పన్నినారు.

కుట్ర విఫలమగుటకు కారణము.

కెయిజరుగారికిని బారుగారికిని జరిగిన రాయభారములు అంతర్జాతీయవ్యవహారములకు చాల భంగకర మనియు నిరంకుశాధికారులు రాజ్యాంగవేత్తలగుటచే వాటిల్లెడి ప్రమాదములను బ్రతిఘటారు ఇతర వార్తాపత్రికల వారును తెలియజేయుచు జర్మనులు చాల దారుణముగ విధానములను పూనుచున్నారని తెలుపుచున్నారు. కాని ఫ్రాన్స్కో రష్యా సఖ్యత ఏర్పడుటచేతను ఆల్బినియాను సమావేశము వలనను కెయిజరుగారి పన్నాగమంతయు విఫలమాయెను.

ఈ కథనమంతయు కెయిజరుగారు విశ్వాసహీనులని తెలుపుచున్నదని మైన్స్పత్రిక వ్రాయుచున్నది. బోయరుల వైదండెత్తుటకు బ్రిటిషువారికి ఉపదేశించిన మహానభావుడి కెయిజరే. ఇట్టివానియందు ఎవరికిగౌరవమును, విశ్వాసమునుండగల్గును? నిశ్చయముగ దీని ననుసరించియే ప్రాపంచకభావి సౌఖ్యమునకై సంధికరణు కొంతమంది పిచ్చిభ్రమతో ఆందోళనము గావించుచున్నారు.

డెన్మార్కువారి వైఖరిని ఆక్షేపించుట.

బారుగారికి కెయిజరుగారికిని జరిగిన మరకొన్ని సమాచారములను కూడ న్యూయార్కు హిరాల్డ్ పత్రిక ప్రకటించుచున్నది. బ్రిటను నాకాదళము బాల్టిక్ సముద్రమునకు రాజ్యోపుచున్నదని 1905 సం॥ న రూటర్స్ తెలియజేసినసంగతిని తెలుపుచు తమకీభావమును కలుగజేయుటకు వీరిట్లు గావించుచున్నారని కెయిజరుగారు ప్రకటించిరి కోనెక్ షేకలో తమకు ఉత్సాహకరముగ స్వాగత మొసంగబడలేదనియు జర్మనులను డెక్మార్కు వారెంతమాత్రమును విశ్వసించుటలేదనియు భేదపడుచు ఇటీవలితంత్రీవార్తలలో కెయిజరుగారు తెలిపిరి. అవసరమగుచో సంగ్రామము తలపించినచో సమరమునకు డెన్మార్కువారు చొరబడుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. 1905 సం॥ సెప్టెంబరు 29-వ తేదీని బారుగారికి కెయిజరుగారిట్లు తంజినంపిరి:—రష్యా జవానయుద్ధమున పరాజువారుకన్యకాలమున మిమ్ములనుకు ప్రసిద్ధముగ విడనాడిరి. మేము మీకు నాయ మొనర్చితిమి. వీలైనంతవరకు కక్షివంచనలేకుండగ సహాయపడినారము. దానంతటి రషియావారు మాకు విశ్వాసమును జూపవలసి యున్నది. సంధి రాయభారముల బాధ్యతనంతను దూరమూసభవారివై మోపి బారుగారిని తటస్థముగ నుండుడని కెయిజరుగారు తంజినంపిరి. ఇట్లు సంధి బాధ్యతను దూరమూసభవారి భరించినచో కచ్చనిష్ఠు ములకు వారే బాధ్యులగుదు రను తలంపుతో కెయిజరుగారు బారుగారి కీ సలహా మొసంగిరి.

విశ్వసింపదగని మోసము.

ఈ సమాచారమంతను జూడ ఇదంతయు విశ్వసింపదగని మోసముగ నువ్వక్తమగుచున్నది. స్మరణీయమగు ఈ క్రింది వాక్యములతో ఆ పరమాత్ముడు మన ప్రతిజలను ఆలకించి నాడు. అయినదేమోఅయినది. భగవంతుడే మనకు సాక్షియని కెయిజరుగారు నడిపిరి.

జర్మనీ యుద్ధ మేల చేయుచున్నది?

లాహోరు, సెప్టెంబరు 4:— వెనెడెంటు విల్సను గారి ప్రత్యుత్తరమును గూర్చి “వార్షియిటీసు” పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది. — జర్మను ప్రజలు తమ జీవనముకొరకు పోరాడుచున్నారు. వారు తమసత్త్వముల కొరకు గాని ఒకానొక కుటుంబము కొరకు గాని, ఒకానొక ప్రత్యేక పరిపాలనా విధానమును గూర్చిగాని పోరాడలేదు.

వృత్తాంతములు.

రాజుసహౌద్యగరమున వాంతిభేది రోగము (కలరా) వ్యాపించుటచే పాఠశాలలు, కళాశాలలు మూయబడినవని తెలియుచున్నది.

ఏలూరు బాలికా పాఠశాల:— ఏలూరులో సి. ఎం. ఎస్ బాలికాపాఠశాలను విద్యార్థిని నివాస గృహోపేతముగ నిర్మించుటకు దొరతనము వారు రూ 4200 లను విరాళ మొసంగిరి.

కలకత్తా ఉన్నతస్వామ్య స్థానమున వ్యాధికారిగ పనిచేసి విరామమును జెందిన సారద చారణమిత్రుర గారు నిన్నటి సాయంత్రమున వీరి మరణిపుడు 72 సంవత్సరములు దివంగతులైరని ప్రకటించబడినది.

ఆలిండియా మాస్మిలీగు అధ్యక్షులు:— ఈ లీగునకు నిర్బంధితులగు మహమ్మదాలీగారిని అధ్యక్షులనుగా నియోజించుట యత్యవసరమని గౌ. మజలీసుమాక్తూగారును ముక్తరు అహమ్మదు అన్సారీగారును ప్రకటించిరని న్యూయండియా పత్రిక వ్రాసినది.

గుంటూరులో హోమురాలు పతాకములు:— మంగళ వారమునా డుదయమున గుంటూరులోని ప్రముఖులలో పగు నారుగురు, తమయిండ్లపై హోమురాలు పతాకములను నెత్తిరి. ఇంక ననేకు లీవిధముగనే చేయదలచు కొన్నారని తెలియుచున్నది.

తిరుచనాపల్లి హోమురాలు లీగు వార్షికోత్సవము:— ఈ ఉత్సవము గత శనివారమున జరుపబడెను. రాత్రినుమారు 8000 మంది బాండు మేళములతో నూరేగిరి. నగరమందొక స్వదేశీనాపు తెరువబడెను. తెరువపడిన దినముననే రమారమి 10,000 రూ॥ లు విలువగల వస్తువులు మొదలగునవి విక్రయింప బడెను.

మరణము:— బెంగుళూరు వాస్తవ్యులగు హెక్ రిటావిల్ మాన్యు నైటుసతిగారు ఒకదినమున తనకుమార్తెతో గూడ నొక గుట్టపుబండిలో బోవుచుండినపుడు గుట్టముబెదిరి ఇవ్వమువచ్చినవైపున బండిని ఈడ్చుకొనిబోయి తుదకు దానిని తిరగ ద్రోసెను. బండిలోనివారికి గట్టికాయములు తగిలెనుగాని కుమార్తె జీవించియుండెను. తల్లిచరణించెను.

పాఠశాల ప్రారంభోత్సవము:— హోన్నూరులో 3-వ ఫాగమునకుత విద్యనేర్పు పాఠశాలయొకటి తేరునబడుటకు దొరతనమువారు అంగీకరించినందున పాఠశాల ప్రారంభోత్సవము యీ నెల 3-వ తేదీ నుద్ఘాటము సి. జి. ఆస్టిక్ (తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులు) గారి ఆధిపత్యముక్రింద జరుపబడెను. ఇ. సుబ్రహ్మణ్యముపిళ్ళ, కె. వెంకటగిరి అయ్యరు గార్లు ఉపన్యసించిరి.

ఒక స్త్రీ పోలీసువారిచే పట్టుపడుట:— ఒక ధనికుని ఇంటినుండి 6000 రూ॥లను అపహరించిన హరిదాసి అనునామె కొఱకు గోలండా పోలీసువారు వెతకుచుండిరి. ఆమె గత ఆదివారము ఉదయమున హోరాష్ట్రములో రైలు ఎక్కుచుండగ ప్లేషను పోలీసువారిచే పట్టుకొన బడెను. ఆమె వెట్టెను సోదాచేయగా అందు 5790 రూ॥ ల నొట్టుండెను. పోలీసువారు ఆమెను గోలండాకు తీసికొని పోయిరి.

నిర్బంధ విమోచనము:— అజ్మీరువాస్తవ్యులను దేశభక్తులునగు రావుసాహెబు థాకూరు గోపాలసింగ్ గారు రెండు సంవత్సరములనుండి నిర్బంధమున నున్నారు. ఈ నెల 4 వ తేదీని వీరిని విడుదలచేసిరి. అజ్మీరు పెంట్రలు జయలు వద్ద చాలమంది ప్రజలుచేరి గోపాలసింగుగారిని పుష్పమాలాలంకృతుల గావించిరి. పుష్పవద్దమును గురియించిరి. గొప్ప యూరేగింపుతో వారిని పురస్కరింప వెంట గొనిపోయిరి.

ఖయీదీ రైలుగార్డును ఎదుర్కొనుట:— కొలంబోలో గత ఆదివారము ఉదయమున జేమ్సు సిల్వా అనునతడు రైలులో కావలి కాయచుండెను. తన కానాటి ఉదయమున భోజనము పెట్టలేదని ఒక ఖయీదీ గార్డుతో రిపోర్టుచేసెను. అతడు కంటవానియొద్దకు బోయి సమాచారమును కనుగొనుచుండగ ఖయీదీ తొందరగ నంటగదిలో చొరబడి గార్డును ఎదుర్కొని కత్తితో బాడిచి అతనిని గాయపరచెను. మిగిలిన గార్డులవచ్చి ఖయీదీని పట్టుకొనినవెనుక గాయము మొదిన గార్డును వైద్యశాలకు తీసికొనివెళ్లిరి.

గులాము హుస్సేను గారి అంత్య సందేశము:— గులాముహుస్సేను గారికి తీవ్రమగు గాయములు తగిలి రక్త మవరిమితముగ ప్రవించుచుండెను గాని అప్పటి కింకను స్వృతి తప్పలేదు. “తీవ్రముగ నాందోళన మొనరింపుడు! మీరు విజయలగుదు” రని గులాము హుస్సేనుగారు దేశీయుల కంత్య సందేశ మొసంగిన యనంతరము వారికి స్వృతి తప్పెనని న్యూయార్కపత్రిక వ్రాసినది. ఈపత్రిక కొనసాగింపబడునని వినుటకు సంతసించు చున్నామని న్యూయండియా పత్రిక వ్రాసినది.

గొప్ప కొండచిలువ :— నంగ దేశమున జనహాబాదు భాగములో ఇర్ కిగాముముగుండ ప్రవహించు చిన్ననదీ ప్రవాహముతో గూడ ఒక దినమున గొప్ప కొండచిలువ యొకటి కొట్టుకొని వచ్చెను. ఏదియో పనివై ఆనదియొద్దకు బోయిన ఆగ్రామస్థు డొకడు అది యెదియో పెద్ద కుట్టదూలమనుకొని చెంతకుబోయి చూచునప్పటికి దాని నోటినుండి రెండు సన్నని నాలుకలు బైటకు వచ్చుచున్నవని భయపడి పారిపోయెను. జనహాబాదు మేజిస్ట్రేటుగారు దానిని తుపాకితో గాల్చి చంపిరి. అది 7 మణుగులకంటె నెక్కువ భారము కలిగియుండినట్లు తెలియుచున్నది.

జి. వి. పి. యనుపదారి కర్నూలుములలో నల్ల కల్లోలము:— పేరెలువద్ద నుండు జి. వి. పి. యనుపదారి కర్నూలు యములో నేటి (5 వ తేదీ) ఉదయము పనివాండ్లు మరల తమ పని ముట్టుల పడవైచిరి. లోకో నూపరింజెండెంటు బోనగుగారు కారణము నరయగోరి వారివద్దకు వెంటనే పోయెను. నిర్మాణ కళాశాలవద్ద నెంతయో కాలమువరకు పని వాండ్లు వారికి బదులుచెప్పకుండిరి. తుదకొకడువచ్చి తనకు జీతము చాలదనెను. అచటినుండి బోనదులగాగురు ఆశాల మేనేజరు హెచ్చుగుగారిలో గలసి మరయొక కాలకు బోయెను. అంత కల్లుదారు లనేకమంది వారిని వెంటబెంచి రాళ్లనురువ్వరి. బోనగుగారు వెనుకకుతిరిగిరి. వారు రాళ్లను విసురుటమానిరి. వారిరువురును ముందుకు బోవుచుండ మరల రాళ్లుపడెను. హెచ్చుగుగారు వెనుదిరిగి తన్ను కొట్టిన వాని వెంటబెంచిరి. కాని వాడతనివై నొక రాయిని రువ్వెను. అది తలవీడ తగిలి ఒంటికిగిని, తలకును గట్టిగ దెబ్బలు తగిలెను. అతడు వెంటనే ఆసుపత్రికి గొంపోవబడెను. ఆ సమయముననే మరియొక కాలలో నల్లకల్లోలము జరిగెను. తక్కిన కాలలోని వారందఱు అచటికి బోయి వారి పని నాపివేయ గారంభించిరి. అచటి “ఫార్మరు” ఫెయరువెదరు తుపాకిని పట్టుకొని వచ్చి కట్టు దారుల పొమ్మనియెను. వారిని భయపెట్టు నిమిత్తము ఆకసము వంక రెడు గుండ్లను ప్రేల్చెను. ఇంతలో నొకడు వాని ముఖమువీడ గాతితో కొట్టెను. అందుకు కోపగించుకొని ఫెయరువెదరు వాని తుపాకితో గాల్చెను. కాని వాడికిగట్టి దెబ్బ తగులలేదు. ఈ కలహము జరిగిన పిట్టల పనివాండ్లు మరల తమ పనిని ప్రారంభించిరి. 35 రోజులు కట్టు కట్టినపిదప వారు మరల పనులలో ప్రవేశించుట సంతోషదాయకము. తగిన జీతముల నియ్యలేదనియు, అధికారులు కూరముగ తన్ను జూచుచున్నారనియు వారనేకపర్యాయములు ఫిర్యాదులు చేసినను వారిలో నొక్కరును పనిని విడిచి వేగొకచోటికి పోలేదు.

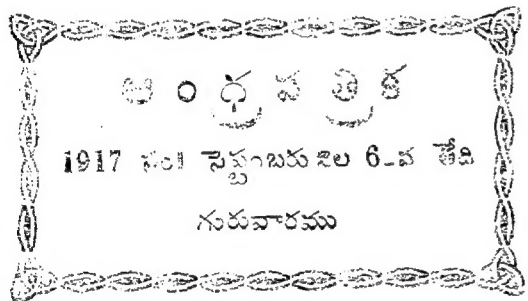
సిటీ ఆఫ్ వధేర్పు పొగయోడ నడిచుచుండు లేని సముద్రమును ముంచుగనిచి తాకి మునుగుట.

కేపుటపుక్, సెప్టెంబరు 5:— పొగయోడలు ప్రేలుడు ప్రారంభమైనపుడు సముద్రమున వడిచుచు పీయము లేదు. కాని ఆ గ్నేయ భాగమునుండి పెద్దగాలి వీచుటచే సముద్రమంతయు కలవర మొందినది. సాయంత్ర మారుగంట లగునకి అంధకారము క్రమ్మినది. 9 గంట లగునకి రక్షకపు పడక ప్రవేశించినది. జూలై 10-వ తేదీని న్యూయార్కునుండి 300 మెయిలు తపాల సంఘలు పంపబడినవి. అవన్నియు మునిగిపోయినవి. సిబ్బంది సంఖ్య 115. మధ్యాహ్నమున భయంకరముగ రెండు మారులు ప్రేలుడు ప్రారంభమాయెను. ఎవరును భయపడలేదు. ప్రయాణికులను రక్షించుటకు పడవలు అతి నెమ్మదిగ సముద్రమున వేయబడినవి. స్త్రీలను, పిల్లలను ముందుగ సంచరించిరి. 7 పడకలు సురక్షితముగ దరిచేరినవి. ఇంకొక గంటను వెనుక పొగయోడ మునిగిపోయినది. ఒడ్డునుండి పెద్ద పొగ కాన్పించినది. రక్షక పడకను తక్షణమంపిరి. ఆరు పడకలను వెరకి కనుగొని అందలి ప్రజలను సురక్షితముగ గట్టున తేర్చెను. 7-వ పడక నీళ్లతో నునుగుచుండెను. అందులోని ప్రజలు చాలవరకు మడిసిరి. వీరిలో 8వరెండుడుకు వర్తగారు వారిసలి ఆరుగురు పిల్లలు, రాబిక్ షెక్ కన్యయు బొంబయికి పోవుచుండిరి. సాపము వీరు మునిగిపోయిరి. మధ్య తూర్పు ఆఫ్రికాలయంన్ను బొమ్మ మహాభోధకులకు బదులుగ ఆమెరికను మతబోధకు లీ పొగయోడవై పయనమగుచుండిరి. నాకా కార్యాలయమువారి ఉత్తరువులను మన్నించకుండుటచే ఈపొగయోడ మునిగిపోయెనని విచారణసంఘమువారు తెలిపిరి.

శ్రీ కాళయుక్తి సంవత్సరాది సంచిక.

పొంగళనామ సంవత్సరము నందు సగము భాగము గడిచినది. ఇప్పుటి నుండియును ప్రయత్నములు జరిగినగాని కాళయుక్తిసంవత్సరాదిసంచిక సకాలమున వెలువడుట కవకాశములు గలవవు. కాగితముల కపారమైన కట వేర్పడిన యీ సమయమునందు సంవత్సరాది సంచికను ప్రచురించుట దుస్సరముగ నున్నది. దేశభక్తులు భాషాభిమానులు సంవత్సరాది సంచిక యందు ప్రచురించుటకు దగిన వ్యాసములను చిత్రకటములను అకోటి మాసాంతమునకు ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయమునకు జేరువటులు పంపి సంచికోపయోగమును విస్తరింప జేయుటకును మా ప్రయత్నములను సఫలము చేయుటకును ప్రార్థితులు. వ్యాసము లతిద్గ్రుములు గాకను చిన్నవిగ నుండుట సమంజస మని వ్యాసలేఖకులకు విన్నపించుచున్నాము. ఇంతవరకు ప్రచురితములుగాని ప్రసిద్ధిపురుషులయొక్కయు చుక్కలములయొక్కయు చిత్రకటములను పంపుటకు సవినయముగ దేశబాంధవులు ప్రార్థితులు.

వత్రికాధీపతి.

నూతన కళారంభము : ఆదివిసెంటుగారి

నిర్బంధ విమోచనము.

—o—o—o—

నిన్నటి దినమున సామాజ్య శాసనవిద్వాంసభయందు కారణనీయులగు జిన్నాగారి ప్రశ్న నడిగియుండిరి. "మాంటాగూ గారి ప్రకటనమును గమనించియు, మాంటాగూగారి దేశమున కరుదొందెదరను విషయమును గుర్తించియు, బిసెంటుగారిని ఆమెతో గలసి బనిజేయుచున్న వారిని నిర్బంధావాసమున నుంచుటచే దేశమునందు గలిగిన భాషాదేశము బరికించియు, వారిని నిర్బంధముచూడి విముక్తుల గావించు విషయమును హిందూదేశప్రభుత్వమునా రాజ్యోచితంబు బూనెదరా?"

ఇందుకు ప్రభుత్వము వారి పక్షమున సర్ విలియము విన్సెంటు గారిటుల ప్రత్యుత్తరమొసగిరి. "సంగ్రామము ముగియువరకు రాజకీయాంధోళనమున సక్రమము, దౌర్జన్యముగు పద్ధతులను విరవలంబింపరని హైందవప్రభుత్వము వారు సంతృప్తులనునచో, బిసెంటు, అరండేలు, వాడియాగార్లపై దేశరక్షక శాసనము క్రింద విధించిన నిర్బంధముల దొలగింపవలయు నని మదరాసు ప్రభుత్వము వారికి హిందూదేశ ప్రభుత్వము వారు సిఫార్సు జేయుటకు సంసిద్ధులై యున్నారు. ఇటీవల గావించబడిన సామాజ్య ప్రభుత్వపకటనయు, మాంటాగూగారి రాయు రాజకీయ సిద్ధిని శాంతిపఱచి, మాంటాగూగారి దేశమున బహిష్కరింప వలసిన కఠిన సమస్యలను గూర్చి శాంతియుగము, నిష్పక్షపాతముగను నాలోచించుటకు వీలు గలుగునను నాశ హైందవప్రభుత్వ

మునా రిట్టిమార్గ మవలంబింప బ్రేరేపించు చున్నది. తీవ్రముగా రాజకీయాంధోళనము జరిపినందువలన నిర్బంధములయందు చుంబడిన యితరుల విషయమై గూడ వైమరతులకు వారు బాబడి నచో, నిట్టి మార్గమే యవలంబింపబడును."

బిసెంటుగారి నిర్బంధముపై రాజప్రతినిధిగారి తీరున నుడివియుండిరి.

"నా యువన్యాసములో బిసెంటుగారి నిర్బంధావాసము గూర్చి ముచ్చటించదలచి యుంటిని. కాని యీవిషయమై వేయబడిన ప్రశ్నకీర్తి దీర్చిన ప్రత్యుత్తరముచే, నిందుపై నా యువన్యాస మనవసరమని తోచుచున్నది. ఒక సంగతి మాత్రము జెప్పదలచితిని. మెంటెంకు ప్రభువుగారి ప్రభుత్వ మామెపై చర్య దీసికొనుటచో నేమాత్రము ఇష్టముతో బని బూనలేదు. ఆమె యవలంబించిన మార్గమునుండి మానవలయు నని మెంటెంకు ప్రభువుగారి రామెతో స్వయముగ ముచ్చటించిన పిమ్మటనే, నీ కార్యమునకు వారు గడింగిరి."

మాంటాగూగారు హిందూదేశ సమస్యల గూర్చి విచారించుటకై యేతెంచుచున్న సమయమున దేశమునందు ప్రజలలో భాషాదేశము ప్రబలియుండుట సమంజసము కాదనియు, ప్రజలు మాంటాగూగారితో బూర్తిగా దోడ్పడుటకు దేశములో యిమితియుగ గలవరము గలిగించిన నిర్బంధ శిక్షల దొలగించుట యవసరమనియు, హైందవ ప్రతీకలన్నియు నిన్ని దినములనుండియు సోగ్రీవము గ మోపింపుచునే యున్నవి. హైందవ ప్రభుత్వము వారు గూడ నీ సత్యము గ్రహించి రనుటకు వారొసగిన ప్రత్యుత్తరమే నిదర్శనము. బిసెంటు, అరండేలు, వాడియాగార్లనే గాక రాజకీయాంధోళనము తీవ్రముగ జరుపుటచే నిర్బంధములయందుంచబడిన వారి నెల్లరను, నిర్బంధమునుండి విముక్తుల గావించెద మని హైందవప్రభుత్వమువారు నూచించుట, భావ్యముగ నున్నది. ప్రభుత్వము వారి వాక్యముల బట్టి బిసెంటుగారి దోషము రాజకీయాంధోళనమును తీవ్రముగను, అక్రమపద్ధతుల పైనను జరుపుటయే యని గ్రహింపవలయు. ఆ యక్రమపద్ధతు లెవ్వయో, ప్రభుత్వము వారు స్పష్టపరచియుండిన యెడల, ప్రజలకు లాభకరముగ నుండెడిది. అక్రమ పద్ధతులకును, సక్రమ పద్ధతులకును విభాగము గావించి, తేటపరచి యుండిన యెడల రాజకీయ సంస్కరణముల యందు పాల్గొను వానికి సత్యగత సహకారిక నుండెడిది. నిర్వచనము లేకుండ, యక్రమదౌర్జన్య పద్ధతులనిన, సుగ్రాహ్యము గాజాలను. ప్రజలకు దెలిసినంతవరకు నామెము, నామె యుచుచరులును నవలంబించిన మార్గములలో శాసనవిరుద్ధముగు పద్ధతు లెవ్వియు గాన్నింపలేదు. ఆకారణము చేతనే, నిర్బంధములచే ప్రజల మానసము లుద్వేగ పూరితమై యున్నవి. ఆసేతు హిమాచల పర్యంతమును అసంఖ్యాకముగుసభలు గావించబడినవి. ప్రతి రాష్ట్రము నందును ప్రత్యేక రాష్ట్రీయ సమావేశములు జరుపబడినవి. సాత్వికసిరోధము గూర్చి యాలోచించుటకై దేశీయముహజన మహమ్మదీయ సంఘములు గలిసి పని బూనినవి. నిర్బంధావాసశిక్షితులు శాసనవిరుద్ధముగ బ్రవర్తించుచున్నచో, వారిపై నేరారోపణముగావించి వారిని రాజశాసనములక్రింద విచారించుట సమంజసముగ నుండును. దేశరక్షక శాసనము సంగ్రామమునకు సంబంధించినది. శత్రువుల నిర్బంధించుటకును, సంగ్రామ వ్యవహారముల కభ్యంతరములు గలుగకుండ దేశమును కాపాడుటకును

ఈ శాసన ముద్దేశింపబడినది. అంతయుకాని రాజకీయాంధోళనము విషయమై యుపయోగించుట కీ శాసన ముద్దేశింపబడినటుల గాన్నింపదు. ఇంతవరకును ఎట్టి శాసన విరుద్ధ మగు మార్గము లవలంబింపబడెనో, వాటినిగూర్చి నిర్బంధితులకు సుఖోధకముగ దెలిపి, వారికి ముందట్టిపద్ధతుల నవలంబింప కూడదని శాసించిన భావ్యముగ నుండును. దొరతనము వారి ప్రత్యుత్తర మీ విషయమై విస్పష్టముగ లేదు.

నిర్బంధితులను వెంటనే నదలివై చెదరని హైందవప్రభుత్వమువారి వాక్యములచే దేలుచున్నది. మాంటాగూగారి యువారస్యభావ మీవిషయమున బహిష్కరితులగుచున్నది. దేశశాంతియు, దేశభివృద్ధియు, పరిపాలనా సౌష్ఠవము మాంటాగూగారి లక్ష్యమునందుండును గాని, ప్రతిష్ఠ నెలులయినను గాపాడవలయు నని వారికి నట్లుదల లేదు. వారి జీవితచారిత్ర మీ సుగుణమును వెల్లడిజేయు చున్నది. ప్రజలభావముల గమనించి, ప్రభుత్వము వారు నిర్బంధావాసముల దీసివేయు సమర్థత చంకులకు వారు ప్రజల కృతజ్ఞతా వందనములకు బాత్రులు. దౌర్జన్యకరమై, శాసన విరుద్ధముగు పద్ధతులను బిసెంటుగారు గాని వారి యుచుచరులు గాని యవలంబించెదరని భారతీయులు విశ్వసింపకు భారతీయ లెల్లరును శాసనసమ్మత మగు మార్గములనే, యవలంబించుటకు సంసిద్ధులయి యున్నారు అందుచే దొరతన యనాను విధించు పరతుల ప్రయోజనము దెలియుచున్నది. శాసనము సతీకరించిన వారికి, శిక్ష విధించుటకు పీఠముకోడు మొదలగు చట్టము లుండనే యున్నవి.

మదరాసు ట్రెయ్యుపత్రిక నిర్బంధావాసముల కింత వరకును ఆమోదము గనబఱచినను, నేటి దినమున ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధశిక్షల దీసివైచి నందులకు మాత్రము సంతసించినది. కాలము సనుసరించి యభిప్రాయము మారుచుండునైనను గొంత మేలే గద!

"ఇందుచే బిసెంటు గారుకు తదితరులును వెంటనే విముక్తులగుచురని గ్రహింపవచ్చును. దేశమునందు, సంతోషమునకు మేరలేకుండునటుల నిశ్చయము. ఇంతటితో దేశము శాంతియుతముగ నుండుననియు, భావిపిత్తి గూర్చి నెప్పుడీగ జరిగించుట కవకాశము గలుగుననియు మే మూహింపుచున్నారము. అనేకులు హైందవప్రభుత్వము వారు ప్రభుత్వ శార్యదర్శిగారి యాజ్ఞానువర్తులై నీ కార్యమునకు గడంగుచున్నారని యూహించి, దీని సవ్యతగూర్చి బ్రశ్నింపవచ్చును. కాని ఫలితముల బట్టి చూచిన, ఈ కార్యము యుక్తమనియే గాన్నించును." అని నేటి మదరాసు ట్రెయ్యుపత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఇదివరకెన్నడయినను ఇట్టి యభిప్రాయమును మదరాసు ట్రెయ్యుపత్రిక గనబరుపలేదనుట తేటతెల్లము. ఆంగ్లాసామెత ప్రకారము, కార్య నానుకూలమున పిచ్చుట నయినను వివేకము జూపుట శ్రేయస్కరము. నిర్బంధావాసముల దొలగించినచో, మాంటాగూగారిని శాసనభ్రష్టుని జేసెననని బెదరించిన మెయిలుపత్రిక యిపుడే మునునో చూడవలసి యున్నది. స్టేట్సుమెను పత్రిక అపుడే హిందూదేశ ప్రభుత్వమును దూషింప మొదలిడినది.

ఆదివిసెంటు మొదలగువారు తిరిగి ప్రజాహిత జీవనమున బాగ్గొని, దేశమునకు మేలుజేయుచురుగాక. మాంటాగూగారి రాక ఫలప్రదమగుగాక!

రాజప్రతినిధిగారి యువన్యాసము

రాజప్రతినిధిగారు సామ్రాజ్యశాసననిర్మాణ సభలో నొసగిన ప్రారంభోపన్యాసమున, తాము హిందూదేశ రాజకీయాభివృద్ధి కెటుల దోడ్పడిరో చెలిపి. వెనుకటి రాజప్రతినిధులు ప్రజలకు సనేక వాగ్దానములను జేసిరి. వాటిని నెరవేర్చునందున ప్రజలలో నసంతృప్తి ప్రబలెను. చెలమి పుట్టిన ప్రభువుగారు మాత్రము తాము నెరవేర్చు జాలని వాగ్దానములను జేయలేదని నెలవిచ్చిరి. ఇదియు కొంతవరకు మేలుగనే యున్నది. చెప్పి చేయకపోవుటకన్న, నసలే చెప్పకుండుట శ్రేయస్కరము గదా! ఉపన్యాస ప్రారంభమున బాసూగారి నూతన నియామకమును బొగడి, బాసూగారు, పట్టాబి గారు సామ్రాజ్యశాసన నిర్మాణసభను వదలుటచే గలిగిన విచారమును, చెలిపి, కార్యదర్శిగారి సభలో సభ్యులుగ నియమింపబడినందులకు వారి సభినందించిరి.

రాజప్రతినిధిగారు తమ ధర్మములను నిర్వర్తించుటకు మొదటికి పదియారు మాసము లయినది. వీరు మూడు పనుల నిర్వర్తించుటకు బూనుకొనిరి. హిందూదేశ సైనికులను తగినటుల సత్కరించుట మొదటి కార్యము. దేశములోని కష్టస్థితి రములు, భావముతో సంబంధించినవియైనను, నిజముగ ననుభవించబడునవి యైనను, వాటిని దొలగించుటకై యత్నించుట రెండవ కార్యము. హిందూదేశమున బ్రటిష్ పరిపాలనపు గమ్యస్థానము నిరూపించి, దానిని జేరుటకు మార్గముల సూచించుట మూడవ కార్యము.

సైనికులకు వేతనములు వృద్ధిచేయ బడినవి. భారతీయులకు కమీషను లొసగుటకు రాజప్రతినిధిగారిచే కార్యదర్శి గారికి నివేదించబడినది. అందు కనుగుణ్యముగ దొమ్మిదిమంది హైందవ సైనికోద్యోగులకు కమీషను లొసగబడినవి. కాని భారతీయులకును, పాండ్లెయులకును నీ విషయము గల విభేదములు పూర్తిగ దొలగింప బడినగాని, భారతీయులకు సంత్రిప్తికరముగ నుండదు. రెండవ విషయమై సామ్రాజ్యసభలో ప్రభుత్వకార్యదర్శియ, ప్రభుత్వనియమితులగు నిద్దరు సభ్యులు హైందవుల ప్రతినిధులుగ నియమింపబడి యందు పాల్గొనిరి. కాని ప్రజాప్రతినిధులుదప్ప వేరొకరు ప్రజలకు నాసభలో నిజముగ ప్రతినిధులుగ నుండజాలరనుట తథ్యము. ఇంగ్లీషులు క్యాబినెట్లో గూడ హైందవుల తిరుపున నొక సభ్యుడునుండలుల యంగీకరింపబడినది. అధినివేత రాజ్యములలో భారతీయుల స్థితి గొంతవరకు బాగుపడినది. భారతీయులకు సంత్రిప్తికర మగునంతగ పరిస్థితులు బాగుపడక పోయినను, కొంతవర కభివృద్ధి గలిగినందులకు సంతసింపవలయు నని రాజప్రతినిధిగారుకు న్యసించిరి.

సర్ రాబర్టు బోర్లూగారు కనడాలో భారతీయుల కెట్టి నిర్బంధములు గలవో, యట్టి నిర్బంధములు హిందూదేశములో కనడా వాస్తవ్యులకు గూడ నుండుట ధర్మమని యంగీకరించిరి. భారతీయులను గౌరవభావముతో జూచుట భావ్యమని బోర్లూగారు నిశ్చయపడిరి. బోర్లూగారి యువన్యాసము హిందూదేశమునకు లాభ మొనగూర్చునని రాజప్రతినిధిగారి యభిప్రాయము. ఇంకొకరు పద్ధతి నిర్మూలించుటలో రాజప్రతినిధిగారు రెక్కడగ పాల్గొనిరి. ఆయధశాసనము విషయమై జాతిభేదముల గమనింపమని రాజప్రతినిధిగారు తెలుపుట భావ్యముగ నున్నది.

మూడవ కార్యమని చెప్పిన హిందూదేశాదర్శమును గూర్చి రాజప్రతినిధిగారు పిమ్మట నుడి

విడి. హిందూదేశమును సామ్రాజ్యములో నొక ముఖ్యభాగముగ జేసి, బ్రటిష్ పరిపాలనమునకు లోబడిన స్వపరిపాలనము నొసగుటయే ప్రభుత్వ శయమని, రాజప్రతినిధిగారు స్పష్టపరచుటచే, సకలమీదట గమ్యస్థానము గూర్చి వివాదము గాని, భేదాభిప్రాయము గాని యుండుట కవకాశము లేదు. దీనిని జేరుటకై రాజప్రతినిధిగారు మూడు మార్గముల జూపుచున్నారు. మొదటి మార్గము స్థానిక స్వపరిపాలనము. రెండవ మార్గము హైందవులను ప్రభుత్వమున నెక్కుడు జవాబుదారీ గల యుద్యోగముల యందు నియమించుట. మూడవ మార్గము శాసననిర్మాణసభల మూలముగ సాధించుట. స్వపరిపాలనము జేరుటవిషయమై సైన్యాచించిన మార్గముల ద్వారా ప్రభుత్వమువారు ఏయే సంస్కరణములను గావింప దలచిరో, రాజప్రతినిధి గారు చెలియజేయక పోవుట శోచనీయము. హై దవ ప్రభుత్వము వారు కార్యదర్శిగారికి బంపించిన నివేదికము నీ తరుణముదయ నను వెల్లడి గావింపక పోవుట యుచితముగ గన్పట్టుటలేదు. ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయ మెటులున్నను, దేశీయమహాజనసభ వారును, మహమ్మదీయ సంఘము వారును గలసి తీర్మానించిన సంస్కరణప్రణాళిక దప్ప వేరువిధానము భారతీయుల సంత్రిప్తుల గావించజాల దనుట కరతలామలకము. ఆ విధాన మే స్వపరిపాలనమునకు మూల బీజముగ నుండగలదు. ఈ విషయమై మాంటాగూగారికి భారతీయుల నైకకంఠ్యము గ నివేదించుట యవసరము. రాజప్రతినిధిగారిచ్చిన ఈ క్రింది సలహాలతో నందరు నేకీభవించెదరని యూహింపవచ్చును.

“స్నేహితులవలె కలసి కూర్చుండము. ఒకరిపై నొకరికిగల యనుమానముల దూరముగ నుంచెదము. సమస్యల నన్నిటిని ప్రజలకెన్ని లాభకరమో సాధ్యమో, వ్యాపకమో యాదృక్పథము నుండియే పరిశీలించెదము.”

ఈ సమయమును వృథగావింపక, మర్తము విడిచి, వ్యాపకముగ ఆశయములను మాంటాగూగారికి నివేదించి భారతీయులు లాభము బడయవలెను.

మెయిలుపత్రిక: కాంతిమార్గములు నిన్నటి దినపు మెయిలు పత్రిక యీ క్రింది విధముగ వ్రాయుచున్నది.

“విచారణ జరుగుచున్న విషయముల గూర్చి వ్యాఖ్యానము గావించుటకు మా కిష్టము లేదు. అందుచే హోమురాలు పతాకములను నెగరవైచుట గూర్చిన వ్యాయాన్యాయముల విషయమై మా యభిప్రాయము చెలువ దలంచ లేదు. కాని సామాన్యపరిపాలనావిషయము, గమనించినచో పతాకప్రదర్శనము మిక్కుటమగు నల్లరులు పురికొల్పునని పరిస్థితులచే వ్యక్తమయినగాని, యధికారులు జ్యోతిము కలుగజేసి కొనుట హితకరముగాదు. ఆందోళనపుస్వల్పచిహ్నములకు కంప్లూమెంటుని యుండుటయే, నొకా నొకప్పుడు వివేకము గనుపరచును.”

ఇందుపై మా వ్యాఖ్యానమునసరము. కాని మెయిలు పత్రిక గూడ దృక్పథమును మార్చుకొనుచున్నదా?

క్రిక్రి మేలగు సరోదచరను మిత్రుగారు వీరు కలకత్తాలో హైకోర్టుజడ్జి పదవినలకరించియుండి, యువకార వేతనముననుభవించుచుండిరి. స్వరాజ్య మన్న భీతిగలిగిన దినములలో, స్వరాజ్యము గోరుట రాజద్రోహము కాదని తీర్పు జెప్పి

యుండిరి. ప్రస్తుతకాలమున రాజప్రతినిధిగారే స్వరాజ్యము భారతీయులకు పరమావధి యని యంగీకరించిరి. కాల మెట్టి మార్పుల దేగలుగునో గమనించుట కిదియే నిదర్శనము! వీరు చనిపోవు సరికి 72 వత్సరముల వయస్సు గలిగియుండిరి. వీరి మరణమునకు జొరొంపని భారతీయు లుండరు.

కృష్ణవరదలు. కృష్ణవరదలు 4-వ తేదీ నుండియు పెదకల్లే పల్లియొద్ద ప్రారంభమయినవి.

స్థానిక వార్తలు

క్రొత్తకీలు:—బి. ఆర్. విజయరాఘవాచారియరు గారు నిన్నటిదినమున (5-9-17) హైకోర్టుకీలుగ నెన్నకొనబడిరి.

గతనెల 16 వ తేదీని జరుపబడిన సభలో పోర్టుట్రస్టు సంఘమువారు జి. ఏ. ఇవేకసుగారికి నెలకు 120 రూ॥ లు చొ॥ ఉపకార వేతనమిచ్చుటకు నిశ్చయించిరి.

క్రీ. స్థి. షుభ్రేన జె ఎల్. రోజరియోగారు:—వీరు మొన్నటి దినమున క్రిక్రికేటలైరి. నిన్నటి యదయమున కిలపాకు సిమిట్రీలో అంత్యకర్మ జరిగినది. అనేకమంది పాశ్చాత్యులును, హిందువులును సిమిట్రీకి బోయిరి.

చెన్నపురి యువజనసంఘము:—రావుసాహెబు జి. వెంకటరంగారావు పంతులు, ఎం. ఏ. ఎస్. ఎం. యు, గారును, శాశివాధుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారును, కె. జి. బాబూరావు, ఎం. ఏ. బి. ఎల్, గారును, వైసంఘమువారి యాజమాన్యముక్రింద తెరువబడిన విక్టోరియా ధర్మ పతనమందిరమునకు వైసుప్రెసిడెంటుగ నియమింపబడిరి.

చెన్నపురి స్త్రీలు, హోమురాలు లీగు:—క్రిక్రికేటలగు గౌ॥ పి. రంగయ్య నాయుడు గారి పుత్రులగు భావ్యకారులు నాయుడుగారి గృహమున నిన్న సాయంకాలమున స్త్రీల సమావేశము జరిగినది. 30 మంది స్త్రీలు హోము రూలు లీగు నందు చేరిరి. ఏ. మహాదేవశాస్త్రి సతి, శ్రీరాంగారి సతి భాగీరథయ్య, శ్రీమతి రాజయ్య, గురుస్వామి నాయుడు సతిగార్లును మరికొందరు స్త్రీలు నవసభ్యునించిరి.

మదరాసు మెయిలుపత్రిక బెదరింపు:—మహాజనసభవారి తంఠి:—“పూర్వాచారపరాయణులగు భారతీయులందరును తన పక్షమున నున్నారని మదరాసు మెయిలు పత్రిక పంపిన తంఠివార్త నిరాధారముగాన ఇండియాపత్రికారిట్టి బెదరింపులను సరకుచేయక కఠిన విధానమును వెంటనే రద్దుపరచెదరని విశ్వసించెదము. వాస్తవ్యునించిర బహుశ సంఖ్యాకులగు భారతీయులందరును వారిపక్షమున నుండగలరు అని చెన్నపురి మహాజనసభవారు ఇండియాపత్రికారికి తంఠి వార్తనంపిరి.

రా॥బి॥పి త్యాగ గాయ శ్రేష్ఠిగారి తంఠివార్త. దక్షిణయండియా ప్రజాసంఘముపాలిట్టి కెన్నస్పీసని తలంచుకొనుచున్న రావుబహదరుగారు మదరాసు మెయిలు పత్రికకులగుగూర్చి పిలువనిపేరంటముగ మెయిలుపత్రిక కనుకూలముగ ప్రధానపత్రికారికి తంఠివార్త నంపిరి. సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు పంపినతంఠివార్త కేవలము స్వల్ప సంఖ్యాకులగు బ్రాహ్మణుల యభిప్రాయము మాత్రమే నని శ్రేష్ఠిగారుతంఠినంపిరి. గాని శ్రేష్ఠిగారియభిప్రాయములు చెన్నరాజధానిలోనే గాక దేశమందంతటను గూడ నిరాకరింపబడినవి. వీరు మదరాసు మెయిలుపత్రికకు సహాయముచేయ ముందంజవేయుట చాల ప్రశంసనీయ మగును గాని దీనివలన నేమైన లాభముండునా? అని మేనేజి పత్రిక వ్రాసినది.

న్యాయస్థాన వార్తలు. రైలు స్టేషను నూపరిండ్డెంటుపై కేసు:—రాయ పురము రైలుస్టేషను నూపరిండ్డెంటు జె. రి సై డు రయిలువే వారికి చెందిన 90 టన్నుల రాక్షసి బొగ్గును ఆన్యా యముగ బెంగాలు ఇన్వెన్ట్రీయలు కంపెనీ వారికి విక్రయించినట్లు రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారి యొద్ద కేసుచేయబడెను. కేసువిచారణ నిన్నటి దినమున (5-9-17)సాంత్ మైనది. రి సై డు వై మేజిస్ట్రేటు గారు నేరము మోపి రి మాసముల కఠిన శిక్షయు, 1000 రూ జూర్మానా యు శిక్ష విధించిరి.

జూర్మానా:—సి. సి. ఇనరాడుగారు తమ మోటారు బైసికిలును ఒకనాడు బ్రాడ్వేలో అశ్రద్ధగ నడపినందున సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు సారాయణస్వామిశిశ్యుగారిచే కేసుచేయబడెను. ఇనరాడుగారికి 7 రూపాయలుజూర్మానా విధింపబడెను.

విరోధామహాసంగ్రహము

(రైతుకు 5 పేజీలు)

ఇంగ్లండు

కెంటుపై విమానదాడి.

అద్దాని వివరములు.

లండను, సెప్టెంబరు 5:—గతరాత్రి జరిగిన శత్రువైమానిక దాడిచే పోతరులు విస్తారముగ నుడిసిరి. కాని నాకా వైమానిక వస్తు మింతయు అధికారులకు తెలుపలేదు. కాని చాదముదగ్గరను నాకా వైమానిక బాంబులపై బాంబులు పడి గొప్ప నష్టములు కలిగినవని అధికారులు తెలియజేయుచున్నారు. నిశ్చయముగ శత్రువైమానికులు చాలకాలము సముద్రతీరమున విచ్చలవిడిగ సంచరించి యుండవచ్చును. రాత్రియంతయు పండు వెన్నల గాయించుడను.

జర్మనుల క్రొత్తవైమానిక పద్ధతులు.

జర్మనులు క్రొత్త వైమానిక పద్ధతులు అవలంబించుచున్నారు. వెన్నెలకాలమును ఆగ్నేయతీరముననే గాక ఇతర ప్రాంతములందుగూడ శత్రువైమానికులు దాడిసల్ప నారంభించిరి. స్టాండర్బులోకూడ శత్రువులు దాడిసల్పుచున్నారని విశేషములు తెలుపుచున్నారు. గతరాత్రి కెంటు కాన్యేయ భాగమున వైమానికదాడి జరిగినపుడు కెంటు ఊరులో గొప్ప భయము మైశ్యరకు చాలకాలము వినబడినవని సమాచారములు తెలుపుచున్నవి. ఆగ్నేయతీరమున విమాన విధ్వంసక శక్తులు మిన్నటి దిక్కులు పిక్కటిల్లుచుండెను. 2 వ తేదిన బరుపబడిన బాంబులు చాల పెద్దవి. 40 అడుగుల పొడవునకు భూములో పోచినవి.

వెన్నెలరాత్రులందు శత్రువైమానికులు

లండనుపై దాడిసల్పుట.

8-10 విమానముల పాల్గొనుట.

లండను, సెప్టెంబరు 5:—బ్రిటిషువారి టెల్లు ప్రకటించుచున్నారు.—గతరాత్రి 11 గంటలకు ఆగ్నేయ తీరమున వెక్సుశత్రువిమానములు దాడి ఆకేపిల్ల బాంబులను బరపినవి. కొన్ని విమానములు లండనుజిల్లాలో ప్రవేశించినవి. ఇవట కొన్ని బాంబులను బరపినవి. సప్తమునగూర్చి ఇంత వరకెట్టి సమాచారములు తెలియలేదు.

ఇటీవలి సమాచారము:—గతరాత్రి వెన్నెల

జుండు లండనుపై బాంబులపడినవి. వెన్నెలరేయిని లండనుపై శత్రువైమానికులు బాంబులను వేయుట ఇదియే ప్రథమము. కొంతమంది రాత్రి చాల సేపయినను ఊరులో తిరుగుచుండిరి. శత్రు వైమానికులు గనుపించుచున్నారని తెలుపుటకు తెలుపుటకు కొంతమంది రక్షక ధటులు సమావేశమైరి ఫిరంగుల శబ్దము మా గ్రమునుండి వివరము పండువెన్నెల గాయుచున్నను ఆకళము కొంచెము మంచుతో గూడుకొని యుండుటచే విమానములను గుర్తించుటకు పిలువేతుండెను. ధమ్మ ముఖద్వారమున ఫిరంగుల శబ్దము విస్తారము గ్రమాగ్రమున అధికారులు తెలుపుచున్నారు. శత్రువైమానికులు నదిదాటి ఒకగంటలో తిరిగివచ్చిరి. హెచ్చునదగ్గర ఆకాశము నిర్మలముగ నుండుటచే శత్రువైమానికులు కంటికి కనబడిరి. బాంబుల నేకముగ పడుచున్నట్లును వెల్లులు నేలబడి రగులుచున్నట్లును వినబడినది. అశ్వేషక జ్యోతిచే ఒకవైమానికుని గుర్తించి మావిమాన విధ్వంసకముతో పోరితిమి. ప్రజలంత మాత్రము భీతమననుటగాలేదు. కాని వెక్సుమంది శ్రీలు పిల్లలు తలదాచుకొనుటకు పలుదిక్కులకు పరుగిడిరి. బాంబులు పడినపుడు ఈలధ్వనివంటి నాదములు వినబడెను. డెవెలినుదాడుల ప్రేలుడుకంటె ఇప్పుడు ఎక్కువగ నున్నది. అశ్వేషక జ్యోతుల చేపిరిని దీక్ష కాలము గుర్తించ లేకపోయినను బాంబుల ప్రకాశముచే శత్రు వైమానికులను గుర్తించుటకు పిలుగ నుండెను. 8-10 వైమానికులు దాడి సల్పినవి అంచ నా నేయబడినది.

జలాంతగ్రాములు.

స్కార్బరూసు ముట్టడించుట.

లండను, సెప్టెంబరు 5:—బ్రిటిషు వారి టెల్లు ప్రకటించిరి.—నిన్నటిరాత్రి స్కార్బరూసు బర్మాకుల నొక జలాంతగ్రామి గన్నట్లై—అది ముప్పదిగుండ్లను వేసెను. అందు సగము భూమిమీదపడెను. ముగ్గురు మరణించిరి. 5 గురకు దెబ్బలు తగిలెను. నష్టములు కొలదిగనున్నవి.

భాదము పియరు నెనుపై దాడివేడలుట.

లండను, సెప్టెంబరు 5:—3 వ తేదిన బాదం, పియరు నెనులపై ఒకశత్రువైమానికుడే దాడిసల్పెను. ఈవిమానము గోధావిమానమై యుండవచ్చును. విశోదస్థలములనుండి ప్రజలు గృహములకేగుచుండ ఈవైమానికుడు 10 బాంబులను బరపినాడు. భాదములోనున్న నాకా సంఘమువారి బాంబులపై ఒకబాంబుమాత్రమే పడినది. ఉయ్యల లందు పరలించువైనికులను కట్టడముపై ఈబాంబు పడెనని. యంత్రముల శబ్దము వినబడినది. ఈ వైనికు లంతమాత్రము భయపడ లేదు.

రుష్యా

జర్మనుల ఉద్దేశములు.

లండను, సెప్టెంబరు 4:—జర్మనులు ఇప్పుడేలు వంతెన ముఖమువద్ద ద్వైవానదిన దాటిరని గతనెల 27 వ తేదీన తెలిపియుంటిమి. రీగానుండి పెట్రోగ్రాదుకు బోయి రుష్యా యందలి మరియొక రాష్ట్రమును బట్టుకొనుట చాల కష్టతమమైనపని. ఇప్పుడు శత్రువుల మన్ననని నమ్మబడు వైమానిక కంటె ననేక మడంగు లధిక బలములుండునప్పడే అట్టి ప్రయత్నము జేయదగియున్నది. విప్లవాంతరముననే స్ట్రావు హెడ్డు మీద యుద్ధము సునరించుటవలన వైమానిక దృఢపరచుకొనుట కంతరాయము గలిగినయియు అందువలన నది పారపాటని అధికారులు నిశ్చయపరచిరనియు తెలియవచ్చెను. పెట్రోగ్రాదును పట్టుకొనెదమని భయపెట్టుటవలన గూడ నట్టి ఫలితమే గలుగునని వా కొనబడుచున్నది. కాని జర్మనీదేశము మరియొక తప్పిదమును చేయనున్నది. రుష్యావారు తమతో ప్రత్యేకముగ సంధిని గావించుకొనెదరని వారు ఆశించుచున్నారు. రీగా పట్టణము పట్టుకొనుట శత్రువుల కంతలాభదాయకముగ నుండజాలదు. ఇంతలో పెట్రోగ్రాదు నగరమునందలి కార్మిక వైనికుల సంఘ ప్రతినిధులు రజారంగమున మరణశిక్షను మరల ప్రవేశించుటను తీవ్రముగా నభిషేచించుచున్నారు. దొరతనము చాలిపడుచు నుండు సాంఘికవాదులతో నేటిభవిష్యత్తుకు వలన విప్లవకారులగు సాంఘికవాదులమీద నీ సంఘము ప్రతినిధు లిట్లుభిమానమును జూపిరి.

సైనిక శిక్ష.

అలహాబాదు, సెప్టెంబరు 5:—“టైము” పత్రిక యొక్క పెట్రోగ్రాదు విశేషకు డిల్లు వ్రాయుచున్నాడు. టార్కూసో ముంగట వైనికులలో సంఘమునామకపు టేర్నాటులు విభజము లగుటవలన సాంఘికవాదులు యాజమాన్యము వలన మరల వైనికులు శిక్షకు లొనగుదురను ఆశ దినదినము ఊడించుచున్నది. మాస్కోవద్ద జరిగిన సభలో మరియొక విభజము విధానము నవలంబింప వలయునను ధోరణి నెల దినముల క్రిందట గన్నించు యుండిన చాల యల్లకల్లలము గలిగియుండగలదు. కేసక్కుల ఏర్పాటు లతి భోచనీయములు. వారి యేర్పాటుల ప్రకారము వైనికో దోగ్గములకు ఎన్నుకొనబడినవారు నూతన విధానముల ప్రకారము తొలగింపబడిరి. జనరలు కాలడీసుగాను సాధారణ వైనికుడుగ మార్చబడిరి. కేసక్కులకు వ్యతిరేకముగ మాస్కో సభయం దుపన్యాసములు ప్రారంభింపబడెను. ఏప్రిల్ 1917 వకు ప్రతినిధిగాని యొక ఉపన్యాసకుడు జనరలు కేలడను గారికి వ్యతిరేకముగ మాట్లాడ నారంభించెను. యుపన్యాసము నిరధ్యరంతరముగ కొనసాగింపబడెను కాని యుపన్యాసకుడు కాసక్కుల గ్రామమునుండి వచ్చుటవలన ఆగ్రామస్థులతని యాగ్రామమునుండి తొలగించిరి.

రీగాను విడుచుటకు కారణములు.

పెట్రోగ్రాదు, సెప్టెంబరు 4:—రీగాను శత్రువు లెదిరించెద రని చాలకాలమునుండియు తలపడుచునే యున్నది. ప్రధాన కార్యాలయములును, సంస్థాపనములును ఇదివరకే భారీచేయబడినవి. ఇటుల భారీచేయుటకు కారణమేమన ఉత్తర రంగమునందలి వైనికుల విశ్వసించు సందర్భముగా గనిపించెను. ఉత్తర రంగమునందును, మరిన్ని రంగములందును మాక్సు మాలిన్యుల ప్రయత్నముల వలన సంతృప్తియ కలవాములు సంభవించుచున్నవి. అందువలనే వారిని విశ్వసించగూడదని యాల్లు నిశ్చయింపబడెను.

జర్మనుల అవస్కందనము ప్రారంభయగుట.

ఈయనస్కందనము సెప్టెంబరు 1వ తేదీన ఆరంభమయ్యెను. 6 గంటల ముట్టడి ఫిరంగుముగ జరిగెను. అందు ఫిరంగి గుండ్లతిదారుణముగ గాల్చబడెను. గాను అమితముగ విడువబడెను. అనంతరము శత్రువులు దైవానదిమీద “ప్లాటాను” వంతెనలవేసిరి. వాటిలో గొన్నిటిని రుష్యులు తుపాకులతో దగ్ధముచేసిరి. అయినను శత్రువులెట్లనో ఆవలియొడ్డును జేరిరి. అంతదారుణముగ ఫిరంగియుద్ధము జరిగెను. రాజభక్తిపరాయణులగు రుష్యులు “మార్షిలీసు” పదమును బాడుచు ప్రతి యుద్ధముల నొనరించిరి. వారినాయకులు జెండాలబట్టుకొని ముందు నడచుచుండిరి. అయినను శత్రులు రాత్రిసమయమున క్రొత్తవైమానికులను దీసికొనివచ్చిరి. అంత రుష్యులు ఉత్తరమునకుపోయిరి. జర్మనులు ఫిరంగులవలన పట్టణమునకు విశేష నష్టము సంభవించెను. కాని శత్రువులు యుద్ధముచేయుచుండు సమయమున నావికాదళములు వారి సహాయమునకు రాలేదు.

పెట్రోగ్రాదు జను లజైర్మము నొందుట.

ఈవార్త డెలిసి పెట్రోగ్రాదు జనులు గుండెవెట్టుకొనిరి. వస్తువుల ఖరీదులు విశేషముగ తగ్గిపోవ నారంభించెను.

ద్వైవానాపంక్తిని విడుచుట.

రీగాపతనమువలన గలుగు నష్టములను తగ్గింపవలయునని యెవ్వరును ప్రయత్నించలేదు కాని ఈమహావిపత్తున కంతటికిని రుష్యులు వైనికుల అవినీతియే కారణమని అందఱును చెప్పునారంభించిరి. ఆవైనికులు నామకాధిమైన యొకగుండును గాని కాలకునే ద్వైవానాపంక్తిని విడిచివెట్టిరి. ఇందునుగూర్చి రుష్యావారి నావికాదళములు తగినజాగ్రూతను తీసికొనును గనుక జర్మను లిందువలన పరిపూర్ణ లాభమును బొందగలదియు లేనిదియు జూడవలసియున్నది.

ఇటలీ

పోపుగారు-సంధి.

మరికొన్ని సంధిసూచనల వదంతి.

లండను, సెప్టెంబరు 5:—పోపుగారి క్రింది మరతులను నూచించ దలచుకొనిరని ఆమెరికాలో వదంతులు గలవు. బెల్జియము స్వాతంత్ర్యమును కలిగియుండవలెను. కాని జర్మనులకు యాంటివర్సల్లగ నాకాస్థాన ముండవలయును. లోరైనుకు మాత్రము స్వాతంత్ర్య మియ్యవలెను. ఆల్సెసు జర్మనుల స్వాధీనములోనే నుండవలెను. బ్రియన్టీ రేవుయందు అందరికి స్వాతంత్ర్య ముండవలెను. బాల్కనుల విషయమై ఒక సమావేశము జరుగవలెను.

మాంటిస్కో గేబియలు పడుట.

గోరిజియాకు ఈ రాన్యముగ నాలుగు మైళ్ల దూరములో నున్న 2000 అడుగుల ఎత్తుగల మాంటిస్కో గేబియలు కొండ ఇటలీవారి స్వాధీనమైనదని డెయిలీ మెయిలు పత్రిక వ్రాయుచున్నది. బ్రియన్టీ రక్షణమునకు ఈ కొండ చాల ముఖ్యమైనది. బ్రియన్టీ యందు ఆస్ట్రీయనుల వాసుపార్శ్వమునకు హెర్బరా ఎంత ప్రాచుర్యమున్నదో స్కోగో గేబియలుకూడ శత్రువుల దక్షిణభాగమునకు అంతముఖ్యమైనది. అత్యధుత్తర జాగ్రూతతో రక్షణార్థము కొండ తయారుచేయబడినది. కర్కశ శిలలనుండి పీరంగులు, మరఫిరంగులు, వైకిలియ బడినవి.

ఈజిప్టు

యుద్ధపుబండిల యాదరణ.

బ్రిటిషువారి యాదరణము.

అలహాబాదు, సెప్టెంబరు 5:—కయోలోలోనున్న పయినీరు పత్రికా విశేషకు డిల్లు తెలుపుచున్నాడు. యుద్ధబండిలను ఉదారగుణ స్వభావముతో బ్రిటిషువారు ఆదరించుచున్నందులకు వారిని దేశభావా పత్రిక లన్నియు జ్ఞాపించుచున్నది. బెయిరములో విందు జరుగనున్నది. దీని విషయమై వైనికాధికారులు ఉత్సవము నాటి మొదటి దినమున తురుమ్మ వైనికులు జపమొనరించు తావులకు మతభోధకులను పంపుటకు యుద్ధచంద్రావర్తము వారితో యోచించిరి. ఈయోధా ర్యమును జూచి ఆ తురుమ్మ వైనికు లంతయు సంతసించిరి.

అమెరికనుల నూతన సైన్యము.

వాషింగ్టన్, సెప్టెంబరు 5:—క్రొత్తక వైమానిక వేరినవారివందరిని అభినందించుచు ప్రెసిడెంటు విల్సనుగారు దేశీయ మహాజన సభవారితోను, పెద్దయధికారులతోను వైనికులతోను పిరిని గొరవించిరి.

THE GREAT WAR

MOONLIGHT AIR RAID ON LONDON

REASONS FOR EVACUATING RIGA

A VERITABLE GIBRALTAR CAPTURED BY ITALIANS: TRIESTE THREATENED

Reuter's Agency.]

Russian Front

The Riga Retreat. Further Details.

LONDON, September 5.

The Russian semi-official statement says that after the forcing of the Dvina evacuation of Riga has been ordered to be expedited. Several battalions showed exceptional valour. The first battalion of death charged into the midst of a melee at a most critical moment and flung back the enemy pursuing him for two miles. As regards the events on 1st September Germans concentrated against the position of the Russian Division. Preponderating artillery silenced Russian batteries and first line trenches were subsequently destroyed by gun fire and owing to enormous losses the division retired. The evacuation of a front thus pierced rendered more difficult by a great extent of caps and the absence of artillery. The remainder of this division were reinforced by reserves and the second line of defence organised. Owing to energetic counter-attacks with bayonet the enemy was at times driven back as far as the river. The Central Executive state that Russians sustained considerable losses but the morale of the army is good. Soldiers retired on a front of seven miles carrying their wounded comrades and officers. The majority of wounded arrived at the dressing stations with their weapons and no panic was manifested on the battlefield. All efforts of the Russian command are at present directed towards the possibility of getting Russians out of Dul-De-Sac which has been formed in the region of Riga in a northwesterly direction in order to resist on the line of Riga-Vendun road. After the evacuation of Riga Sector the Russian line will be considerably shortened and the front will probably occupy a line between Friedrichstadt and gulf of Riga halfway between Riga and Vendun being partially based on the lower course of the Livonian. M. Savinkoff declared in an interview that there was no danger of the encirclement of the army. The Russians were retiring in perfect order in conformity with a pre-arranged plan.

Reason for the Evacuation.

LONDON, September 5.

PETROGRAD.—The attack on Riga had been anticipated for a considerable time, and the evacuation of the principal offices and institutions had already been carried out. This decision was owing to the impossibility of depending upon the troops on the northern front where, as elsewhere, they have been contaminated by international Maximalist propaganda.

Beginning of German Offensive.

The offensive began on 1st September with a six-hour bombardment with asphyxiating shells and gas waves. Then the enemy threw first-pontoon across the Dvina. Some were destroyed by Russian batteries, but the Germans ultimately gained a footing on the opposite bank. Subsequently, bitter fighting took place. The loyal Russians counter-attacked, singing the Marseillaise, and headed by men carrying flags. The enemy, however, brought up reinforcements at night whereupon the Russians withdrew northward. German artillery seriously damaged the town. The attack was not accompanied by naval operations.

Depression in Petrograd.

The news depressed the people of Petrograd and prices on the Bourse fell considerably.

Dvina Line Abandoned

No attempt is made to minimise the fall of Riga, but it is pointed out that the disaster is entirely due to the demoralisation of the Russian troops, who abandoned the strong Dvina line, practically without firing a shot. All the country south of the Dvina and many miles up the river has already been evacuated. It remains to be seen whether the Germans can make full use of Riga as a base, as the Russian navy may be able seriously to interfere with convoys.

LONDON, September 4th.—The Germans crossing of the Dvina was made at Ikskul Bridgehead, mentioned on the 27th August. An advance on the capital from Riga and the occupation of another Russian province would require forces largely superior to any the enemy is believed to have. The authorities were reported to have decided that the Stokod offensive just after the revolution was a mistake, as it consolidated the Russian Army affected. Threatening Petrograd seems likely to have a similar effect. But possibly Germany is making another characteristic mistake in psychology and imagines that Russia will be frightened into a separate peace rather than stimulated to resistance. The capture of Riga will be of considerable minor benefit to Germany facilitating co-operation from the sea until the Gulf is frozen and providing winter quarters. Meanwhile the Petrograd Council of Workmen's and Soldiers' gates has passed a resolution protesting against the re-introduction of the death penalty at the front. The revolutionary socialists are angered thus showing disagreement with the socialists in the Government.

Discipline in the Army.

Failure of Socialist Committees.

ALLAHABAD, September 5.

The "Times" Petrograd correspondent states that since the failure of the committee system in the armies before Tarnopol the hope that the socialist "regime" could res-

store discipline has been fast losing ground. The tendency to seek other means manifested at the Moscow Conference would have provoked violence a month earlier. By a new order the elective officers peculiar to the Cossack Organisation have been abolished and General Kaledine has been made a simple soldier. The campaign against the Cossacks began openly at the Moscow Conference when a speaker not representing any recognised organisation was permitted to deliver a speech against General Kaledine which an officer present described as "made in Germany". The Cossack village whence the speaker came has since expelled him.—("Pioneer").

Retirement Continues.

LONDON, September 5.

The Russian wireless communique says:—Retirement along the Gulf of Riga continues. Enemy has reached crossing of the river Aa fifty versts northeast of Riga. Our troops operating eastward of Riga retired to Zegewold Lemberg and Detzsaubrad. A submarine shelled Riga coast. Counter-attacks drove the enemy out from heights near Slobodzia. We took two hundred prisoners and restored the position.

British Front

Enemy Raids Driven off.

LONDON, September 5.

This afternoon's communique from F. M. Sir D. Haig says:—We drove off raids in the neighbourhood of Armentieres. The Portuguese also drove off a raid.

French Front

Casemates Plateau Attacked.

Enemy Bombs Hospitals.

LONDON, September 5.

The French Communique says:—After a lively bombardment Germans last night attacked Casemates Plateau but our fire checked attackers who were unable to reach our lines. Artillery struggle continued violently on both banks of the Meuse. At night yesterday German aeroplanes again bombed hospitals near Verdun causing some casualties. They also heavily bombed Bar-Le-Duc causing some civilian casualties. Six enemy aeroplanes were brought down and five fell in their own lines seriously damaged. As a reprisal for bombing the hospital two of our aeroplanes last night bombed Treves. We also made many raids on railway stations, aerodromes, barracks, factories and munition dumps causing a violent fire at one of the latter.

Italian Front

Monte San Gabriel Falls.

A Veritable Gibraltar Captured.

LONDON, September 5.

The "Daily Mail" understands that Italian have captured Monte San Gabriel a height of 2,000 feet, four miles northeast of Gorizia. The position is of the most vital importance to the defence of Trieste. A Herma to the south supports the Austrian left before Trieste. So San-Gabriel, a veritable Gibraltar protected the enemy's right. It had been prepared for defence with extraordinary care. Gun and machine-gun positions had been excavated from solid rock or defended with armour and concrete. The steep slopes were a tangle of the thickest barbed wire.

Report of the Capture Confirmed.

Reuter confirms the report that the Italians have captured Monte Gabriel taking a thousand prisoners. The success is of the highest military importance.

African Front

East Africa Report.

LONDON, September 5.

East Africa Official Communique says:—The Anglo-Belgian column from Iringa joined with the Belgians from Kilosa. The Belgians crossed Ulanga towards Machenge. We inflicted several losses on the enemy retreating towards Mahenge. Many enemies are surrendering in the southern area.

Great Britain

Irish Convention Meets at Belfast.

LONDON, September 5.

Press Bureau states that the Irish Convention met in the City Hall, Belfast and continued its considerations of the draft schemes based on the Dominion principle of Self-Government.

Lord Mayor Entertains Delegates.

The Lord Mayor entertained the delegates to luncheon and they afterwards inspected the harbour and Messrs. Harland and Wolff's and Messrs. Workman and Clark's Shipyards.

TELEGRAMS.

Government Purchase of Tea.

Negotiations Proceeding.

LONDON, September 5.

The "Times" understands that discussions are proceeding with the Food Ministry with a view to a scheme of Government purchase of Tea in India and Ceylon to meet the total requirements of the United Kingdom. At Ceylon tea sales yesterday the maximum prices were generally secured with the exception of the poorest class of tea.

Aerial Warfare

Moonlight Aeroplane Raid on London.

8 to 10 Enemy Planes Take Part.

LONDON, September 5.

The British Official Communique says:—Considerable number of enemy aeroplanes crossed southeast coast at eleven last night and dropped bombs at a number of places. Some machines reached London District where bombs were dropped. No reports as to damage have yet been received.

LATER:—London had its first experience of moonlight aeroplane raid last night. Owing to the lateness of the hour few people were about. The first indication that something was happening was the calling out of special constables, and then at quarter to twelve, came a dull boom of distant guns, with which the crashing of bombs was soon intermingled, and a drone of aeroplanes appeared. Although the moon was shining brightly, there was slight haze which rendered the aircraft invisible to ordinary observer. Unofficial reports speak of heavy firing at the mouth of the Thames where explosions were heard continually for twenty-five minutes. The raiders flew up the river and returned an hour later. All clear was given in London at 1.59. Raiders were plainly visible at Hampstead where the sky was clearer. Several bombs were heard to fall in rapid succession and shells were seen bursting high in the air. One of the searchlights picked up one of the raiders and held it for some minutes until anti-aircraft guns in the same area opened fire. There was no panic among the inhabitants but large numbers of women and children rushed for shelter to the tubs. Some bombs as they fell caused sharp whistling sound. The explosions were louder than in the zeppelin raids. Although searchlights did not hold the raiders for long, the latter's progress could be marked by a line of bomb flashes. The number of raiders is estimated at eight to ten.

Chatham and Sheerness Raided.

LONDON, September 5.

Air raid on Sheerness and Chatham area on 3rd inst was undertaken by a single aeroplane, probably a Gotha. It arrived when places of amusement were emptying and ten bombs were dropped. Only one fell in Chatham naval barracks, but it struck the building where ratings were sleeping in hammocks. The raider was not seen but its engines were heard. Despite the havoc, behaviour of the ratings has been likened to what it would have been on the quarter deck in peace time.

Further Details.

LONDON, September 5.

Last night's air raid involved the heaviest non-civilian casualties of any raid, yet it is not stated officially where the naval casualties occurred, but unofficial reports mention that the Naval Barracks at Chatham were struck, involving serious loss. Apparently, the raiders were over the coast for a considerable time. It was a clear moonlight night.

Germany's New Aeroplane Tactics.

Harvest-Moon Raids.

LONDON, September 5.

The Germans seem to be developing new aeroplane tactics. The harvestmoon raids are not confined to the south-east coast. Correspondents report raids in Flanders. Messages regarding last night's raid on the south-east coast say that several heavy thuds were heard in Kent, some miles inland and the midnight air resounded with the noise of aircraft engines. The bombs dropped on the 2nd inst. were very heavy ones. They made craters of forty feet.

50 Bombs Dropped in London District.

LONDON, September 5.

The British Communique says:—A considerable number of aeroplanes crossed southeast coast over a wide area last night. They travelled singly or in groups rendering estimate of their numbers difficult but possibly there were twenty. First Bombs were dropped in London District at 11.45 continuing till 1.40 this morning. Forty bombs being dropped. Bombs were also dropped on the coast. Casualties were 11 killed and 62 injured. Damage done was not extensive. One machine was brought down in sea off Sheerness.

Submarine Bombards Scarborough.

LONDON, September 5.

The British Communique says—a submarine appeared off Scarborough last night and fired thirty rounds. Half fell on land. Three persons were killed and five injured. Damage was slight.

Many Tons of Bombs Dropped.

LONDON, September 5.

The Admiralty says:—We raided on Monday night Burge docks, Varsenaere and Ghislies aerodromes and dropped many tons of bombs with good results. We again raided Burge docks at noon yesterday hitting many sheds and causing fires. We shot down one aeroplane. All of ours returned.

TELEGRAMS.

Germany

Kaiser's Flots.

Denmark's Attitude Criticised.

LONDON, September 5. Further documents exchanged between the Kaiser and the Tsar are published by the "NEW YORK HERALD". The Kaiser quotes a Reuter telegram of July 1905 announcing the forthcoming visit of the British fleet to the Baltic, which he opines is intended to frighten him. The Kaiser in a subsequent telegram complains of the coolness of his reception in Copenhagen and of Danish distrust of Germany but thinks that the Danes are gradually reconciling themselves to the inevitability of occupation in case of war. A telegram from the Kaiser to the Tsar on September 29th 1905, regarding the Russo-Japanese war, suggests that France left Russia notoriously in the lurch, whereas Germany helped her as far as possible. That puts Russia, he says, morally under obligations to us. In the other telegrams the Kaiser advises the Tsar to put the responsibility for peace negotiations on the Duma so as to shield himself from possible disastrous consequences.

Almost Incredible Duplicity.

Altogether the correspondence leaves the impression of almost incredible duplicity. The Emperor concludes with a typical passage. We have joined hands before God who has heard our vows. What is signed is signed. God is our testator.

Why Germany is Fighting.

A 'Vorwarts' Comment.

LAHORE, September 5. The "Vorwarts" commenting on President Wilson's note says: The German people are fighting for their existence. They are not fighting for rights, nor for any particular form of government, nor for any particular form of Government.

Russia

Ex-Grand Dukes Arrested.

Plotting Against the Revolution.

LONDON, September 5. PETROGRAD.—Newspapers state that the former Heir Presumptive Grand Duke Michael Alexandrovitch and his wife and Grand Duke Dimitri Pavlovitch have been kept under arrest in connection with the plot against the revolution.

Italy

The Pope and Peace.

Rumours of Further Suggestions.

LAHORE, September 5. LONDON, September 4th.—It is rumoured in America that the Pope is about to suggest the following terms, namely, Belgium should be independent, but Germany should have a base at Antwerp; that Lorraine should be autonomous but Alsace German; that Trieste should be a free port and that there should be a conference concerning the Balkans.—("C. and M. Gazette cable.")

America

America's New Army.

Great Parade to Honour Recruits.

LONDON, September 5. WASHINGTON.—The President headed a great parade including congressmen, high officials, soldiers, marines, and civil war, and other veterans as a tribute to the recruits for the new army.

Egypt

Treatment of Prisoners.

British Generosity.

ALLAHABAD, September 5. The "Pioneer's" Cairo correspondent writes:—The Vernacular Press contains very eulogistic references to the spirit of generosity and tolerance which animates the British when it comes to their treatment of their prisoners. It transpires that, in anticipation of the feast of Balam, the military authorities arranged with the Ministry of War to send preachers to each of the camps where Turkish Muslim soldiers are detained with instructions to perform the usual ceremonies on the first day of the feast. The Turkish prisoners were much touched by this thoughtfulness on the part of their captors and sent a special deputation to thank the latter.

Turkey

Adrianople Bombed.

LONDON, September 5. The Admiralty states that naval aircraft effectively bombed Adrianople Bridge and railway station on Sunday night.

South Africa

The "City of Athens" Disaster.

Mined in a Calm Sea.

Admiralty Instruction Ignored.

LONDON, September 5. CAPETOWN.—Accounts of the loss of the "City of Athens" state that the sea was calm at the time when the explosion occurred, but a southeaster sprang up and

the water quickly became very choppy. Darkness descended at six o'clock and the salvage boat arrived at nine. Three hundred bags of mails despatched from New York on 12th July were lost. The crew numbered 115. Two terrific explosions occurred forward in the afternoon. There was no panic and the launching of the boats was carried out in a most orderly manner, women and children receiving the first care. Seven boats cleared safely and the steamer sank an hour last. Dense volumes of smoke were witnessed from the shore and the salvage tug was immediately despatched. After the wreck it sighted six boats and took the occupants on board. The seventh boat was subsequently found waterlogged with several of its original complement missing or dead. They include the Reverend Mr. and Mrs. Duckworth and six of their children and Miss Robinson bound for Bombay. Among the passengers were a number of American missionaries bound for Central and East Africa to replace Germans. The Court of Enquiry found that the disaster was due to the ignoring of Admiralty instructions.

INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

Bombay

Disturbance in G. I. P. Workshop European Officials Stoned.

BOMBAY, September 5. The following may be taken as a strictly accurate account of a sequel to the recent strike as the G. I. P. Railway shops at Parel this morning when the men in the shops threw down their tools. Mr. Bonner, Loco Superintendent, who immediately visited the shops was unable to obtain from the men any statement as to their reasons for stopping work. In the erecting shop however one man at last came forward and said he wanted an increase in pay in addition to the ten per cent increase which he receives from the 1st of July. This statement which was not accompanied by any reasons or explanations appears to have been the only one made by any of the men and it is said does not represent the general opinion among them. From that shop Mr. Bonner, walked with the Works Manager Mr. Herbert to the fitting shop. They were followed by a crowd which began to throw stones and pieces of metal at them. They desisted as soon as Mr. Bonner turned round and then started stoning again and Mr. Herbert who chased one man who had thrown a stone and hit him was badly injured on the head and body and had to be removed to hospital. The stoning then ceased and the men ran away. About the same time trouble occurred in the foundry shop. Men from other departments went to that shop and tried to stop work in progress. They were met by the foundry shop foreman, Mr. Fairweather, who tried to reason with them and send them back to work promising their grievances, if any, would be considered. They refused to disperse and started throwing stones and pieces of cast iron which lay about outside the foundry. The foreman in self-defence, as he was alone, drew a revolver and fired two shots in the air in order to frighten the strikers. Immediately afterwards, he received a severe blow across the face and shot his assailant who was stooping to pick up another piece of metal. The man is not seriously wounded and it is expected that he will recover in two or three days. After this incident the men went back to work. It is of interest to add that after the strike lasting 35 days, all the strikers returned to work, and although they claimed to be insufficiently paid and ill-treated not one of them has left to find employment elsewhere.

BRIEF TELEGRAM.

The death occurred yesterday evening of Mr Sarda Churn Mitter late Judge of the Calcutta High Court, at the age of 72.

Railway Construction in Mesopotamia.

The whole of the rails, sleepers, bridging material, engines, rolling stock, and personnel required for the construction and working of these lines have been provided by India. We have also provided technical personnel and railway material in large quantities to Egypt and East Africa besides meeting the heavy demands of Oversea Railways.

The honourable Sir D. E. Wacha was absent from today's council meeting. Mr. Jinnah asked a supplementary question whether the Government were prepared to take into consideration the cases of Messrs. Mohamed Ali and Shaikat Ali. Sir William Vincent answered that that Government were already considering the cases and were enquiring into the same.

Sir William Vincent replying to Khan Zulfikar Ali Khan's question regarding the creation of tribunals or committees for the examination of internment cases said:—(a) The Government of India are consulting Local Governments as to the necessity for appointing such committees or tribunals. (b) If it is decided to appoint them the Madras Government will doubtless consider the expediency of referring the case mentioned to the local tribunal.

The Statesman's Comment.

CALCUTTA, September 6. Commenting on the Viceroy's speech the "Statesman" says: In the language of the man in the street the Government of India have climbed down. Everyone knows if Mrs. Besant had not indulged in unconstitutional and violent methods she would never have been interned. She will contend that her methods had never been either violent or unconstitutional and will consequently take up the propaganda at the point at which it was interrupted. It is to be hoped Mrs. Besant will be merciful. Surrender to mere noise can only be regarded as the worst possible preparation for the task of coping with the Home Rule agitation and is not improved by the probability of concession dictated by Mr. Montagu as preliminary to the tour.

SIMLA, September 5.

Sir William Meyer introduced the Bill to restrict the transfer of Post Office 5 year cash certificates and to provide for payment of certificates standing in the name of deceased persons. He next introduced the Bill to amend the Indian Paper currency Act 1910 and Indian paper currency (temporary amendment) Act 1917. Both Mr. Sarma and Pandit Malaviya struck a note of warning and urged the Government to proceed slowly; and Sir G. Barnes introduced the Bill to restrict transfer of ships registered in British India. Pandit Malaviya enquired whether definition of British subjects in the Bill included His Majesty's Indian subjects as well. Mr. Lowndes replied by saying that it did.

Sir W. Vincent introduced the Bill to give additional powers to Courts to deal in certain cases with usurious loans of money or grain. The Viceroy said that as there were several speakers on this motion discussion of the Bill was postponed till next meeting. Sir Sankaran Nair presented the Select Committee's report on the Patna University Bill.

Council adjourned to 12th instant.

UNCORRECTED.

My Review of the Policy and the Activities

of my Government. In some of the many aspects in which our energies have been employed the recital has necessarily been long, but I feel assured that all the questions dealt with have interest for some of you, while certain of the subjects I have touched upon are of vital importance to every member of this Council whether he sits as a Government Official or whether he comes here as representing that great unofficial India now stirring into fuller political consciousness. Perhaps I need hardly tell you that my task in addressing you today has been easier and more congenial to me personally, than on any previous occasion. My Government through no fault of their own, but by the force of circumstances have till recently occupied a position of much

Criticism and misunderstandings have beset

us yet we were not in a position to speak now. I am able to lift the veil and I feel that Hon'ble members here and those whom they represent out side will realize from my narration that our administration has not been sterile nor our policy illiberal. Today I can point to something accomplished done. The announcement now promulgated is

A Landmark in the Constitutional

of India. It is not an edict which fixes and crystallises the Indian policy in a mould of cramped design it is an announcement resonant with hope. It invites you forward at once along a stage of political progress, and points you to a goal ahead. At this great epoch in your national evolution. I earnestly appeal for co-operation. Let us look upon the bitterness of the past merely as the growing pains of a great people straining towards fuller development. Believe me the years of guardianship and tutelage have not been so barred as some would have us think the pace of India's political growth as measured by the development of her political machinery may have seemed slow, but who would deny that meanwhile her intellectual economic and national faculties have gone on from strength to strength.

For while the tired waves vainly breaking seem here no painful inch to gain.

For back through creeks and inlets making comes silent flooding in the main.

Latest Telegrams.

[REUTER.]

Admiralty states that arrivals during the past week numbers 2384 and sailings 2432. Twenty steamers over 1600 tons and three under were sunk. Nine were unsuccessfully attacked.

Italian communiques says:—Battle on Lulian front has been violently renewed. We captured an important position southwestward of Okroglo. Battle is raging northeastward of Gorizia. We took 1688 prisoners yesterday belonging to ten regiments. Enemy violently attacked between Castagnevizza and sea enemy gained an initial success between Brestovizza valley and Sea but our counter-attack re-established line and yielded us 418 prisoners. 261 aeroplanes took part in the battle. Our air fleet last night effectively bombarded Pola and returned safely.

Reuter learns that a Provisional Chinese Government has been established at Canton pending restoration of constitution under the Leadership of Sun Yat Sen. The New Government has declared war against Germany and Austria.

PETROGRAD:—The Chief of General Staff, General Romanoldshay, in an interview stated that he considered there was no immediate danger threatening Petrograd owing to approaching unfavourable weather and enemy's inability to spare time or material. Liberty Loan has so far reached 3665 million Roubles.

Combined councils of soldiers and workmen's and peasants delegates has issued a stirring appeal to army referring to recent disasters enjoying it to have done with talk warning those who are disobedient that they will be treated mercilessly as traitors and pointing out that only open road is that leading forward.

Imperial Legislative Council Meets

Viceroy's Review of the Situation

Release of Mrs. Besant Promised on Certain Conditions

(From Our Own Correspondent.)

(BY WIRE.)

SIMLA, September 5.

The first meeting of the autumn sessions of the Imperial Legislative Council was held this morning in the Council Chamber, Viceregal Lodge. His Excellency the Viceroy presided. All members were present except Mr. N. Basu, who, however, it is understood, has not yet resigned. The visitors gallery was packed with ladies and gentlemen both European and Indian. Lady Gilmor was also present. After His Excellency had taken his seat Messrs. C. E. Low, M. N. Hogg, C. A. Kincaid, J. E. Jennings, M. E. Couchman, D. S. Bray, and Sir G. M. Chittavis took the prescribed oath of allegiance. Sir Sankaran Nair laid two statements on the table (1) showing the number of schools which have adopted and encouraged the boy scout movement in each province and (2) the number of elected and nominated members of different Universities in India.

At question time the Hon'ble Mr. Jinnah asked: In view of the recent announcement and also the proposed

Visit of Mr. Montagu

and having regard to the feelings which have been aroused in the country by the internment of Mrs. Besant and her co-workers, do the Government of India propose to consider the question of their release?

Sir William Vincent replied:—The Government of India are prepared to recommend to the Government of Madras to remove the restrictions placed on Mrs. Besant and Messrs. Wadia and Arundale under the Defence of India Rules in the Government of India are satisfied that these persons will abstain from unconstitutional and violent methods of political agitation during the remainder of the war. In taking this course the Government of India are actuated by the confident hope that the recent announcement of His Majesty's Government and the approaching visit of Mr. Montagu to this country will have such a tranquillizing effect on the political situation as to ensure the calm and dispassionate consideration of the difficult problems which are to be investigated during his stay in this country. The Government of India are prepared under the same conditions to take the same course in regard to other persons upon whom restrictions have been placed under these rules merely by reason of their violent methods of political agitation.

Touching the

Internment of Mrs. Besant.

His Excellency the Viceroy during the course of his speech said:—I had intended to deal in my speech with Mrs. Besant's internment, but the answer to the question on the subject which you have just heard makes this unnecessary. I would only add that Lord Pentland's Government took action against her with the greatest reluctance and after Lord Pentland had personally attempted to dissuade Mrs. Besant from the course which she was pursuing.

After interpellations, His Excellency the Viceroy rose to speak at 11.30 A.M. this morning and spoke for full one hour and ten minutes. He concluded amidst loud cheers from the members.

The following is

H. E. the Viceroy's Speech

In opening the Simla session of the Imperial Legislative Council:—

First let me welcome you to another session. You will already have heard from the Secretary in the Legislative Department that I am attempting this year to make the Simla session more interesting, to omit resolutions and to get forward with legislation, but all this, as I think the Hon'ble Members will on reflection, understand can only be done under certain conditions. The administrative work of the departments has to be carried on and the situation of the Council Chamber is the reverse of convenient for the majority of members. When you adjourn you are far from your places of habitation and any reasonable period of adjournment would practically be absorbed in passing to and fro. The Hon'ble Members and the Secretaries also have to get through their daily work. I propose therefore each day to sit approximately until 2 p. m. and then to adjourn until the next day of the session. In this way we shall get through I hope the greater part of our work and shall not put the members to an excessive amount of inconvenience. The large number of resolutions received will however make it difficult for us to achieve this unless the members co-operate in expediting the business. I have gone into the matter with the Secretary in the Legislative Department who is, as you all know, exceedingly solicitous for the comfort and convenience of the Hon'ble Members, and I hope that the arrangements he has made will meet with favour in your eyes. In any case if the Hon'ble Members are dissatisfied they have only to mention the matter to Mr. Muddiman and I shall be very happy to consider any representation which they may wish to make.

Before I proceed to discuss the larger questions I should like to allude to the loss which the Council is shortly to sustain through

The Appointment of Mr. Bupendranath Basu

to the Council of the Secretary of State. Mr. Basu has been a conspicuous figure in this Council and has won for himself the esteem and regard of us all. The many committees to which he was appointed, the attention which was always paid to his speeches, the cordial reception which has been accorded to his appointment, all testify to the high position which he had won for himself. Speaking for myself, my pleasure in suggesting his name to the Secretary of State was tempered by the sense of

the loss which we should sustain through his appointment. On the other hand, I was most anxious that there should be on the Secretary of State's Council one who is in intimate touch with the latest political developments, and I am sure we can all agree that in Mr. Basu the Secretary of State has obtained an adviser who will be of eminent service. Sir Prabhaskar Pattani had only lately joined us, but equally I feel that in him the Secretary of State will find one whose long intimacy with Native States will enable him to advise with authority from the point of view of those States. His period of office also on the Council of the Governor of Bombay will have given him an insight into the administration which cannot fail to be of value. I do not think that any one who has come in contact with him can have failed to be impressed by his sagacity and earnestness of purpose. In recording then our sense of loss by the departure of these two eminent colleagues we can, I think, congratulate ourselves that their services are not lost to India, but are merely translated to another and most honourable sphere of usefulness in the cause of their native land. I must remind you in this connection that the Secretary of State has now three Indian members on his Council. The presence of these members in London will, I think, secure the full representation of the current political views in India when momentous questions of policy have to be decided.

Larger Questions.

I now come to larger questions. It is just a year ago since this Council came together as a new Council and I presided over you as Viceroy for the first time. It was then early days for me to put before you my hopes and fears, my aims and aspirations. Moreover, I laid down for myself as a principle of conduct that I would make no promise of which I could not see the prospect of early fulfilment. It is one of the accusations which is sometimes brought against the Government that lavish promises are made, that days and weeks and months and years pass and that the promises are not honoured. I shall not argue the point whether this can or cannot be described as true, but for myself, I shall ask you to judge my administration on the work accomplished and not on the promises made. And now, let me put before the honourable members in as clear, succinct and unvarnished a manner as possible what has been done during the

Sixteen Months of My Administration

and what we hope to do. Dismiss from your minds any preconceived ideas as to the motives. It is an old legal maxim that the law does not enquire into motives but judges of a man's intentions by his acts. This is the principle in which I would ask you to arrive at your conclusions. You, gentlemen, are here to co-operate with the Government in its policy and administration. It is before you then, in the first place, that I lay an account of what my Government has done and is hoping to do. I think I may outline our policy generally as follows: We put before ourselves three main tasks, first to secure that the services of the Indian Army should not go unrecognized or unrequited and that rewards to them should hold the foremost place; secondly, that we should endeavour to remove any grievances either sentimental or material which we found to exist; and thirdly that we should define the goal of British rule in India and map out the roads leading to that goal. Let me take these tasks in order and examine what progress has been accomplished.

First then, with regard to

The Army

I venture to think that the honourable members and Indians generally will approve our determination to mark in as original a manner as possible the services of those gallant soldiers who were upholding India's honour on the battlefields of three continents. The pay of Indian officers, Sub-Assistant Surgeons, and non-commissioned officers has been substantially increased. The rates of batta allowed on field service have been raised. Ordinary pensions have been improved, while wound and injury pensions have been enhanced and made admissible under more generous conditions. The soldierly qualities of the personnel of our Mule Transport Corps, who have rendered such excellent service on every front, have been recognised and rewarded by the grant to them of combatant status, thus on the same footing as placing them with other Indian soldiers. In addition to the above the grant of furloughs, which in the case of Indian ranks was formerly restricted to those serving in the field, has now been extended to all combatants serving in India. The value of this concession is equivalent to an increase of over 30 per cent to the sepoy's pay and is thus in effect a handsome addition to the latter. This concession should prove of great benefit to the health and physical development of the soldiers, and to judge from the stimulating effect which it has on recruiting and the favourable reports which have reached us, it has met with very general approval. Recent "Gazettes" have shown that the individual gallantry and good services of Indian officers and men have been liberal and promptly rewarded, and we have now under consideration a scheme for the bestowal of land grants or equivalent alternative rewards on Indian soldiers, who have rendered specially meritorious service, and we hope that it will be brought into operation before long. We have accepted the Commander-in-Chief's recommendations for his improvement of the lines of Indian troops, including the quarters of Indian officers, and these reforms should, when carried into effect, lead greatly to the comfort of all ranks. We also have before us proposals for the replacement of the regimental hospitals of Indian Troops by well-equipped and equally well staffed station hospitals. These

TELEGRAMS.

proposals, besides increasing the efficiency of the Indian Medical Service will secure for the patients a higher standard of comfort and attention than is possible under the present conditions. The Hon'ble Members will recollect that Captain Ajab Khan, at our last session, put forward several suggestions for the Commander-in-Chief's consideration in regard to various minor details affecting the contentment and well being of the Indian soldier. I am informed that many of these suggestions have been adopted, while others are receiving sympathetic attention. As a memorial to the services of the Indians of the Indian Army in the present war, we contemplate the institution of a school for the education of the sons of Indian officers. There is no body of men which has rendered more faithful, loyal service, and we hope that this school may not only enable the next generation to prove themselves worthy sons of their gallant fathers, but to start their careers with educational advantages, which will enable those who show special ability and character to rise high in the service of their King-Emperor.

Last, but not least, I may mention that we have forwarded to the Secretary of State a despatch embodying our proposals for opening to Indians

British Commissions

in His Majesty's Army, and we have been informed by him that His Majesty's Government accept our proposals, of which they had received the main outlines by telegram in principle. As a mark of approbation of their services during the war, His Majesty the King-Emperor has been pleased to appoint nine Indian officers to British Commissions with effect from the 25th August. I would remind the honourable members that the question of commissions is one that dates back to what I may describe as prehistoric times. It has been the subject of discussion by Government after Government and Lord Curzon hoped that by the institution of the Imperial Cadet Corps he had taken the first step towards solving the difficulty. Years slipped by however, and nothing was done until we took up the matter again. I do not disguise from you that the problem bristles with difficulties. Nevertheless, we have grappled with them with a sincere desire to arrive at some practical solution and the appointment of the nine officers referred to may be regarded as an earnest of the favourable attitude of His Majesty's Government towards our proposals. We now trust that our efforts to dispose of the problem of which the solution is long overdue will be met by goodwill on all sides. We ask for loyal co-operation on the part of those who see danger and difficulty in our policy, as also on the part of those who may be impatient of mere beginnings.

Let me now turn from the army to the second task which we set ourselves. There have been outstanding for many years matters which have been regarded as grievances by Indians. We felt as a Government that it was our duty to endeavour to remedy those grievances, and that no policy of reform would be complete which did not include an honest endeavour to do away with them. I will proceed to narrate what progress has been made in this direction. The position of India within the Empire has obviously the first claim on our attention. You will perhaps remember what Lord Hardinge said in his speech of the 22nd September 1916 to this Council. From the statement of the actual constitution of

The Imperial Conference

you will see that the ultimate decision upon the representation of India at the next meeting of the Conference rests with the Conference itself. It is of course premature to consider the manner in which the representation of India, if admitted, should be effected but "prima facie" it would appear reasonable that India should be represented by the Secretary of State and one or two representatives nominated by the Secretary of State in consultation with the Viceroy, such nominees being ordinarily selected from officials resident or serving in India. The next step was taken when His Majesty's Government decided at the beginning of this year to convene a Special War Conference in London, and the Secretary of State in consultation with the Government of India nominated His Highness the Maharaja of Bikaner, His Honour Sir James Meeson and Sir Satyendra Sinha as his colleagues in the representation of India. A notable advance on the representation which Lord Hardinge foreshadowed! In alluding to this subject I said at our last session, "I am sorry to think that the enormous importance of the decision taken by His Majesty's Government stands in danger of being minimised and discounted by heavy and not very well informed criticism. As the French proverb has it, it is the first step which counts and India has been admitted to-day for the first time to a place of honour at the Council Table of the Empire. It marks a point in the history of India, which though it may not be seen in its true perspective to-day will, I have no hesitation in saying, be the beginning of a new chapter in India's history under the Imperial flag." I think I can claim to-day that events have proved me to be right. An

Imperial Cabinet

It is now announced, is to meet once a year. India is to be represented in this Cabinet, and one representative from India is to attend the Cabinet in the same way that our representative attends from each self-governing Dominion. The status of India in the Empire is thus fully recognised and advance has been made, such indeed as might have been hoped for but was scarcely to be expected a year ago. Again, as regards the position of India in the Empire, the Dominions representatives have accepted the principle of reciprocity of treatment and have commended to the favourable consideration of their Governments, firstly that the facilities for settlement accorded to Indians could not be less advantageous than those allowed to the subjects of other oriental nations; secondly, that facilities should be accorded to educated Indians visiting the colonies for travel and study as apart from settlement and thirdly, that Indians who have already been permitted to settle should receive sympathetic treatment. We in this country may regret that these principles do not go further, but, I think, the Honourable Members will admit that a great advance has been made in this most important question, and let me bring to your notice in this connection a notable utterance in the Canadian Parliament on the 18th May last.

TELEGRAMS.

Sir Robert Borden said:—I found it of very great advantage in discussing matters of common concern to India and ourselves that we had the representatives of India at the conference. I invited the members of the conference to meet informally at the hotel at which I was staying and we had a free full and frank discussion of the whole situation. In so far as the Dominions are concerned India has had matters of difference, matters sometimes of controversy with South Africa, perhaps also with Australia, and New Zealand and on some occasions with Canada. Sir Satyendra Sinha stated the case from the Indian standpoint with great ability, fairness, conspicuous moderation and very deep feeling. His address to us was not the less impressive because it was so fair and so moderate. On our part we spoke with equal freedom, equal frankness and I hope with equal moderation. The net result was the resolution at which we arrived and which I have read. Its basis is that the self-respect of India shall be maintained by an agreement that whatever measures we enforce in regard to the emigration or the visits of Indians to Canada shall also prevail with regard to the emigration or visits of Canadians to India. I do not think that anyone in this House can dispute the fairness of that proposal. Upon certain other matters which we discussed I need not dwell to-day. I see nothing but good in the presence of India at that conference, and I believe that there will be no objection in this House or in this country to having the great Dependency of the Empire represented at future meetings. India has been splendidly loyal in this war and has contributed of her manhood and of her treasure for the purpose of enabling us to win it. We must take that all into account. Her civilization is different from ours. It is more ancient in some respects it may be said to be on a higher plane. There is more idealism in their civilization, more perhaps of materialism in ours. I am not disposed to discuss the question as to whether one or the other is superior, but I do say that the Indian civilization is entitled to our respect, and that we must do our part in making the inhabitants of that great Dependency of the Empire feel that they are not treated with contumely or injustice by the people of any of the Dominions. I believe that the purpose will be carried out. I believe it will be materially assisted by the conference which we had with the Indian representatives.

I think we may congratulate ourselves on Sir Robert Borden's sympathetic speech, and see in it a happy augury for the future. Again in the abolition of indentured immigration we may claim to have satisfactorily dealt with another grievance. I think the Hon'ble members in the past scarcely realised the difficulties with which the Government of India had to contend in relation to this matter. Pledges had been given with regard to the maintenance of the system until a substitute had been found which though understood in India to mean abolition within a very short period, were understood in a very different sense in the colonies. I had to be zealous of India's good faith in this matter, but I am glad to say that the action which we took in prohibiting emigration under the Defence of India Act thus leading to abolition is now fully accepted and understood by the colonies and the colonial office, and for this removal of any misunderstanding we have to thank our delegates to the Imperial Conference, Sir James Macdonald and Sir Satyendra Sinha who by their explanation of India's attitude at a meeting held at the colonial office were able to remove any suspicion of bad faith.

Cotton.

This matter has been a source of grievance, upon which British and Indians have alike expatiated for the past twenty odd years. That grievance has now in a large measure been removed, and while of course we know that the action taken is to be subject to reconsideration then the fiscal arrangements of the different parts of the Empire come to be reviewed at the end of the war. I venture to prophesy as I did in the case of indentured emigration, that such things when once abolished cannot be revived, and I need hardly say that the Government of India would offer the most strenuous opposition were such a course proposed. I think you may take it that in any fiscal changes which may be introduced after the war the interests of India will be fully considered.

There still remain

Two Subjects of Grievance.

viz. India Volunteering and the Administration of the Arms Act. In my speech on the Indian Defence Force Bill I said that "Volunteering as we have known it under the Volunteers Act, 1869, is dead. It is useless to spend money on a military force which is bound to be ineffective under the condition and nature of its existence. But under the Indian Defence Force Act we offered an opportunity for Indians to enlist and men have been enrolled and university companies have been established at Calcutta, Bombay and Allahabad. These corps thought not nearly as strong in numbers as we could wish, will afford us some useful guidance as to the future. I can only regret that the experiment has not been more successful and here though the subject is not strictly germane to the matter in hand, I should like to congratulate Bengal on the battalion of regular soldiers which it has raised and Dr. Mullick in particular who have been instrumental in raising it. I hear the very highest praise given to the keenness and zeal of the men and I look forward to their proving their prowess against the foe.

The question of the administration of the Arms Act is one which requires considerable and detailed examination. We have had it under examination now for some time and we are at it awaiting the views of the Local Governments on our proposal. But this such I can say that we, as the Government of India, will not accept any solution of this question which continues to base exemption on racial distinctions.

I now turn to the third task viz. constitutional reforms. At the very first Executive Council which I held as Viceroy and Governor General I propounded two questions to my Council. (1) What is the goal of British Rule in India? (2) What are the steps on the road to the goal? We came to the conclusion which I trust most Hon'ble Members will agree was inevitable, that the endowment of British India as an integral part of the British Empire with self-government as the goal of British Rule, and His Majesty's Government have now

put forward in precise terms their policy, which I may say that we, as the Government of India, regard in substance as practically indistinguishable from that which we put forward. With regard to

The Second Question

after a careful and detailed examination of the ground we arrived at the decision that there were three roads along which an advance should be made towards the goal. The first road was in the domain of Local Self-Government, the village, the Rural Board and the Town or Municipal Council. The domain of Urban and Rural Self-Government is the great training ground from which political progress and a sense of responsibility have taken their start, and we felt that the time had come to quicken the advance, to accelerate the rate of progress and thus to stimulate the sense of responsibility in the average citizen and to enlarge experience. The second road in my opinion lay in the domain of the more responsible employment of Indians under the Government. We felt that it was essential to progress towards the goal that

Indians Should be Admitted in Steadily

Increasing Proportion

to the higher grades of the various services and departments and to more responsible posts in the administration generally. It is I think obvious that this is a most important line of advance. If we are to get real progress it is vital that India should have an increasing number of men versed not only in the details of everyday administration, but in the whole art of Government. I doubt whether there is likely to be any one who will cavil at the general conclusions at which we arrived as to these two roads of advance, but agreement must not blind us. The first and foremost principle which was enunciated in Lord Ripon's self-government resolution of May 1882 and was subsequently emphasised by Lord Morley and Lord Crewe in their despatches of the 27th November 1908 and 11th July 1913, respectively, was that the object of Local Self-Government was to train the people in the management of their own local affairs and that political education of this sort must take precedence of mere considerations of departmental efficiency. We are in complete accord with that principle, hence our advocacy of an advance along the first road. Equally we realise the paramount importance of training in administration which would be derived from an advance along the second road. There is nothing like

Administrative Experience to

Sober the Judgment

and bring about an appreciation of the practical difficulties which exist in the realm of administration, and it is from this source that we look forward in the future to an element of experienced and tried material for the Legislative assemblies. We come now to

Our Third Road

which lay in the domain of the Legislative Councils. As the Hon'ble members will readily appreciate there is no subject on which so much difference of opinion exists and with regard to which greater need is required for careful investigation and sober decision. I may say frankly that we as the Government of India, recognise fully that an advance must be made on this road simultaneously with the advances on the other two, and His Majesty's Government, in connection with the goal which they have outlined in their announcement, have decided that substantial steps in the direction of the goal they define should be taken as soon as possible. Some criticisms had been directed against the Government of India on the score that we have not disclosed the policy outlined in our Despatch. I must remind the Hon'ble members that the decision on such a question rests not with the Government of India but with the authorities at Home. Moreover on the larger question of a declaration of policy in view of its unique importance, I have steadfastly refused in the face of much adverse criticism to anticipate by any statement of my own the decision of His Majesty's Government who alone could make a final and authoritative statement, and I was careful to warn the Hon'ble Members in my opening speech to them last February of the likelihood of delay owing to the grave preoccupations of the Cabinet at Home. Well, this however is I hope now immaterial, for

His Majesty's Government have Announced their Policy

and have authorised the Secretary of State with His Majesty's approval to accept my invitation to visit and to examine the issues on the spot. I had invited Mr. Chamberlain to visit India sometime back. He was on the point of accepting when his resignation took place. Immediately on Mr. Montagu's assumption of office I expressed the hope that he would see his way to accept the invitation which I had extended to his predecessor and I am delighted that the Cabinet have decided that he should accept. Some apprehension has been expressed lest the Government of India is about to be superseded temporarily by the Secretary of State. There need be no anxiety on that score, as I have told you

Mr. Montagu is Coming on My Invitation

to consult informally with myself, the Government of India, and others. He will make no public pronouncements of policy, and business between the Government of India and the Home Government will be conducted through the regular channels and the Council of India. There is no question of supersession but the outstanding advantage of Mr. Montagu's visit is that he will now have the opportunity of making at first hand an examination of the questions in issue, and for my part I shall leave nothing undone to enable him to receive all the suggestions of representative bodies and others which he may desire. In these circumstances, and in view of Mr. Montagu's assurance

Their will be Ample Opportunity for Public Discussion

of the proposals which will be submitted in due course to Parliament, I would suggest to Hon'ble Members that the intervening time before his arrival might be spent in quiet examination of the arguments to be placed before Mr. Montagu. For myself I am anxious that when Mr. Montagu arrives we and in that pronoun I include all those representative bodies and others mentioned in the announcement should have ready to place before him all the material which will enable him to form a reasoned judgment. I hope Hon'ble Members will not regard my advice as circumspect but I would press this on their attention. Is it too much to ask that when Mr. Montagu arrives in India he should find a

calm atmosphere, suggested policies carefully thought out and supported by sober arguments and concrete facts, and a spirit of sobriety dominating everyone worthy of the issue to be examined? I had intended to deal in my speech with

Mrs. Besant's Internment

but the answer to the question on the subject which you have just heard make this unnecessary. I would only add that Lord Pentland's Government took action against her with the greatest reluctance and Lord Pentland had personally attempted to dissuade Mrs. Besant from the course which she was pursuing. There the subject must rest for the present and I revert to a survey of the practical activities of Government.

I have described in former speeches

Our Policy with Regard to Industrial Development

In dealing later with the activities of the Munitions Board I shall show that great hopes we entertain in this direction, and when on the termination of the war we have in our hands the report of the Industrial Commission which we shall be able to compare with the experience we have derived from the working of the Munitions Board, I am confident we shall be in a position to make a great move forward. I had hoped to find an opportunity to deal at some length to-day with our plans in regard to agricultural education, but important as the subject is must give place to more important matters. For the present I will confine myself to mentioning the fact that a conference was held in Simla last June under the presidency of the Hon'ble Sir Claude Hill, that conclusions were reached as to the means by which a real and permanent improvement in agricultural methods could be effected through the medium of education at schools and colleges, and that the recommendations of the Conference will shortly be referred to Local Governments. My summary of our activities would be incomplete if I do not allude to

The Subject of Education

We are all agreed that a definite advance must be made in the sphere of education especially of Primary Education. There is no direction in which an advance is more urgently needed and it is especially essential in relation to real political progress, but for that very reason as I think Hon'ble Members will readily see it is not possible to indicate the actual line of advance, but I can assure you that we are fully alive to the urgency of the problem, and it is only the fact that there are other problems intimately connected with this awaiting solution which prevents me from indicating our policy in this most important question.

The War and its Problems.

So far Hon'ble Members in listening to my speech might imagine that there was no such thing as a war in existence and that my Government's time had been solely occupied with internal problems, and had devoted no time of thought to the problem what India could do to help in the great struggle. I will now explain what we have done and what we are trying to do. In my opening speech to you at Delhi I said our motto must be effort and yet greater effort. During the past six months that motto has been ever before us and I can confidently say that we have done our best to act up to it. There are three directions in which we can help, materials, men, and money. As regards materials we set up some six months ago a Munitions Board under Sir Thomas Holland who reports progress to me every week. I am able, therefore, to give you of my own knowledge some account of the activities of the board, and if it proves somewhat long you must excuse it on the ground of the real importance of people generally knowing the scope of our activities. Although certain scientific and technical service had been organised before the war and individual experts had been employed by Local Governments for the purpose of facilitating the development of our natural resources as well as industrial enterprises the Government of India have for some time been conscious of the fact that these efforts were more sporadic than systematic. They were nevertheless not without value as experiments necessary to establish the data required to formulate a more comprehensive policy. The marked success which has followed the organisation of research and

Demonstration Work in Scientific Agriculture and the assistance which has been given to the mineral industries by the Geological Survey are striking examples that encourage a bolder policy on similar lines for the benefit of other and especially the manufacturing industries. With the object of gathering together the results of recent

Attempts to Assist Industrial Development

and for the purpose of formulating schemes for a more systematic policy my predecessor appointed a Commission which has commenced its survey, and expects to complete its investigations during the next cold weather. Meanwhile special conditions arising directly from the war, the shortage of ocean transport facilities, the cutting off of supplies of many manufactured articles, and the necessity of economising man power in the United Kingdom, have induced my Government to anticipate the findings of the industrial commission by organising at once so far as is possible under present circumstances the resources of the country with a view to making India more self-contained and less dependent on the outer world for supplies of manufactured goods. The munitions board was founded five months ago with this main object in view, and its organisation has grown so rapidly along the lines originally planned that its activities now exceed in bulk those of most Government Departments.

Help Rendered to Mesopotamia.

I have outlined the activities of the Munitions Board. I will pass on to the details of our material output in other directions. The shortage of river craft which hampered operations in Mesopotamia in the earlier phases of the war has been overcome, and a numerous and well equipped fleet now plies on the Tigris between Basrah and Baghdad. The war office has done much in the way of providing its personnel and equipment but of the actual vessels now in commission no less than 57 per cent have been supplied by India. Besides requisitioning existing river craft we have been able to build or reconstruct a number of steamers, launches and barges in India and with improved arrangement for the towing of these vessels, the proportion of losses in transit to Basrah has now greatly diminished. It is an open secret that the last few months have witnessed great activity in the way of

సామ్రాజ్యశాసనసభ

సిమ్లాలో సమావేశమగుట.

బీసెంటుగారిని నిడుదలచేయ ననుమతించుట.

శీతకాలపుసభ

సామ్రాజ్యశాసనసభ యొక్క శీతకాలపు సమావేశము నిన్నటిదిను ప్రారంభింపబడినది. సభ్యులు రాజప్రతినిధిగారి ప్రాసాదమున సమావేశమై, బి. ఎన్. బాసుగారు తప్ప తక్కిన సభ్యులందఱును సభ కేటెంచిరి. బాసుగారు తమ పని కింకను రాజీనామానీయలేదు. మామత ప్రదేశమంతయు యూరోపియను ఇండియను శ్రీపురుషులతో పూర్తిగ నిండి పోయెను. రాజప్రతినిధిగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. సి. ఇ. లో, ఎం. ఎ. హోస్, సి. ఎ. కింకెయిడ్, జె. ఇ. జెన్నింగ్సు, ఎం. ఇ. కూచిమాను, డి. ఎస్. బ్రె, సర్ జి. ఎం. చిట్టూ విమగారల రాజభక్తి ప్రమాణమును గావించిన వెనుక సభ్యులుగ నంగీకరింపబడిరి. సర్ శంకరనాయరుగారు (1) ప్రతిరాష్ట్రమునందలి పాఠశాలల బిడ్డలను బాల యోధులను ననుమతించి యుత్సాహపరుచుచున్నట్టి పాఠశాలల సంఖ్యను (2) హిందూదేశమునందలి వివిధ విశ్వవిద్యాలయముల యందలి నియోజక నియాయక సభ్యుల సంఖ్యను వివరించు కాగితములను బట్టిమీద నుంచిరి.

నిర్బంధావాస శిక్షలు.

ప్రశ్నల నడుగు నుయమున మూలగు జిన్నాగారు ఈ ప్రశ్న నడిగిరి:—హిందూదేశమున కింతలోనే మాంటేగు గారు విచ్చేయుచున్నారు గనకను, బీసెంటు మొదలగు వారి నిర్బంధావాస శిక్షవలన దేశ మల్లకల్లోలముగ నున్నది గనకను, కార్యదర్శిగారు వచ్చునది దేశమును కాంతకంముగ నొనరించు నిమిత్తము హిందూదేశపు దొరతనమువారు ఆమెను విడువవలయు అంతయు నాలోచించు చున్నారా?

సర్ విలియము విస్సెంటుగారిట్లుత్తరుము: సెనెగిరి:—బీసెంటు, ఆరండేలు వాడియాగారలు, యుద్ధానంతరమువరకును కాసనసమృతములు కానట్టియు, తీవ్రమైనట్టియు అందోళనమున జోక్యము గలిగించుకొనరని హిందూదేశ దొరతనము వారు సంతృప్తులయిన వారి శిక్షను తొలగింపవలసినదని హిందూదేశ దొరతనమువారు మదరాసు దొరతనమువారికి సలహా సెనుగెదరు. చక్రవర్తిగారి దొరతనమువారికి వల సీ దేశ రాజకీయ విధానమును స్పష్టముగ తెలియజేయుటవలనను, మాంటేగుగారి దేశమున కింతలోనే వచ్చుచుండుటచేతను, మాంటేగుగారి దేశమున నుండునంత కాలము వారు ఈ దేశముయొక్క కఠినవ్యవస్థల నన్నిటిని గుకరముగ ను, నెమ్మదిగను విచారించుట కవకాశ ముండునటుల హిందూదేశ రాజకీయ స్థితి చాల కాంతకంముగ నుండగలదను నమ్మకముతో హిందూదేశపు దొరతనమువారి కార్యము నొనరించుచున్నారు. తీవ్రముగ రాజకీయాందోళనమును సలిపినందులకు నిర్బంధవాసశిక్ష పాత్యేయబడిన తక్కిన వారు గూడ వై మరతున కియ్యకొనిన విడుదల చేయబడుదురు.

బీసెంటుగారిని నిర్బంధావాసశిక్ష

మ. గూర్చి రాజప్రతినిధిగారు తమ యుపన్యాసమున నిట్లు చెప్పిరి:—బీసెంటుగారి నిర్బంధావాసశిక్షనుగూర్చి నేను నాయుపన్యాసమునకొంత జెప్పదలచియుంటిని. కాని యిప్పుడీశోరబడిన వైప్రక్ష కోసగబడిన ప్రత్యుత్తరమును మీరందరి దివరకే వినియుండుటవలన నట్లు చేయు టవలనను. కాని దీనిగూర్చి యొక్కమాటను మాత్రమునే నధికముగ జెప్పవలసియున్నది. వెంట్రుండుదొరతనమువారి త్యంత అయిష్టతతో సీకార్యమును జేయవలసినవారైరి. తీవ్రముగ ఆందోళనము నామెచే నాపుడలజేయించునిమిత్తము వెంట్రుండుప్రభువుగారు స్వయముగ ప్రయత్నించిరి.

ప్రశ్నలన్నియు నడుగబడినవిదప రాజప్రతినిధిగారు 11-30 గంటలకు ఉపన్యాసము నీయ ప్రారంభించిరి. ఒకగంట పదిమినిట్లకాలము గంభీర మగు దీప్తి న్యాయము నొసగిన పిమ్మట సభ్యుల కలతాశ్చర్యముల మిమ్ముముట్టుచుండవారు కూర్చుండిరి.

రాజప్రతినిధిగారి యుపన్యాసము

నందలి ముఖ్యాంశములని క్రింద వివరించుచున్నాము. మిమ్ముల నందఱిని మరల రాబోవుసమావేశ సమయమున

గూడ నాదరింప గోరుచున్నాము. ఈ మాత్ర సమావేశము న త్యంత సత్సహ వంతముగ జేయదలంచుచున్నానని మీ రిదివరకే శాసనశాఖా కార్యదర్శిగారి మూలమున దెలిసికొని యుండగలరు. కొన్ని తీర్మానములనుంచి వేసి శాసన విధానముల నాలోచింప వలయునని తలంచుచున్నాము. ఇదంతయు కొన్ని నియమములబట్టియే జరుగగలనని మాననియులగు సభ్యులు ఆలోచించిన దెలిసికొనగలరు. ఆయా కాఖలయొక్క పరిపాలనావ్యవహార మంతయు పూర్తిగ జరుగవలయును. ఇప్పటి సమావేశస్థితి సభ్యులలో చాల మంది కనుకూలముగ నుండజాలదు. సభను మరియొక సమయమువరకును నిలపివేయదున్న మీరందరిచట కాపురముండు వారు కారు. విశేష కాలమువరకు నిలుపు చేయుదమన్న వచ్చుటకును బోవుటకును విశేష వ్యయప్రయాణము గలుగ గలవు. మానసియులగు సభ్యులును కార్యదర్శులును తమ దినదినము చేసికొనుచుండుటకు అవకాశ ముండవలయును. అందువలన ప్రతిదినమును సుమారు 2 గంటలవరకును సభ జరిపి మరునాటి సమావేశ సమయమువరకును సభ శాశ్వతమునుండి ననుపనియు విశేషముగ జరుగగలదు; మానసియులగు సభ్యులకు తమ తమ పనుల జేసికొనుటకు వ్యవధి యుండగలదు. అనేక తీర్మానములు వచ్చినందువలన సభ్యులు త్వరలో పనిని కానిచ్చిన నే నవన్నియు తర్కింపబడగలవు. ఈ సంగతిని గూర్చి నేను శాసనశాఖా కార్యదర్శితో నాలోచించితిని. అతడు మానసియులకు సభ్యుల సౌఖ్యము నెట్టి జాగరూకతతో జూచునదియు మీరందఱు తెలుసుకుదురు. మీ శేమయిన యిట్లుండులు గలిగిన మడ్డిమకొగారితో చెప్పవచ్చును. మానసియులగు సభ్యు లెట్టి ప్రాతినిధ్యము సంపినను నేను దాని నలి సంతోషముతో విచారించెదను.

భూమేంద్రనాథ్ బాసుగారి యుద్దోగము.

ప్రధానవిషయముల గూర్చి చర్చించుటకు పూర్వము, బాసుగారిండియామంత్రి కార్యాలయమునకు సభ్యులగు నియమింపబడినందు వలన కాసనసభకు సంభవించిన నష్టమును గూర్చి యింక ప్రసంగింప దలచితిని. బాసుగారిసభయందు ప్రఖ్యాత పురుషులేగాక మన యందర గౌరవ నిదానలైరి. అనేక సంఘములకు బాసుగారు సభ్యులుగ నేమింపబడియుండుటయు, వారి ప్రసంగములు శ్రద్ధతో నాలింపబడుటయు, ఇండియా మంత్రి కార్యాలయ సభ్యులుగ బాసుగారు నియమింపబడినపుడు ప్రజలు వెనువరించిన యుత్సాహమును, వీరిట్టి యున్నత పదవికి దిగియున్నారని స్పష్టపరచును. ఇండియా కార్యాలయ శిభ్యత్వమునకు వీరిని నూచించునపుడు, మన సభకు నష్టము కలుగునని నాకు విచారము కలిగినది. గాని యిచటి సమస్యలతో విశేష పరిచయమున్న వ్యక్తిని సభ్యత్వమునకు నియోగింపవలయునని విశేషముగ నాత్రపడితిని. బాసుగారి మూలమున నిండియామంత్రికి క్రిమముగు సలహాలభ్యుపకు ముండునని మీరందర నాతో నేకీభవించుటని నావిశ్వాసము. సర్ ప్రభాకంకర పట్టినిగారికివలన శాసన సభాసభ్యులై యున్నారు. ఈ మహానీయునకు స్వదేశ సంస్థానములస్థితి కర తిలపలకము. సంస్థాన విషయముల యందు వీరిండియామంత్రికి చాల సహకారిగ నుండురని నా యభిప్రాయము. బొంబయిశాసనసభయందు వీరుద్దోగ మొనరించి యున్నారు. అచటి యుభవము గూడ పట్టిని గారిక త్యంత సహాయకారిగ నుండ గలదు. వీరి వైపున మధికమనియు, కార్యోత్సాహము విశేషమనియు వీరి మిత్రులకు తప్పక స్ఫురించును. సమర్థవంతులగు నిట్టి సహకారుల క్షీనచరకాలము ననే మనము వేరొకపదవి కంపవలసియున్నది. తత్కారణమున నించుకనంతోపము కలుగునుగాని హిందూదేశమునకు వీరల సేవ లభ్యపడుచుండును. మాత్రునేవ్యాధి వీరిగుఱును వేరొక లాభకరమగు స్థానముల కంపబడినందున మన మభినందించుకొనవలసినదేగాని విచారపద నకత్యములేదు. వర్తమానమున ముత్తరు భారతీయు లిండియామంత్రి సభయందు చున్నారు. గాన ముఖ్య రాజ్యాంగ విషయము లింగ్లాండున చర్చించుగు నపు డిండియాదేశమువారి భావములు వీరిచే వెలువరింపబడును.

నుమారొక వత్సరము క్రిత మిశాసన సభ సమావేశమై యుండ నూతన రాజ ప్రతినిధి నగు నే నాధిపత్యమును వహించితిని. నాయాజ్ఞలగాని, ఆశయులు గాని, బ్రీతికారణముల గాని క్రొత్తకచ్చిన వాడనగుటచే నానయమున వెలువరింపబడు కవకాశము లేకపోయెను. ఇంతియగాక, త్వరలో, కార్య రూపకమగుట కవకాశము లేని యెట్టి వాగ్దానమైన సెనరింప గూడదని నేనొక నియమ మొనర్చి కొంటిని. వాగ్దానము లొనర్చుటయు, ఆవాగ్దానముల నెంతకాలమైనను ఫలవంతముల నొనర్చుకుండుటయు పాలకవర్గపు టాచారమని పలువురు నిందితురు. వైవిషయము సభ్యమైనదియు అసభ్యమైనదియు నేను చర్చింపను. గాని నాపాలనమును వాగ్దానములనుబట్టి గాక తత్కాలమున జరిగిన కార్యనిర్వహణమును బట్టి యాలోచింపనే గోరుచున్నాను.

పదునారుమాసముల పరిపాలనము.

పదునారు మాసముల పరిపాలన కాలమున నేమియు నిర్వహించియు, పాలకవర్గము వారియాశ లెట్లున్నదియు ధారాశముగ సభవారికి విన్నవించును. దొరతనము వారిపాలనమునను, పాలనా విధానమునను సహకార మొనర్చు నీసభ్యులేర్పడి యున్నారు. గనక!మీ సమక్షమున వైవిషయము నిపులపరచుట కర్తవ్యము. దొరతనమువారు మాకు కార్యముల బూనుకొనిరి. (1) భారతీయ సేనల సేవవృద్ధి బోపండ తత్సేనలకు బహుమానములు, గౌరవములు మున్నగునవి లభ్యపరచుట, (2) దేశీయులకుండు కొన్ని కృషుల తొలగించుట, (3) హిందూదేశ పరిపాలనమున నాంగ్లేయుల గమ్యస్థానమును నిర్వహించి ఆగమ్య స్థానమును వారతీయన చేరునదియు వ్యక్తిపరచుట. ఈ కార్యముల నొక్కొక్కదానిని తీసికొని, పురోవృద్ధిని వివరింతును.

వైస్ర్యము.

భారతీయు లాంగ్ల యుద్ధరంగముల యందు మావృద్ధికి ప్రతిభను కాపాడుచున్నారు. వైస్ర్యవంతులకు వీ వైస్ర్యుల సేవల కపూర్వ సత్కారమును లభ్యపరచు మానిశ్చ్యమై యుండెను. సభ్యులును, హిందూదేశ మంతయును మా నిశ్చితము నామోదించునని యూహించుచున్నాను. వైస్ర్యకోద్యోగులకును, సబు అసిస్టెంటు సర్జనులకును జీతములు వృద్ధిచేయబడినవి. యుద్ధభూమియందు వీరల కొనగు బత్తెపురేట్లు వృద్ధిచేయబడినవి. సాధారణముగ నిచ్చు కించిన లభికము చేయబడినవి. రణరంగమున గాయపడినవారి కొనగు పింఛను వైకములొగూడ హెచ్చించబడినవి. వివిధరంగముల యందలి వేసరదశములు వీరపురుషుల తత్తణులు వెలువరించినవి. తత్కారణమున నీదశములు నిపాయదశములతో సమాన మొనర్చబడినవి. వైస్ర్యులకందరకు నిపుడు బత్తెము లీరుబడుచున్నవి. బత్తెము లిచ్చినందువలన సహాయజీతము వెనుకటికంటె నూటికి 30 వంతులధికమయ్యెను. ఆహారవగారములు సరఫరా జరుగుటవలన సిపాయిల కార్యోగ్యము వర్ధిలి, దేహదార్ద్ర్యము హెచ్చువలెను. వైస్ర్యుల జీతములు ట్రైపుటయందు వైకారణమువలన సౌలభ్యమేర్పడుటయు అనుకూలముగు కర్తమానములు తెలియవచ్చుచుండుటయుబట్టి చూడ, బత్తెము లొసగుట స్వజనసమృతమని యోచించుచున్నాము. యుద్ధరంగమున వైస్ర్యసహాయముల జూపిన వైస్ర్యులు వైస్ర్యకోద్యోగులు విరివిగ బహూకరింపబడిన ట్టిటీనలిగ జెట్టవలన స్పష్టముకాగలదు. ఇట్టిసాహసవంతులగు వ్యక్తులకు భూములుగాని, ధనముగాని లభ్యపరచ నాలోచనలు జరుగుచున్నవి. ఈ యుద్ధయమచిరకాలముననే అయిలులోనికీకర్మచిభావించుచున్నాము. భారతీయ వైస్ర్యుల బహుమన్నుని వాటిని మరిరసౌఖ్యకర మొనర్చవలసినదని ఇండియా సర్వసేనాని సూచించెను. నేనాని సూచన మంగీకరింప బడినది. ఈ సంస్కరణము జరిగినపిమ్మట భారతీయ వైస్ర్యులకదశములకు మరింత సౌఖ్యముబుచ్చు. రెజిమెంటులు వైద్యశాలల నెట్టి వేసి అందుబడిలో నుండునట్టి వైద్యశాలల నీ సైన్యములనిమిత్తమేర్పాటు చేయవలసినదను కొన్ని యోచనలు లిపుడు చర్చయందున్నవి. ఈ ఏర్పాటువలన ఇండియా వైద్యశాఖ సామన్యము నపురోవృద్ధి నొందుటయే గాక రోగులకు వైద్యపు సౌకర్యములు విశేషముగ నుండును. భారతీయ వైస్ర్యుల సౌకర్యముల గూర్చి వెనుకటి సభయందు కెస్తాను ఆబాబుఖానుగారి నేకమగు సూచనముల సెనర్చి సర్వసేనాని వాటిని పరిశీలింపనగునని సూచించియున్నాను. సభ్యులీ సూచనముల నిపుడు స్మరణకు దెచ్చుకొనవలయును. సూచనములలో చాలభాగ ములు జరుపబడి, తక్కినవి చర్చ

యందున్నది. భారతీయ పైనికోర్కెల సంరక్షణకు విద్యను గరవుచు భారతీయుల కుద్ధునైనా స్వార్థక నిష్పన్నుల నుండ నొకపాకకాల నెలకొల్పబడును. భావసంతతివారీ విద్యా సౌకర్యము నాధారముజేసి నీరాశ్రయపొందితముగ మెలగి ఆంగ్లరాజ్యపై న్యాయమును గున్నపదవుల నందుచురగాక!

కమిషను ఉద్యోగములు

ఆంగ్లరాజ్యపై న్యాయములందు భారతీయులకు కమిషను ఉద్యోగములనుగూర్చి మా సూచనము లిండియా కార్యదర్శి కంపియన్నము ప్రధానాంశములు మాత్రమే పరిపరిచి యి. మా సూచనము లాంగ్లదొంగిలమున కమిషనరీమై నవని తెలియజేయబడి. ఇండియను భారతీయులు చూపిన శౌర్యమునకు మెచ్చుకొని క్రొవారు భారతీయ పైనికోర్కె గులు 9 రకు కమిషను ఉద్యోగము లొసగిరి. కమిషను ఉద్యోగముల సమస్య బహుభూతమైనది. ఒకరి వెనుక నొకరు చొప్పునను దేశమునకు నియమింపబడిన ప్రతి నిధులంద రీతమునను జేయబడిరి. కష్టము ప్రభుని వెనుక నీసమ స్థ్యములబడినది. మే మా విషయమును బయటికి గొనివచ్చి తిమి. కమిషను ఉద్యోగముల సమస్యనుందు కష్టములు వెక్కుబున్నవి. అయినను విషయమును విరువక తగిన సమాధానమును వెలువరింప నిష్కాపట్య బుద్ధితో యత్నించి తిమి. మా సూచనము లామోదింపబడి దొరతనము వారి సానుభూతి కలిగియున్న వనటకు తొమ్మిది భారతీయులకు కమిషను లొసగబడుటయే నిదర్శనము. కమిషను ఉద్యోగముల విషయ పరిష్కారము చాల కష్టమయ్యెను. ఈ విషయమును పరిష్కరింప మా యత్నములు ప్రజల యామోదనమును బడయునని మా విశ్వాసము. ప్రజల సహకార మొ విషయమున నపేక్షింపబడినది.

భారతీయుల యిసుకలు.

పై న్యాయములను విడిచి రెండవ యంతము నిక చర్చించును. తానుధికమగు విషయము గుఱుచుచుంటే మని చాల కాలమునుండి భారతీయులు మొరలిపాడుచున్నారు. ఈయిడు మల తొలగింప పాలకులని విధి యని మేము పరిగణించితిమి. ఈ విషయమున నెంత పురోగమము కలిగినదియు వివరింతును. సామ్రాజ్యమున హిందూదేశ స్థానమును గూర్చి ప్రభుత్వమున మేము పని లూపకలయును

సామ్రాజ్యవహాసభ.

గత సెప్టెంబరు మాసమున హాస్టింగ్ ప్రభుని ప్రసంగమున నీవిషయములు గాననగును. హిందూదేశ ప్రాతినిధ్య విషయమును నిర్ధారణజేయు స్వాతంత్ర్యము, సభా సాంప్రదాయము నుబట్టి సామ్రాజ్యసభవారిదై యున్నది. హిందూదేశమునకు ప్రవేశముండినదో, ప్రతినిధు లేతరున నిర్ణయింపబడినదియు వర్తమానమున నాలోచించుట అయ్యుక్తము. కాని ఇండియా మంత్రియు, వారును రాజప్రతినిధియును యొచ్చింది నియమించు నుద్యోగము లొక రియవును. హిందూదేశ ప్రతినిధులుగ నిలుతురనిన సహేతుకముగ నుండును. పిదప లండను నగరమున ప్రత్యేక యుద్ధసభ జరిగినది. బికనీరు మహారాజు, సర్వేస్వమి ప్రభు, సర్ సర్వేంద్రసింగ్ గార్లు ప్రతినిధులుగ నేర్పరపబడిరి. ఈ ప్రాతినిధ్యము హాస్టింగ్ ప్రభుని తలంపులను విరియజేసి. దొరతనమునా రిండియాదేశమును గూర్చి యొనర్చిన పై తీర్మాన వివాదమున ములకన నొనర్పబడుచున్న దని వెనుకటి సమావేశమున నీవిషయమును గూర్చి పరిశీలించితిని ఈ తీర్మానము హిందూదేశముపట్ల చాల ప్రాముఖ్యమై యున్నది. సామ్రాజ్యసభయందు హిందూవిషయము ప్రవేశ గౌరవము కలిగినది. హిందూ దేశచారిత్రమునందు మాతన కళమాంధ్రమైనది. మాతన కళమాంధ్రమైనదని వర్తమానమున గమనింప బడక పోయినను, ముఖ్యం ది విషయము ప్రాముఖ్యతతో జూడబడును. స్థితిగతులను బట్టి నా వచనములు నేడు నిర్ధారణ మొనరిన చెప్పగలము.

సామ్రాజ్య మంత్రికర్మము

సామ్రాజ్య మంత్రికర్మ మేటిటను సమావేశముగు చుండును. స్వతంత్రమునా స్వాతంత్ర్యముగల అధినివేశముల కలెనె హిందూదేశమునకుగూడ నీసభముం దొక ప్రతినిధి యుండును. ఈ ప్రకార మిండియాదేశము సామ్రాజ్యమున నుచితగౌరవము నొనరి. హిందూదేశముయొక్క స్థానమును గూర్చి అధినివేశప్రతినిధులు అనుకూలభావములు కలిగియున్నారు. అధినివేశముల నందు ప్రయాణ మొనర్చుటకును, కాపుర ముండుటకును భారతీయులకు సౌకర్యము లొనర్పబడినదని యును. నిదివరకే అటు కాపురమున్న భారతీయుల నాదర భావమున జూడవలయు ననియు ఆ ప్రతినిధులు తమ తమ

దొరతనమునకు నూచించి యున్నారు. వై నూచనము లంత పొన్నుఖ్యములుగాకని హైందవులు తలపరచుచును. కాని యీ ముఖ్యవిషయమున చాలవరకు పురోగమము కలిగినదనిసభ్యుల మోదింపక పోరు. ఈ సందర్భమున గత మొయిమామున కెనడా నాల్గ మెంటులో మొక ప్రసంగము స్మరణీయము. హిందూదేశమునకును తమకును సంబంధించిన వ్యవహారముల గూర్చి కలసి యాలోచించుటకు సర్ రాబర్టు బోడ్డనుగారు తత్ప్రతి నిధులను తమవన కావ్యవించితిమనియు, చిరు తెగలవాగమును ధారాళముగ ముచ్చటించితిమనియు సభయందు బోడ్డనుగారు హిందూదేశముపట్ల బహిరంగమనముగై యుపన్యసించిరి. హిందూదేశపు గౌరవమును గాపాడవలయునను నుద్దేశముతో కొన్ని సమాధానములు జరిగినవి. హిందూదేశమున కెనడియనులు, కెనడానును హైందవులను గూడ సమానముగ నాదరింపబడుదురు. ఈ ఏర్పాటు న్యాయసమృత్తము గాదనువారుండరు. ముందటి సమావేశమునం దిండియాదేశపు పత్తి నిధులుండవలయు నన్న వ్యతిరేకించువారుండరని బోడ్డనుగారు చెప్పుచు ఇండియాదేశ మొనర్చిన యుద్ధ సేనను తద్దేశపు నాగరికతను ప్రస్తుతించిరి.

బంధక వ్రాతపు పద్ధతి నెత్తివేసి, ప్రజల కష్టము నింకొకదానిని తొలగించితిమని చెప్పుచున్నాడు. ప్రత్తి పన్నులను గూర్చి భారతీయులు, ఆంగ్లేయులు గత 20 సం॥ ల నుండి స్పష్టము కలిగియున్నారు. మాలు విషయముల పన్నుల గూర్చి భారతీయుల కనుకూలముగ నేర్పాటులు జరిగియున్నవి. యుద్ధాంతరమున నీ యేర్పాటులు ముగిసి జెందవచ్చునని భీతిల నవకాశమున్నది. కాని హిందూదేశమునకు నట్లకరముగు మార్పులు యోచనమునకు వచ్చినయెడల నిండియా దొరతనమునా కతివముగ నెదిరింతురు.

ఆయుధ ధారణము, వైద్యములలో స్వచ్ఛందముగ చేరుట అను రెండు కష్టముల విచారింపవలసి యున్నది. దేశ రక్షణకావనముక్రింద భారతీయులు స్వచ్ఛందముగ వైద్యములలో చేరుట కవకాశ మొనర్పబడినది. కొందరు వైద్యముల యందు చేరిరి. కలకత్తా, బొంబయి, అలహాబాదు నగరములలో విశ్వవిద్యాలయపు పటాలము నేర్పాటైనది. గాని యీ దశములు ఎక్కువ బలము కలిగియుండలేదు. మొత్తముపై నీ యుద్ధమున విజయము చేకూరనందులకు చింతిలు చుంటిని. ప్రస్తుతమైనను, ఈ సందర్భమున తాము సమకూర్చిన పైని కులగూర్చి బంగాళా రాష్ట్రీయు లభినందనీయులు, ఆయుధ ధారణకావనమును గూర్చి విచర్చ జరుగుచున్నది. స్థితిగతుల నన్నిటిని విచితముగ చర్చింపవలయును. మా సూచనములపై గాష్ట్రీ యువతనను లొకను తమ యభిప్రాయములను తెలియ జేయలేదు. (సశేషము)

చెన్నపురి కార్యరేషను సభ.

నిన్న సాయంత్రము సభ జరిగినది. రా॥ బ॥ విజయ రావువారీ గారధ్యక్షత వహించి.

మందలింపు. సకాలమున సభను జరుపనందులకు అధ్యక్షుని మందలింపలేనని శివజ్ఞాన మొదల్యారు గారుపాదించిన తీర్మానమును గూర్చి చర్చ జరుగుటకు పూర్వము మొలసి గారెచ్చుడు వత్తురని రంగారాచారి గారడిగిరి. 15 వ తేదికి వత్తురని అధ్యక్షులు చెప్పిరి. మరల సభ ఎప్పుడుజరుగునని నారాయణస్వామి శ్రేష్ఠిగారడిగిరి. 18 వ తేదికి జరుగునని అధ్యక్షులు నుడిగిరి. అటులైన మొలసి గారు వచ్చినపిమ్మట నే మందలింపు తీర్మానమును గూర్చి చర్చను జరుపదగునని రంగారాచారి గారనిరి. క్రిందటి సభలో కొందరు సభ్యులు సభ ముగియకముందు లేచిపోయిరని సి. పి రామస్వామయ్య గారనిరి. అప్పటికి 7 గంటలైనది. నేను పిల్లలను రైలువీధి పంపుటకు వెళ్లితిని. మొలసి గారు లేరు. గాన విషయ మానాడు చర్చింపబడదని తలచితిని. దొరతనమువారు మొలసి గారిని మరలసభ్యునిగా నియమింపకుండునట్లు క్రిందటి సభలోనే తీర్మాన మొనరింది దొరతనము వారికి పంపనెంచినట్లు నేనుంటిని. (శేషాచారి గారు-నిజమే) అనిసరిగాడు. నేనందుల కంగీకరింపనుగాని తీర్మానమున కంగీకరించెనని రంగారాచారి గారనిరి. ఈ తీర్మానమును నారాయణస్వామి శ్రేష్ఠి గారు వదించిరి. 18 వ తేదిని చర్చించదగు నని. క్రిందటి సభ తీర్మానములను మొలసి గారికి పంపితిరా అని శివజ్ఞాన మొదల్యారు గారడిగిరి. పరిపితిమి. జవాబురాదేదని అధ్యక్షులు నుడిగిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడెను.

కోడ్లను రామతు

కోడ్లనుగురించి ఉపకరణ విధానమును చూచినప్పుడు ఐంజనీరు కోట్టు గారిని కలకత్తాకు పంపుట కనుమతింప వలెనని అధ్యక్షులుకోరిరి. ఇది శ్రీ శ్రీ విషయమును ప్రశ్న కలిగినది. ఆయంత్రిము వెల రు15000 అది కలకత్తాలో మాత్రమే పనిచేయుచున్నది. పనిపోగుగా నున్నదని తెలియుచున్నది. దాని నిపుడుకొన దలపలేదు. చూచినప్పుడు ఐంజనీరుని పంపుటకు రు 450 లు వ్యయమగును. అతడువారము రోజులలోమరలినచున్నని అధ్యక్షులు నడిగిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడినది.

నీటి సప్లయ

మ్యూనిసిపలు వాటరు కమిషను, నీటివాటరు సప్లయని పరిశీలించి పొర్టును పంపుటకు కల్లులు క్లమోసా గారిని గాని కల్లులు కారను వాటగారిని గాని నియమింప దొరతనము వారిని కోరవలెనని కే. సి. దేశికాచారి గారి తీర్మానము నుపపాదించిరి. ఈవాటరుకమిషను 54000 వ్యయ మైనది. ఫిల్టరు చేయబడిన నీరేకొంత మేలుగా ని ఫిల్టరు చేయబడిన నీరు చాల పాడుగా నున్నదని మేజరు రెనలుగారు నుడిగిరి. కమిషనులకు విషయములు తెలియనిప్పుడు లేదని దేశికాచారి గారేమో చెప్పుచుండగ నీతీర్మానమున కందరు నంగీకరించిరి పమెలుగారు నుడిగిరి. కార్యవిర్వాహకులు గూడ నంగీకరించినని అధ్యక్షులనిరి. కల్లులు క్లమోసాగారు తూర్పు ఆఫ్రికాలోనున్నారని నేను ఖండితముగ నుడువజాలనని కల్లులు (చేసనుగారని) సి. పి. రామస్వామయ్యగారు తీర్మానము ననువదించిరి.

డాక్టరు నాయుడుగారు ప్రారంభముననే హెచ్చరించి నను మనము వినక 54000 వ్యయపరచితిమి. వినక కి గతి కలిగినదని ఏ. సి. పార్థసారథి గారు నుడిగిరి.

మొదట తిరువత్తియూరునుండి యిసుకను తెప్పింపదలచిరి. చివరకు కూనూరునుండి తెప్పించిరి. ఆ యిసుకనైన పరిశుభ్రము చేయకుండ వేసిరిని త్యాగ రామ శ్రేష్ఠి గారనిరి. ఈ పరిశోధనకు నియమింపబడిన మద్యోగికి 3 వారముల జీతమియ్యవలసి యుండును. ఒకరు చెప్పినదానిమీదనే మన మాధారపడి కేవలము నిరసింపరాదు. మేజరు జస్టిసుగారు ఫిల్టరు స్థానములను గూర్చి మాత్ర మే సంజేమామును తెలిపిరి. ఫిల్టరు చేసిన నీరు చాల బాగుగనే యున్నదనిరి. అని అధ్యక్షులు నుడిగిరి.

దేశికాచారి గారు మరీ కొందరి అభిప్రాయములను తెలిపిరి.

అధ్యక్షులు క్వాంటి పేటిపు అనాలి నెనును చూపగలమనిరి.

దేశికాచారి గారిట్టి ప్రసంగము కూడదనిరి. నేను చూచెదను. అది సరిగనున్న సరే లేనిపో నేను నా ప్రసంగము నుపసంహరించుకొందును. దేశికాచారి గారు కేవలము విరుద్ధముగ మాటలాడిరి. పరిష్కార ఫలితములు కమిషను రులకు తెలిసియున్నవి. వారే నిజానిజములను గ్రహింపవచ్చును. ప్రజల ననవరముగ భయపెట్టుచున్నారు. నీటి సప్లయ కిని కలరాకును సంబంధమేమియును లేదు అని అధ్యక్షులనిరి.

నరేశుగారు మాటలాడదలచిరి. అధ్యక్షులు కూడదనిరి. నరేశుగారు తమకు హక్కుకలదనిరి. అధ్యక్షులు లేదనిరి. దేశికాచారి గారు ప్రత్యుత్తర మివ్వకొరి. నరేశుగారు మాటలాడ వీలులేనిపో దేశికాచారి గారు గూడ మాటలాడ వీలులేదని రంగారాచారి గారనిరి. దేశికాచారి గారుగూడ మాటలాడరాదని అధ్యక్షులనిరి. నేనాశ్చేషించెదనని దేశికాచారి గారనిరి. అంగీకరించితిని అధ్యక్షులనిరి. ఈ భారతీయుల హోమురాలు అని శివజ్ఞాన మొదల్యారుగారనిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడెను.

సభను నిలుపలేనని యాకూబు హుస్సేను నేటు గారుపాదించిరి. త్యాగ రామ శ్రేష్ఠి గారు ననువదించిరి. సభ్యుల స్వాతంత్ర్యమునకు భంగము కలిగినదిగాన నిలుపదగునని నరేశు గారనిరి. సభ నిలుపబడినది.

మిషనరీ పాఠశాల - వ్యవస్థాపకుని దౌర్జన్యము:- సంయుక్త రాష్ట్రములందు మొయిప్పరమున మొక మిషనరీ పాఠశాలలోని హిందువులకు బాలయను ఉపాధ్యాయులును చందన తిలకములను ధరించుచుండెరు. వారట్టి తిలకములను ధరింపరాదని వ్యవస్థాపకుడు (డెన్టాల్-టి-మిచ్చెలుగారు) ఆజ్ఞాపించెను. అందుల కంగీకరింపనివారు పాఠశాలను విడచి పోవలెనని. 200 మంది విద్యార్థులు పాఠశాలను వదలి పోయిరి. ప్రధానసంస్కృత పండితుడు తనపనిని మామకా నెను. 30 మంది విద్యార్థులు మాత్రము తిలకములను తుడిచివేసి కొనిరి ఈ యెత్తిరువుల మతసంబంధమును న్యాయశాస్త్ర వ్యతిరేకముగాన దీనిని ఖండించుటకు హిందూసభవారు ప్రత్యేకసభను గానించెదరని యుకవి శేఖరుడు తీడనప్రతికట వ్రాసెను. (మ్యూయిండియా)

ప్రజాభిప్రాయములు

(౧)

I

స్వరాజ్య ధ్వజారోహణము

నేటి యుదయమున (4-9-17) సుమహర్షకాలం బున పాతగుంటూరులో చట్టి నరసింహారావు గారిపాటి శేతు మాధవరావుగార్ల గృహములందు స్వరాజ్య పతాకములు నెలకొల్పబడినవి. ఆకాలంబున కొందరు గ్రామస్థులు విచ్చేసి యుండిరి. ప్రథమమున హిందూమత ప్రారస కావింపబడియె. తదుపరి మహమ్మద మతస్థులచే దైవప్రార్థన జరిగెను. అటు పైన భారతమాత పూజాపునస్కారములు చేసిన పిమ్మట ధర్మాను సారముగా గావింపబడియె. అటుపిమ్మట దేశభక్తులగు ఆసిసిసెంటు వాడియా ఆరెండేలు మహమ్మదాలి సౌక తాలి గార్లకు ఆయురారోగ్యభివృద్ధి చేకూరునట్లు దైవప్రార్థన జరుగబడియె. (గుంటూరు విలేజ్)

II

అయ్యో, మనకు జ్ఞానసూర్యోదయము గలుగుచు, ఆభివృద్ధి సూచనలు కనబడుచుండగా బ్రాహ్మణేతర సమస్య వచ్చుట కడు నాశ్చర్యముగా నున్నది. ఇట్టి తారతమ్యములు వైవస్యములు పెంచుటే గాని యెంతమాత్రము తగ్గింపజేరవు. కొందరు బ్రాహ్మణేతర సోదరులు ఈ తారతమ్య మొక్క భోజన ప్రతిభోజనముల దగ్గరనే యని చెప్పెదరు. బ్రాహ్మణులతో భోజనము చేసినంత మాత్రమున వారును వీరును సమానులగుదురే! బ్రాహ్మణులనలే శుచివిద్యాపంపదలు కలిగియుండి తద్విషయములలో సమానతను పొందవలె గాని, 'మీజంబె' ముల తీసి మాతో భోజనము జేయుడి' యనెడి వాదము లేలాకా! ఇట్టి తారతమ్యము చాలదూరము ప్రవహించినది. దానికి అడ్డుగట్టువేసి యాపవలెను. రాజ్యాంగ దేశోపకార విషయములలో కూడ నీ తారతమ్యము ప్రబలి చేయబోవు సదుద్యమములలో నెల్ల నాటకములు కల్పించుచున్నది. జాతిమత భేదములొక్క మనదేశమునకే గాదు. ప్రతి యితర దేశములోను గాన్పించును. దురభిప్రాయములు పడి దేశమును అల్లకల్లోలముల జేయుట తగదు. సంఘభావము చిరాచర జీయము. హోమరూలు వచ్చినచో బ్రాహ్మణులే పాపుకొనరు. బ్రాహ్మణేతరులకును తగినప్రాతినిధ్య ముండును.

వారికాశి శేషగిరిరావు.

III

శృణవవాటిక.

అయ్యో, వైపరీత్యం పొత్తము శ్రీయుత శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యముగారిచే రచియింపబడిన మనోహరమగు నవల. దీని విషయమై ఆంధ్రదేశికు పత్రికలో మంచియుభిప్రాయ ముండుట గని యుత్సాహముతో జరివితిని ఈక్రింది సంక్షేపములు తోచినవి.

1. భట్టాచార్యుని వధకు పూర్వము భుజంగ రాయుడు తన వివాహమును భంగమొనరించినందుచే తానిట్లుచేయ సాహసించిననని ఆచార్యునితో స్వయముగా చెప్పెనుగాదా. దాని విషయము ఏమియు పుస్తకములో లేదేమి? ఆనసరములేదా?
 2. భుజంగరాయునిచే నిన్న దారుణకృత్యములు చేయించిన యవమానమునకు రామవరము గ్రామస్థులు చేసినదిఏమి? తెలుపగలరా? 3. రాధకు కథకుల సంబంధమేమి? ప్రసాదరాయనికి భార్యయగుటయేనా? అయిన ఆమె పాతివ్రత్యమును గురించి అంత పొందిక ఏమి? 4. భుజంగరాయుడు రాధను దొంగిలించి తీసికొనిపోయినప్పుడు ఆమె గుణములు మన్నించుచు ఆమె భర్తకు తనతో విరోధము మానుకొనునట్లు చేయవలసినదనియు, అందుకొరకే తానిట్లు చేసినదనియు చెప్పియుండెగాదా! ఆమె తిరిగి వచ్చినప్పుడు ఈవిషయమును గూర్చి భర్తతో నుత్సాహముగా గాని నిరూపనముగా గాని ఏల ప్రశ్నింపలేదు? నుగచిపోయేనా? 5. సోమమ్మగారిని నుదురు బాదునంది కాధాదేవిగారితో గూ పల్లకిలో తెచ్చిరి గదా? తరువాత ఆమెగతిఏమి?
- మరికొన్ని గలవుగాని ముఖ్యము లివియే. చదువరులారా! మీరు గాని శ్రీయుత సుబ్రహ్మణ్యకాశ్రి గారు గాని వై సంక్షేపములను, నాకు ప్రత్యేకముగా జాబు మూలమున గాని, పత్రికముఖమునగాని ప్రకటించి నివర్తింప ప్రార్థితులు.
- పొనకా పట్టాభిరామాశాస్త్రి.

IV
కమ్యసంఘభివృద్ధి.

అయ్యో, కమ్యసంఘమును గురించి ఇందుక విచారించినచో మా సోదరులయొక్క కార్యోత్సాహము మాయొక్క నిరంతర కార్యదీక్ష వెల్లడి కాగలదు. ఆంధ్రదేశమున నున్నంతలో కొంచెమున్నత స్థితిలోనుండి సంఘాన్నతికై యీ చాదరి లోకమున మాసంఘసభ్యులుజేసిన పరిశ్రమ, తలంచిన తలంపులు వర్ణనాతీతము. ఎటువంటి సంఘభక్తి ఎంతస్వకార్యోత్సాహము ఎంతయు కొనియాడదగి యున్నవి. పెద్దపెద్ద సంఘభిమానులు గొప్పగొప్ప ధనవంతులు. ఇక్కడికి 6 సం॥ నుండి చేసిన యీసంస్కరణోద్యమమును జూచిన మా కమ్య నాయకుల కార్యదీక్షత్యము వెల్లడికాకమానదు. గుడివాడలో జరిగిన మహాజనసభలో కార్యదర్శి గారు ప్రకటించిన నివేదన పత్రమును గాంచిన మాకార్య విధానము వెల్లడికాగలదు. అప్పటికి మాసంఘమునందు బ్యాటెన్సు షీటు దాఖలా ఖర్చుపోవున్న నిలువ రు.9,544-6-8 అయివున్నది. మా సంఘమువారు కొనసాగించినపని విద్యార్థి చేతనములు. రు.500ను బంధుకమ్య విద్యార్థి సంఘమువారి కొకగరు 50 లును తెనాలి విద్యార్థి సంఘమువారి కొక 25ను అంగలూరు బాలసరస్వతి గ్రంథాలయమున కొక 25 రూలునుఇచ్చి, తమగౌరవమును, నిలబెట్టిరి. సుమారు పదునొకవలక్షల జనసంఖ్య గల కమ్య సంఘమున జరుగగలసిన సంస్కరణకమ మిదియే కాబోలు. ఇంత పలుకుబడిగల కార్యతసంఘమున కిదియేనా మూలధనము. ఇందు మూలముగా మనకు గలిగిన ప్రబోధము నీ నిల్వసామ్యే చెప్పుచున్నది. కాని ఎంతవరకు మన నాయకులు పాటుపడినో తోటి సోదరుల ఆజ్ఞానాంధకారము పటాపంచలు గావించుటకు మన ప్రయత్నము జేసిన కార్యసరణి యెట్టిదో విజ్ఞులకు తెలిసియే యున్నది. మొగ మోటుమీచేతనో పెద్దలను విమర్శించుట న్యాయసమ్మతము గాదనియో బుద్ధి మంతులందీయు కార్య ప్రణాళికను వెల్లడించరు. మంచిపలుకుబడిగల మన సంఘము చేసినపనిని విచారించినచో నిజముగా విషాదము జనించక మానదు. ఏ కార్యమునకు గాని నిజమైన ఆత్మభక్తి సంతేత పరిశ్రమ కష్టపహిష్టత గలవారు బూనిన గాని నయము గాంచజేరదు. కమ్య సంఘమున నెట్టిదియో వ్యక్తిని సంఘమునకు గల సంబంధ బాంధవ్య మెట్టిదియో ఏయే మార్గములు సంఘాన్నతికి సాధనములో యీ విషయమును గురించి మనవారు ఎమి యాంక్షోనయు గావించిరి! ఏమియులేదు. ఎక్కడనో ఒకచోట మనలో చదువుకొనిన వారందరు చేరి ప్రచారమునకు రాని తీర్మానములు జేసినంత మాత్రమున కార్యక్రమము ముగియుచున్నదా. మొనూరు దొర తనమువారు తమ గ్రామములలో సంచారోపన్యాసకులకులను నియమించి వారియొక్క పారధర్మమును గురించి ఎటుల ప్రజలలో నూతనభావముల నెలకొల్పుచున్నదియు మన నాయకు లేరుగనివిషయము కాదు. మన ఆధిపతులు ఎప్పటికప్పుడు స్వాత్మనిరీక్షణ చేసికొనుచుండినచో కొంత మేలు కలుగుచుండును గుత్తా వీరయ్య.

మా పురమున సుప్రసిద్ధ న్యాయవాదులలో నొకరగు దాసు మాధవరావు పంతులుగారి ధర్మపత్ని గతనెల 29-వ తేదీని కలరావలన పరలోకగతురాలయినదని తెలుపుటకు విచారపడుచున్నాము. శ్రీపంతులుగారిజ్ఞానాశీతసంధించుట కిదిరెండవసారి. ద్వితీయ వివాహమున రజస్వలానంతర వివాహ సంస్కారమునగల దచయమోదము నాచరణపూర్వకముగా వెల్లడించి యుండిరి. పరమపదకు నందిన శ్రీమతి యాత్మికాంతి సర్వేశ్వరుడు తోడ్పడుగాక. దుఃఖసముద్రమున మునిగి యున్న పంతులుగారికిని వారికుటుంబమునకును మా సమాధ్యా సములు. ఆ మెజ్జాపకచిహ్న సూచకముగ మూడు సంవత్సరముల బాలిక గలదని హితకారణిపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

పూర్వగ్రామములో ఒక కమ్యకులశ్రీ యొక సుత్రము కట్టించి దానిని నిర్మింపుముగ జరిపించుటకు 10 యశరముల భూమినిచ్చి సుత్రముతో ఒక బ్రాహ్మణు నుంచి చనిపోయె నట. ఆమె చనిపోయినవెనుక సుత్రములోనివానిని వెదల గొట్టి యోవర్ శకండ్రి పాతశాల నెట్టిరనియు, బాటసారుల సుత్రములోనుండుటకు వీలగునట్లులేదనియు, తరువాత పాతశాలనుతీసివేసి వేలొకచోట నెట్టి సుత్రములో ఉపాధ్యాయులకు మఱికొందఱిని కాపురము పెట్టిరనియు, ఒక విశేషావ్రాయుచున్నాడు. భర్మసుత్రమున బాటసారులకు ధర్మముగ ఫలమును అన్నదానమునుచేయు స్థితినిమాన్వి ద్రవ్యార్జనమునకు వినియోగించుట పాడిగాదు. భగ్యవిద్యహాణ కర్తల ధర్మము సక్రమముగా జేయుట బ్రయత్నింపవలయును.

సమకాలికాభిప్రాయములు.

ప్రత్యేక ఆంధ్రమహాసభ
(ప్రతి గాష్ట్రీయసభయు నొక ప్రత్యేకసమావేశము చేయుబడుచున్నది- ఇప్పటి రాజకీయ పరిస్థితుల ననుసరించి ఈ సమావేశము లవసరమని వేరుగ వ్రాయ నక్కరలేదు- ఆంధ్రులును 5 సంవత్సరములనుండి ప్రత్యేక రాష్ట్రమునకై చేయవలయు సర్వవిధ ప్రయత్నములు చేయుచున్నారట. క్రమ క్రమముగ ఆంధ్రదేశమునందలి యన్ని మండలముల యా మోదమును కృతగుర్చుచున్నారట. ఆంధ్రోద్యమము తొలుత ప్రాదుర్భవించిన దయ్యో, నిన్న మోన్న యావిర్భవించిన స్వరాజ్యోద్యమము నాదర్శముజేసికొని యావిధానము ననుకరించి యానాయకుల యడుగులతో నడుగిడి నడువవలసిన దయిన దనుటకు సందియములేదు. ప్రభాభిప్రాయముగూడ ప్రత్యేక సమావేశమున కత్యంత ప్రోద్బలముగ నున్నది. ముఖ్యముగ నీ సమావేశమునందలి చర్చింపవలసిన విషయములు మూడు మాత్రము గలవు (1) దేశీయమహాసభాంగముగ ఆంధ్రమహాసభ చేర్చబడవలయుననుట- (2) నిష్క్రియా ప్రతిరోధ మిసమయమున నావశ్యకమో యనుట (3) హిందూదేశ కార్యదర్శిగారికి ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రము విశ్వ విద్యాలయము ఆంధ్రోద్యమముయొక్క ఉన్నతతాతము లని ఎరుంగజేయుట కొక నియోగము నేర్పాటుచేయుట. ఈ మాసాంతమున జరుపవలడు దుస్సాధ్యమైనా కాని అట్టే బరుమాస మధ్యమున నైన జరుపుట ముఖ్యవసరము- ఈసభ గుంటూరు లో జరుపవలదనయు నని కొందరును బెజవాడలో జరుపవలదనయునని మరికొందఱును తమతమ ముఖ్యప్రాయములను వెల్లడించుచున్నారు. ఈ రెండు ప్రదేశములను పశ్చిమాంధ్ర దేశ ప్రతినిధులకు అంత అనుబంధముగ నుండజేయాలని సలకయించుచున్నాము. పశ్చిమాంధ్రదేశీయుల అభిప్రాయములను సంగ్రహించి ఫలనిర్ణయము చేయుటచుంచిని. (హితకారిణి.)

ఇది తేలికైన పూర్వ య్యు. ఏ. గారిచే రచింపబడినది. విన్నవించి పేనులకు సందానరించు భారతదేశ, శ్రీ కృష్ణభగవద్గీతాశాసనం పాత్రాచారియు బలరామాశక్త్యశాసనం పీఠరసోదించితి నాకృష్ణులను, అశ్వశాసనం పాత్రాచారియును వెల్లడించిన న్యూపాక(ప్ర)త్తిమును, ద్రావిడికిని అశ్వశాసనం పాత్రాచారియును సంగ్రహమును బలరామశాసనం పాత్రాచారియును, ఇది వెల్లడుచుండు 200 పేజీలు 5 అంక ములు గల నాటకము. చదువుటకు మొదలిడిన కదముట బయలుపడెను వా ప్రయత్నము విడువకలయు. శైలి అతిమధురము. శుభ రు 0-10-0 మాత్రమే. పోస్టాఫీసులో ఈ దివ్యనాటిక వ్రాయకలెను. లక్షణ:- ఎం. వెంకటసుబ్బయ్య, ముద్రాపకదర్శి, హోమి, కర్ణాటక.

హోమోని లైలము పెట్టకులు పెరుగుటకు	0.12
రోమనారి పెట్టకులు ఊడుటకు ...	0.0
ఉబ్బునమునకు చుండు నీనా 1-కి ...	1.8
కస్తూరిమృత్తిలు పెద్దది, నుండివి రెండ్కి	0.10
ముఖభాగి మృత్రము ...	1.0
ముఖభాగి లైలము పుండ్లకు ...	1.0
నిశేచనములకుమృత్రము దప్పి 1-కి ...	0.8
గ్రహణి మృత్రము డప్పి 1-కి ...	0.8
శిరోజేదన మృత్రము కలనొప్పలకు...	0.12
కాలినపుండ్లకు నూనె నీనా 1-కి ...	0.8
శిశుకు ద్రావకము నీనా 1-కి ...	1.0
కుసుమారి మృత్రము, కుసుమవ్యాధులకు	1.0
చుండుకు నూనె నీనా 1-కి ...	0.6
గుండరిలైలము, ముఖకాంతికి ...	0.8
పశుశ్మకు కై-ము శిశువస్త్రకు ...	0.3
కళ్లకులనారి చెవిరోటుకు ...	0.6
జాలాచి మృత్రము మలబద్ధమునకు ...	0.8
జుంతువాతనారి ఎముడికలకు ...	0.8

MADRAS:—Printed and Published by K. Nageswara Rao at the "Andhra Patrika" Power Press 6 & 7 Thambu Chetty Street, George Town